

Raadsvoorstel 2015.0052589

Onderwerp Business case Stichting ETO

Portefeuillehouder Adam Elzakalai
Steller Maurits van Tubergen Lotgering
Collegevergadering 17 november 2015
Raadsvergadering

1. Samenvatting

Wat willen we bereiken?

Doel van dit raadsvoorstel is drieledig:

1. Met dit raadsvoorstel voldoen wij aan de toezegging om uw raad zo spoedig mogelijk na het aanbieden van de businesscase van Stichting ETO, onze standpunten duidelijk te maken.
2. Wij hebben op basis van de uitkomsten van de vervolgonderzoeken kredietoverschrijving Verplaatsing Pioniers / Major League Baseball inzet gepleegd gericht op de continuïteit van de Stichting ETO en het waar mogelijk beperken en in kaart brengen van de financiële consequenties voor de gemeente en doen uw raad hierover voorstellen.
3. We willen de raad met dit voorstel informeren over stappen die we, zoals we nu kunnen voorzien, nog gaan nemen.

Vanwege de behoefte om snel oplossingen te vinden voor deze problematiek, is door ons een interventie bij het ETO-bestuur afgedwongen. Vanaf 1 mei 2015 zijn drie personen toetreden tot dit bestuur. Op 13 oktober 2015 heeft het ETO-bestuur haar concept-rapport aan ons gepresenteerd, waarna het op 1 november 2015 officieel aan ons aangeboden is. We zijn de bestuursleden zeer erkentelijk voor hun inzet in de afgelopen maanden. Met het aanbieden van de businesscase hebben zij voldaan aan de gegeven opdrachten.

Wat gaan we daarvoor doen?

Wij willen Stichting ETO voor het jaar 2016 ondersteunen bij het oplossen van de nijpende financiële situatie. Dat doen wij met de volgende maatregelen:

- wij achten de opgestelde exploitatie reëel. Met een zekere bandbreedte is het reëel dat de gemeente een exploitatiebijdrage verleent van € 185.000 voor 2016. Wij verlenen deze op voorwaarde dat Stichting ETO geen afschrijvingskosten voor het clubhuis opvoert en Stichting ETO vooralsnog aflost op de BNG-leningen;
- wij zien het als onwenselijk om als (hoofd)sponsor op te treden van een sportvereniging;
- wij hebben met de Major League Baseball afgesproken dat wij in de jaren 2015 en 2016 een bijdrage ter hoogte van \$ 50.000 van hen ontvangen. Wij gaan er mee akkoord dat het ETO-bestuur voortaan deze bijdrage ontvangt. Het is aan Stichting ETO om dat bedrag vanaf 2017 en verder binnen te halen.

Daarnaast onderschrijven we de gemaakte analyse van Stichting ETO en argumentatie voor het behouden van het hoofdveld. We kiezen er voor om het huidige (MLB-)veld te laten liggen en ook als zodanig te onderhouden. De structurele extra kosten voor het onderhoud

bedragen € 140.000 (waarvan € 130.000 voor het verhogen van de kwaliteit naar IBAF niveau en maximaal € 10.000 voor de verhoging naar MLB-niveau).

Hiermee is het jaar 2016 voor het Hoofddorpse honkbal het 'Jaar van de Waarheid'. De combinatie van ETO, Pioniers, Stichting Topsport Hoofddorp (STH) en niet in de laatste plaats de Koninklijke Nederlandse Baseball en Softball Bond (KNBSB) zal komend jaar moeten laten zien waarom zij onze financiële steun waard zijn.

Wat mag het kosten?

Voor het jaar 2016 verlenen we het Stichting ETO-bestuur een bijdrage in de exploitatie van € 185.000. Conform de bestaande uitgangspunten van de begroting wordt de dekking van de exploitatiebijdrage gezocht binnen de sportbegroting van programma Maatschappelijke Ontwikkeling. In de voorjaarsrapportage 2016 zal een dekkingsvoorstel opgenomen worden, evenals voor de kosten van het structurele extra onderhoud van € 140.000.

Wij willen vóór behandeling van de Programmabegroting 2017-2020 overeenstemming hebben bereikt met Stichting ETO en partners over maatregelen om het tekort verder terug te dringen. Vanaf 2017 willen we een zo slank mogelijke begroting met een daarbij passende exploitatiebijdrage van de gemeente. De te nemen maatregelen worden middels verschillende scenario's aan u gepresenteerd.

Wie is daarvoor verantwoordelijk?

Uw raad heeft het budgetrecht. Het college is inhoudelijk verantwoordelijk.

Wanneer en hoe zal de raad over de voortgang worden geïnformeerd?

Uw raad zal via de planning- en controlcyclus op de hoogte worden gehouden over deze bijdragen. Voor de behandeling van de programmabegroting 2017-2020 wordt een voorstel voor eventuele ondersteuning van Stichting ETO voor de jaren 2017 en verder aan u voorgelegd.

2. Voorstel

Het college heeft besloten om:

1. kennis te nemen van de Stichting ETO Businesscase in de bijlage.

Op grond van het voorgaande besluit het college de raad voor te stellen om:

1. het onderhoud van het hoofdveld op MLB-niveau te handhaven en het structurele extra onderhoud van € 140.000 te verwerken in de Voorjaarsrapportage 2016;
2. voor het jaar 2016 een exploitatiebijdrage van € 185.000 aan Stichting ETO te verlenen vanuit de bestaande sportbegroting in programma Maatschappelijke Ontwikkeling en hiertoe een dekkingsvoorstel te doen in de Voorjaarsrapportage 2016, onder voorwaarde dat Stichting ETO vooralsnog niet aflost op de BNG-leningen en niet afschrijft op de opstallen;
3. het eerste team van Hoofddorp Pioniers vooralsnog niet financieel te ondersteunen;
4. voor de behandeling van de programmabegroting 2017-2020 een voorstel te doen voor een structurele oplossing en daarvoor alternatieven uit te werken ter dekking van de exploitatie van de Stichting ETO.

3. Uitwerking

Wat willen we bereiken?

Doel van dit raadsvoorstel is drieledig.

1. Met dit raadsvoorstel voldoen wij aan de toezegging om uw raad zo spoedig mogelijk na het aanbieden van de businesscase van Stichting ETO, onze standpunten duidelijk te maken.
2. Wij hebben op basis van de uitkomsten van de vervolgonderzoeken kredietoverschrijving Verplaatsing Pioniers / Major League Baseball inzet gepleegd gericht op de continuïteit van de Stichting ETO en het zo mogelijk beperken en in kaart brengen van de financiële consequenties voor de gemeente en doen uw raad hierover voorstellen.
3. We willen de raad met dit voorstel informeren over stappen die we, zoals we nu kunnen voorzien, nog gaan nemen.

Historie

De afweging om het toekomstig complex een hoger niveau te geven dan het niveau van het vorige complex is een gevolg van de Sportnota (Rv 2008/31741). Een onderdeel van deze sportnota is dat verdere ontwikkeling van topsport mogelijk moet worden gemaakt. Daarbinnen zijn drie kernsporten geformuleerd, waaronder honkbal. Het kunnen organiseren van wedstrijden op het hoogste nationale en Europese niveau was gezien het speelniveau van de Hoofddorp Pioniers een vereiste. Destijds is in raadsvoorstel 2007/181700 ook aangegeven de mogelijkheid te willen onderzoeken om een vestigingsplaats te worden voor de profhonkbalcompetitie in het kader van het initiatief van de Major League Baseball. De gemeente Amsterdam, gemeente Haarlemmermeer, NOC-NSF en KNBSB hebben in 2011 en 2014 gezamenlijk een bid uitgebracht voor het accommoderen van een aantal MLB-wedstrijden. In het kader van het project is in kaart gebracht welke extra maatregelen nodig zijn om op dit niveau te kunnen spelen.

Het huidige complex is in april 2014 geopend en in gebruik genomen door Stichting ETO. Op 2 december 2014 hebben wij onze corporate controller gevraagd onderzoek te doen naar aanleiding van een gemelde overschrijding op het project Verplaatsing Pioniers / Major League Baseball. Deze overschrijding kwam in de raad aan de orde bij de behandeling van de Najaarsrapportage 2014. Met een brief d.d. 5 februari 2015 hebben wij de gemeenteraad geïnformeerd over de onderzoeksrapportage van de corporate controller inzake de overschrijding van het krediet van het project Verplaatsing Pioniers

Het financiële onderzoek van Deloitte heeft een aantal bevindingen opgeleverd die door ons zijn overgenomen (28 april jl., 2015.0017267). De belangrijkste bevindingen zijn:

- de liquiditeitspositie van de Stichting ETO is zorgwekkend
- de lasten van Stichting ETO zijn structureel hoger dan de baten
- de Stichting ETO heeft een nauwe financiële verbondenheid met Stichting Topsport Hoofddorp (STH) en de vereniging Hoofddorp Pioniers;
- het financiële beheer is niet toegerust op de omvang van het nieuwe complex en de uitdagingen die dat met zich meebrengt;
- de gemeente Haarlemmermeer loopt het risico aangesproken te worden op de verleende garantstellingen (in totaal € 1,25 miljoen)

Versterkt ETO-bestuur

Vanwege deze conclusies en de behoefte om snel oplossingen te vinden voor deze problematiek, is door ons een interventie bij het ETO-bestuur afgedwongen. Na diverse gesprekken met het ETO-bestuur zijn vanaf 1 mei 2015 drie personen (te weten

de heren Tjero Zomer, Jan Ziel en Dick Winters) toegetreden tot dit bestuur. Zij brengen de nodige additionele financiële, juridische en bestuurlijke ervaring in. Daarnaast is een adviseur voor het bestuur ingehuurd. Omdat Stichting ETO de financiële middelen niet heeft en de interventie door ons afgedwongen is, hebben wij de gemaakte bestuurs- en advieskosten binnen de begroting opgevangen.

De drie hoofdopdrachten van dit nieuwe bestuur waren:

- het opstellen van een businesscase voor de korte termijn (het lopende seizoen) en voor de lange termijn waarbij baten en lasten duurzaam in evenwicht zijn;
- het inrichten van een goede governance-structuur tussen de drie betrokken rechtspersonen waarbij de risico's beter beheersbaar worden;
- het op orde brengen en houden van het financiële beheer, door onder meer het opstellen van een gedegen liquiditeitsprognose, jaarstukken en begrotingen.

Met het aanleveren van deze business case hebben zij voldaan aan de opdracht.

Het ETO-bestuur heeft ons op 28 mei 2015 een brief gestuurd waarin ze aangeven hoe groot het financieel tekort is. Er bestond een dringende behoefte aan een gemeentelijke bijdrage van € 195.000 om het lopende seizoen (2015) af te kunnen ronden en een faillissement te voorkomen. Op 18 juni 2015 is besloten (2015.0023672) dit krediet middels een renteloze lening ter beschikking te stellen aan Stichting ETO.

Middels gesprekken met alle betrokken partijen heeft het ETO bestuur een beeld van de exacte problematiek geschapen en zijn aanpassingen doorgevoerd. Zo zijn nieuwe afspraken met STH en Pioniers gemaakt, zijn extra huurders gezocht, is getracht de kosten terug te brengen en is daarnaast ook gewerkt aan het terugbrengen van de onderhoudslasten van het hoofdveld. Gezien de intensiteit van de casus is de aanstelling van de drie 'nieuwe' bestuursleden verlengd tot het einde van dit jaar.

Onderhoud hoofdveld

Op 19 maart 2009 (2009/1741) heeft de Raad besloten bij de verplaatsing de Hoofddorp Pioniers het nieuwe complex een hoger niveau te geven dan het niveau van het oude complex, passende bij de ambities van de gemeente en de vereniging. Er is hierbij besloten het complex op te waarderen naar Europees niveau, wat inhoudt dat de vereniging ook op internationale niveau haar wedstrijden op een geschikte accommodatie kan spelen. Hiervoor gelden de IBAF-normen.

In 2015 heeft de KNBSB in haar vademecum opgenomen dat teams die, net als de Hoofddorp Pioniers, in de Nederlandse Hoofdklasse spelen vanaf 2016 ook geacht worden een veld op IBAF niveau te hebben, en vanaf 2017 allen verplicht zijn om een veld op dit niveau te hebben. Om de Hoofddorp Pioniers de mogelijkheid te geven om op het hoogste landelijke en Europees niveau te blijven spelen, mag het onderhoudsniveau dus niet lager dan IBAF zijn.

Bij de aanleg van het hoofdveld is echter gekozen voor het zogenaamde MLB-niveau, het hoogst mogelijke niveau. Dit niveau is vereist om wedstrijden van de Major League Baseball te huisvesten. Tot op heden zijn deze wedstrijden nog niet in Haarlemmeer georganiseerd.

Omdat de onderhoudskosten van dit hoofdveld aanmerkelijk hoger zijn dan in onze onderhoudsbegroting is opgenomen, is door een werkgroep (bestaande uit ambtenaren,

Stichting ETO en externe specialisten) onderzocht welke mogelijkheden er zijn om de kosten te reduceren. De afgelopen maanden heeft de werkgroep een aantal zaken geconcludeerd:

1. de onderhoudskosten van het hoofdveld zijn afgelopen jaar met 30 % afgenomen. De lessen die in het eerste seizoen geleerd zijn zorgen voor een effectiever onderhoud en een effectievere wijze van inzet van personeel en vrijwilligers;
2. er is vastgesteld dat het verschil in onderhoudskosten tussen een MLB en IBAF veld klein zijn. De conclusie die de werkgroep trekt is dat - nu het veld op MLB niveau aangelegd is - het financieel nauwelijks uitmaakt op welk niveau het veld onderhouden wordt. Het verschil in kosten is maximaal € 10.000 per jaar;
3. om het hoofdveld op het huidige niveau te handhaven is structureel een extra onderhoudsbudget van € 140.000 nodig;
4. om het huidige veld om te bouwen naar een veld op IBAF-niveau is een investering van € 150.000 vereist. Het veld vervolgens, als de situatie daar om vraagt, weer opwaarderen naar een MLB-niveau vereist een investering van € 250.000.

We onderschrijven de gemaakte analyse en argumentatie voor het behouden van het hoofdveld. We kiezen er voor om het huidige MLB-veld te laten liggen en ook als zodanig te onderhouden. Op deze manier behoudt het complex tevens een unieke positie in het Europese honkbal-speelveld.

EK Honkbal 2016

Mede vanwege de kwaliteit van dit veld hebben wij op 23 en 24 augustus 2015 van de KNBSB twee brieven en een aanvullende mail (dd. 31 augustus 2015) ontvangen waarin ons gevraagd wordt het Europees Kampioenschap Honkbal 2016 en een internationaal honk- en softbal congres te organiseren. De totale financiële bijdrage die de KNBSB aan ons heeft gevraagd voor de organisatie van deze evenementen bedroeg € 166.000. Op 4 september 2015 hebben wij de KNBSB dan ook laten weten (2015.0040421) dat we een dag eerder besloten hebben (2015.004.0421) graag de host van het EK Honkbal zijn, maar dat onze gemeentelijke bijdrage aan de organisatie van het evenement maximaal € 100.000 bedraagt. Daarnaast hebben wij het voorbehoud gemaakt dat er een brede steun binnen de gemeenteraad moest zijn, vandaar dat wij onze ambitie aan u hebben voorgelegd in een besloten sessie op 15 september 2015. Hier ontvingen wij diverse vragen van u, maar tevens een brede steun voor het hosten van dit toernooi. Op 17 september 2015 hebben wij ons dan ook samen met KNBSB aan de pers gepresenteerd. Momenteel wordt samen met de KNBSB hard gewerkt aan de voorbereidingen zodat gedurende dit EK de honkbal sport en dit complex optimaal profiteren van dit evenement.

Businesscase

Op 13 oktober 2015 heeft het ETO-bestuur haar concept-rapport aan ons gepresenteerd, waarna het op 1 november 2015 officieel aan ons aangeboden is. We hebben in de afgelopen maanden het nieuwe bestuur leren kennen als vakkundig en inspirerend. We hebben waardering voor het werk dat ze de afgelopen maanden hebben verricht om inzage te krijgen in met name de financiële situatie. In deze periode is met grote regelmaat zowel ambtelijk als bestuurlijk contact geweest. Tweemaal heeft het ETO-bestuur haar bevindingen gepresenteerd: eerst op 15 september 2015 aan uw raad, in combinatie met de sessie over het EK Honkbal 2016. Vervolgens de presentatie van het concept-businesscase op 13 oktober 2015 aan ons college. We concluderen dat het ETO-bestuur zowel inhoudelijk als procesmatig goed werk heeft geleverd. Met het aanbieden van dit definitieve rapport van 1 november jl. heeft het nieuwe bestuur voldaan aan de gestelde opdrachten.

Het is spijtig dat Stichting ETO, net als wij, moet concluderen dat er de afgelopen jaren in het geheel geen rekening is gehouden met de exploitatie en het beheer van het nieuwe sportcomplex. In de toekomst zullen wij voorafgaand aan het voorleggen van besluiten nadrukkelijk rekening houden met beheer- en exploitatielasten. Dit aspect is één van de ambtelijke en bestuurlijke lessen die wij uit dit dossier expliciet benoemen.

Echter, wij vinden het teleurstellend dat Stichting ETO in deze businesscase weinig concreet is over de inzet van diverse acties om vooral de Haarlemmermeerse samenleving te betrekken bij het reilen en zeilen van het honkbal in het algemeen en het honkbal van de Hoofddorp Pioniers in het bijzonder. Wij hadden verwacht dat Stichting ETO – ook in deze businesscase – meer zou laten zien van de maatschappelijke betrokkenheid van alle partners. Om zelf meer te doen voor het Hoofddorpse en Haarlemmermeerse honkbal. Bijvoorbeeld door het organiseren van benefietdinners, business-ontmoetingen, fancy fairs, acties met scholen, sponsorloop, het samen organiseren van open dagen voor wijken en buurten, enzovoorts. We hadden verwacht dat Stichting ETO, Pioniers en STH samen de handschoenen op zouden pakken en vanaf het begin samen meer zelfwerkzaamheid aan de dag zouden leggen. Daar is ons weinig van gebleken. De businesscase spreekt ook over ideeën, suggesties en voorgenomen acties, veelal gericht op het honkbal zelf. Wij hadden meer uitstraling 'naar buiten' verwacht, naar de samenleving, naar inwoners van Haarlemmermeer. Immers, Stichting ETO en indirect de betrokken partners vragen van de gemeente een enorme bijdrage. Het komt op ons over alsof de gemeente alleen voor de opgave staat.

Voor alle duidelijkheid: wij willen met onze reactie op de aangeboden businesscase, niet de diverse onderzoeken over doen of een andere interpretatie geven van de feiten zoals die de raad zijn voorgelegd. Maar we willen wel duidelijk maken dat wij niet de beeldvorming delen dat de gemeente volledig verantwoordelijk is voor de ontstane situatie. Een meer kritisch vermogen van Stichting ETO en betrokken partners over hun eigen aandeel in het geheel van verplaatsing, totstandkoming van het complex en het sluitend houden van de jaarlijkse exploitatie, zou het versterkte bestuur sieren. Een zekere mate van zelfreflectie vinden wij in het rapport nauwelijks terug.

Blijft staan dat we met Stichting ETO en partners voor een enorme uitdaging staan. Want zoals eerder gemeld: dit rapport maakt pijnlijk duidelijk hoe kwetsbaar de situatie is en hoe groot het financiële probleem is.

Wat gaan we daarvoor doen?

Het voorgaande maakt dat wij voor een dilemma staan. Enerzijds onderschrijven wij grotendeels de conclusies van het ETO-bestuur, zoals verwoord in hoofdstuk 9.1 en 9.2 van de businesscase. Daarnaast is het een feit dat honkbal één van de kernsporten is uit ons sportbeleid en dat we optimaal gebruik willen blijven maken van het fraaie en kwalitatief hoogwaardige honkbalcomplex. Niet in de laatste plaats omdat wij volgend jaar het EK Honkbal 2016 ontvangen, waar wij vanuit sportbeleid, citymarketing en economisch perspectief volledig achter staan. Anderzijds zien we – door Stichting ETO ook feitelijk onderbouwd – dat tophonkbal extra geld kost. Deze ingrediënten brengen ons tot de conclusie dat we voor het jaar 2016 de nijpende situatie bij Stichting ETO willen ondersteunen.

Dat doen wij met de volgende maatregelen:

Afschrijvingen

Het onroerend goed staat eind 2015 voor € 4,7 miljoen op de balans van Stichting ETO. Hier staat een eigen vermogen van € 3,3 miljoen tegenover. In 2016 wordt in totaal € 183.000 aan afschrijvingskosten opgevoerd, waarvan een groot gedeelte (rond € 150.000) betrekking heeft op het clubhuis. Het clubhuis is bijna volledig betaald door de gemeente, er is voor Stichting ETO dus geen noodzaak hier afschrijvingskosten voor op te voeren. Zodra Stichting ETO het clubhuis in één keer afschrijft en ten laste van het eigen vermogen brengt, zal de exploitatie aanzienlijk verbeteren. Aangezien het clubhuis het eigendom van Stichting ETO is, zullen wij het ETO-bestuur verzoeken het clubhuis in één keer af te schrijven.

Lening

Stichting ETO heeft een tweetal leningen bij de Bank Nederlandse Gemeenten lopen, respectievelijk € 250.000 en € 1.000.000, waar wij garant voor staan. Voor de aflossing van deze lening moet Stichting ETO reserveren, immers deze laatste lening moet in 2024 zijn afgelost. Er zijn diverse opties om de druk van de lening te verlagen, zoals het opschorten van aflossingen van de lening en het herfinancieren van de lening. Hierover gaan we met Stichting ETO en de BNG in gesprek en de uitkomsten in de vorm van opties verwerken wij in het voorstel dat voor de programmabegroting aan uw raad wordt aangeboden.

Sponsoring

In de business case wordt aangegeven dat Stichting ETO, STH en Pioniers moeite hebben met het vinden van sponsors voor hun activiteiten. Het negatieve sponsorklimaat en de negatieve communicatie rondom de verplaatsing van het honkbalcomplex zijn volgens deze partijen hier debet aan. Om tekorten bij het eerste team, dat bij de beste vier teams van Nederland hoort, te dekken heeft Stichting ETO in 2014 een deel van de BNG-lening gebruikt om de kosten van het eerste team van de Pioniers te dekken. Omdat het niet gelukt is om de sponsorinkomsten te verhogen, vraagt Stichting ETO de gemeente ook komende jaren het vlaggenschip te ondersteunen. Hierin stellen zij voor de bijdrage in zes jaar af te bouwen van € 60.000 naar nul.

De onderbouwing voor dit verzoek wordt gevormd door de volgende zaken:

- Honkbal is een kernsport, voornamelijk gebaseerd op de goede nationale en internationale prestaties van het eerste team
- Het eerste team is een belangrijke spil in de regionale promotie van de sport en de landelijke promotie van het complex
- Pioniers, die vanaf heden verantwoordelijk is voor de sponsoring, heeft tijd nodig om de juiste kwaliteiten en netwerken te verzamelen om sponsors te kunnen binnen halen
- Zonder een gemeentelijke bijdrage zal het eerste team hoogstwaarschijnlijk binnen afzienbare tijd degraderen of uit de competitie teruggetrokken worden.

Daarnaast geeft Stichting ETO aan dat, hoewel het veel geld is, dit bedrag voor een team van 25 spelers en diverse stafleden geen overbodige luxe is om topsport te bedrijven.

Wij zien het daarentegen als onwenselijk om als sponsor op te treden van een sportvereniging. Dit is geen taak van de overheid en dient bij Pioniers net als bij andere sportverenigingen door de vereniging verzorgd te worden. De eerder geleverde bijdrage was reeds een uitzondering, de primaire verantwoordelijkheid ligt bij de vereniging. Hoofddorp Pioniers zal samen met STH en Stichting ETO zwaar moeten inzetten op sponsorwerving en

zoeken naar personen die deze taak ook kunnen dragen. Ze kunnen hierbij rekenen op ondersteuning vanuit Citymarketing en Marketing & Acquisitie van de gemeente. We realiseren ons dat dit gevolgen kan hebben voor het eerste team. Afhankelijk van de zelfwerkzaamheid van de vereniging en betrokken partners, houden wij de komende maanden de vinger aan de pols. Vooralsnog leveren wij geen bijdrage aan het eerste team.

Exploitatie

Wij achten de opgestelde exploitatie grotendeels reëel. Het nieuwe en grotere pand heeft hogere lasten tot gevolg, die ontstaan zijn vanuit de regelgeving van de KNBSB (voornamelijk het niet meer verlenen van dispensaties) en de ambities die wij als gemeente hadden. We gaan uiteraard met ETO-bestuur in gesprek over diverse kostenposten, maar onderschrijven de hoofdconclusie dat de vaste exploitatiekosten onvermijdbaar zijn. Stichting ETO stelt een partieel of integraal scenario voor, waarin diverse kosten en opbrengsten zijn opgenomen. Met een zekere bandbreedte is het reëel dat er een exploitatiebijdrage van € 185.000 verleend moet worden voor 2016.

Wij hechten daarbij wel belang aan het volgende: wij staan nadrukkelijk niet voor dat de gemeente elk jaar met Stichting ETO en partners in discussie moet of en zo ja, hoeveel middelen 'erbij' moeten. De overbrugging voor 2016 is wat ons betreft qua hoogte (€ 185.000), met de kennis en inzichten van nu, eenmalig. Vanaf 2017 willen we werken met een zo slank mogelijke begroting, met een daarbij passende exploitatiebijdrage van de gemeente. Want er is naar onze mening meer mogelijk. We willen dat Stichting ETO en partners Pioniers en STH, samen met de KNBSB, laten zien dat het hun ernst is, om zoveel mogelijk andere inkomsten binnen te halen, zoals eerder vermeld. Sponsoring, verhuur en een (nog) meer maatschappelijk geëngageerde betrokkenheid, zich vertalend in tastbare activiteiten en initiatieven, horen daarbij.

Stichting ETO heeft ons in gesprekken na aanbieding van de businesscase gevraagd zo scherp mogelijk aan te geven, welke criteria de gemeente zou hanteren voor het beoordelen of Stichting ETO en partners aan bovengenoemde vraag zouden kunnen voldoen. Met andere woorden: wanneer is het voor de gemeente voldoende om een structurele exploitatiebijdrage te doen? Wij stellen hierover het volgende.

De gemeente is en wil geen specialist zijn om inhoudelijk aan te geven welke acties en/of activiteiten de genoemde partners moeten ondernemen om tot een sterke verbetering van de exploitatie en bedrijfsvoering te komen. Wij geven echter als duidelijke opgave aan dat de exploitatielasten moeten verbeteren door het verhogen van de eigen inkomsten, bovenop de reeds voorziene stijging van de inkomsten, waarmee de noodzakelijke kosten deels kunnen worden gedekt. Op welke manier Stichting ETO en partners dat voor elkaar krijgen is nadrukkelijk aan hen. Wij geven hiermee het signaal af dat ook Stichting ETO en partners moeten willen staan voor honkbal op topniveau, maar ook voor honkbal als breedtesport, als beheerder en bespelers van een topsportlocatie, die ook van partners het nodige qua inzet en financiën vraagt.

MLB Layer

In eerdere nota's en brieven van Stichting ETO is de term MLB Layer naar voren gekomen. Deze term behelst de financiële meerkosten van het ETO-complex die veroorzaakt zijn door de MLB. In de businesscase geeft Stichting ETO aan dat deze Layer 17% bedraagt. Hoewel dit getal ook in eerdere stukken naar voren is gekomen, is het voor zo ver wij weten nooit goed onderbouwd. Ondanks herhaalde verzoeken aan het Stichting ETO-bestuur om hier inzicht in te geven en dit percentage te onderbouwen, hebben we dit niet ontvangen. Wij

sluiten hiermee de discussie over de Layer en beamen dat het project voor zowel de gemeente als Stichting ETO duurder is geworden door de MLB-ambitie. Het percentage is van ondergeschikt belang nu wij voorstellen een exploitatiebijdrage te verstrekken.

BTW Risico

Tot zeer recent bestond er binnen het project een BTW-risico van maximaal € 2 miljoen. Na intensief overleg met de belastinginspecteur hebben wij schriftelijk akkoord gekregen op volledig BTW-belaste verhuur, en daarmee ook de volledige aftrek van de BTW op de opstallen. Dit betekent dat het BTW-risico definitief is afgewend.

MLB Summer Camps

Wij hebben met de Major League Baseball afgesproken dat wij in de jaren 2015 en 2016 een bijdrage ter hoogte van \$ 50.000 van hen ontvangen. Het ETO-bestuur meent hier aanspraak op te maken omdat het vooral kosten betreft om allerlei MLB-activiteiten te hosten. Onder deze kosten van onder andere de huur van het veld en de clubaccommodatie, de schoonmaakkosten, het extra onderhoud aan het veld, catering en aankleding van het terrein. Al deze kosten vallen onder de verantwoordelijkheid van ETO. Vandaar dat Stichting ETO dit gehele bedrag opgenomen heeft in haar begroting. Wij gaan hiermee akkoord. Het verbaast ons echter dat dit bedrag tot en met 2025 is ingeboekt. Ons inziens is hiermee de kans groot dat na 2016 nog een extra tekort van \$ 50.000 op de exploitatie optreedt. Echter, de opname van deze post zorgt ook voor een stimulans voor Stichting ETO om MLB-activiteiten op het complex te houden. Het is aan Stichting ETO en partners om dat bedrag vanaf 2017 en verder binnen te halen.

Wat mag het kosten?

We kiezen er voor de ondersteuning voor het aanstaande seizoen (het jaar 2016) en een structurele oplossing van elkaar te scheiden. Voor het jaar 2016 verlenen we het ETO-bestuur een bijdrage in de exploitatie van € 185.000 en we handhaven het onderhoud van het hoofdveld, wat extra kosten van € 140.000 met zich meebrengt. Hiermee kan ETO tot het eind van het jaar 2016 haar activiteiten voortzetten. Daarnaast zorgen we hiermee dat we voorkomen we dat het EK Honkbal 2016 in gevaar komt. Tevens bieden we nu zowel Stichting ETO als Hoofddorp Pioniers de kans om zich te tonen aan het bedrijfsleven en daarmee het behoud van top honkbal in onze gemeente na te streven.

Conform de bestaande uitgangspunten van de begroting wordt de dekking van de exploitatiebijdrage gezocht binnen de sportbegroting van programma Maatschappelijke Ontwikkeling. In de voorjaarsrapportage 2016 zal een dekkingsvoorstel opgenomen worden, evenals voor de kosten van het structurele extra onderhoud van € 140.000.

Wij willen vóór behandeling van de Programmabegroting 2017-2020 in uw raad overeenstemming hebben bereikt met Stichting ETO en partners over maatregelen om het tekort verder terug te dringen. Vanaf 2017 willen we een zo slank mogelijke begroting met een daarbij passende exploitatiebijdrage van de gemeente. Want er is naar onze mening meer mogelijk. We willen dat Stichting ETO en partners Pioniers en STH laten zien dat het hun ernst is, om zoveel mogelijk andere inkomsten binnen te halen, zoals eerder vermeld. De uitkomst van deze gesprekken zal bij de behandeling van de programmabegroting 2017-2020 middels verschillende scenario's aan u worden gepresenteerd.

Na het stopzetten van onze ambitie om proactief wedstrijden van de MLB naar Hoofddorp te halen, is overleg met gemeente Amsterdam gevoerd over de afhandeling van dit project. Ondanks dat er geen afspraken gemaakt zijn over verdeling van kosten in het voortraject,

heeft gemeente Amsterdam ons een bijdrage in de gemaakte voorbereidingskosten van de Major League Baseball-wedstrijden toegezegd ter waarde van € 25.000.

Wie is daarvoor verantwoordelijk?

De raad heeft het budgetrecht. Het college is inhoudelijk verantwoordelijk.

Wanneer en hoe zal de raad over de voortgang worden geïnformeerd?

De raad zal via de planning- en controlcyclus op de hoogte worden gehouden over deze bijdragen. Voor de behandeling van de programmabegroting 2017-2020 wordt een voorstel voor eventuele ondersteuning van Stichting ETO voor de jaren 2017 en verder aan u voorgelegd.

4. Ondertekening

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van de gemeente Haarlemmermeer,
de secretaris,

de burgemeester,

drs. Carel Brugman

drs. Theo Weterings

Bijlage(n)
Business Plan Stichting ETO

Take me out to the ballpark

Business Plan Stichting ETO

- Eindrapport -

De stichting ETO (1992) is gelieerd aan de honk- en softbalvereniging Hoofddorp Pioniers en de Stichting Topsport Hoofddorp (STH) waarin Pioniers haar eerste team heeft ondergebracht. ETO is eigenaar en exploitant van de op het Hoofddorpse honkbalcomplex aanwezige opstallen, met als belangrijkste object het clubgebouw. Zij verhuurt de velden, die zij daartoe huurt van de gemeente, het clubhuis en bijbehorende faciliteiten aan Pioniers, STH en andere gebruikers.

Hoofddorp
1 november 2015

Stichting "ETO"
Hamelenburg 39
2135 EP Hoofddorp
BTW nr. NL 8007.65.655.B.01

Aan het College van Burgemeester en Wethouders
van de gemeente Haarlemmermeer

Geachte leden van het college,

Voor u ligt het business plan van ETO. In het business plan presenteren wij hoe ETO vanuit de huidige situatie, die gekenmerkt wordt door financiële problemen, kan komen tot een duurzame en perspectiefrijke toekomst.

Dit business plan is gericht op de toekomst. Toch beginnen wij met een korte terugblik vanuit het begin: "Wie zijn verleden niet kent, heeft geen toekomst. Wij richten ons daarbij op de feiten, hoewel we er niet aan ontkomen ook hier en daar een op feiten gebaseerde opinie te formuleren. Daarna volgt een analyse van de problemen en presenteren wij de nodig geachte maatregelen.

Het zal u duidelijk worden dat in dit business plan twee constateringingen centraal staan. Aan de ene kant de constatering dat de besluitvorming uit het verleden ertoe heeft geleid dat er in Hoofddorp een prachtig honkbalcomplex staat dat ruimte biedt aan top- en breedtesport. Een van de mooiste, zo niet het mooiste van Europa. Die gemeentelijke doelstelling is volledig bereikt. Aan de ander kant de constatering dat om deze accommodatie te behouden er een grotere inspanning nodig is dan tot nu toe gedacht.

De huidige situatie van ETO en het Hoofddorpse honkbal is penibel. Snelle, doortastende en overwogen besluitvorming en opvolging is geboden. Dat kan alleen als alle benodigde inzichten en argumenten voorhanden zijn. Vandaar dat we in de analyse soms iets dieper zijn gegaan en ook oog hebben gehad voor de belangen en uitdagingen bij onze partners in de Hoofddorpse honkbalwereld.

In het kader van hoor en wederhoor hebben wij op 13 oktober de finale conceptversie van dit plan aan de gemeente voorgelegd voor toetsing op feitelijke onjuistheden en eventueel gewenste nadere duiding of specificering. Op basis hiervan hebben wij enkele tekstuele aanscherpingen doorgevoerd.

De discussie over dit business plan zal veel partijen bezig houden. Maar dat is de moeite waard. Wij realiseren ons dat het niet eenvoudig is en dat er veel overtuigingskracht en vertrouwen nodig zal zijn, om het gemeenschapsgeld dat gepaard gaat met de uitvoering van dit plan beschikbaar te stellen, in een tijd waarin zoveel andere bestemmingen om dezelfde euro vechten.

Als bestuur hebben wij met veel energie gewerkt aan dit plan. Een plan waarin wij transparant en eerlijk zijn over de stand van zaken en hoe het verder zou moeten. Dit in de overtuiging dat het Hoofddorpse honkbal na het doorvoeren van de juiste maatregelen een mooie toekomst voor zich heeft.

Wij hopen dat u na lezing van dit business plan bereid bent samen met alle betrokkenen een bijdrage te leveren aan het realiseren van die perspectiefrijke toekomst.

Oktober 2015

Bestuur ETO,

Carl Haspels
Ilja Schinkel
Dick Winters (vz)
Jan Ziel
Tjero Zomer

Inhoudsopgave

Samenvatting	1
1. Inleiding	4
1.1 Leeswijzer	5
2. Achtergrond	6
2.1 Korte historie	6
2.2 De nieuwe accommodatie.....	7
2.3 Financiële problemen	10
3. Nadere analyse van de problemen	12
3.1 Voorziene, maar niet gedekte exploitatietekorten	12
3.2 Tegenvallende sponsorinkomsten	13
3.3 Bijkomend probleem	13
3.4 Doemscenario	14
3.5 Uitgangspunten bij het zoeken naar oplossingen.....	15
4. Huidige financiële situatie.....	17
4.1 Situatie 2015: Winst- en verliesrekening	17
4.2 Situatie 2015: Balans.....	19
4.3 Meerjarenprognose zonder maatregelen: winst- en verliesrekening	20
4.4 Meerjarenprognose zonder maatregelen: balans.....	22
5. De situatie bij onze partners.....	23
5.1 Pioniers 23	
5.2 STH.....	24
5.3 Gemeente Haarlemmermeer	26
6. Maatregelen en perspectief	30
6.1 Mogelijkheid van kostenbesparing	30
6.2 Mogelijkheid van inkomstengroei: verhuur	30
6.3 Mogelijkheid van inkomstengroei: organiseren van honk- en softbalevenementen	31
6.4 Het sluitstuk voor een perspectiefrijke toekomst: structurele exploitatiesubsidie vanuit de gemeente	35

7. Meerjarenprognose na doorvoeren maatregelen	37
7.1. Partijen en maatregelen.....	37
7.2 Meerjarenprognose met maatregelen partiële aanpak: winst- en verliesrekening en balans.....	39
7.3 Meerjarenprognose met maatregelen integrale aanpak: winst- en verliesrekening en balans.....	41
8. Governance	43
8.1 Uitgangssituatie en observaties	43
8.2 Doelen.....	44
8.3 Structuur, samenstelling van besturen en profielen.....	45
9. Conclusies en reflecties	48
9.1 Conclusies.....	48
9.2 Reflecties.....	49
Bijlagen.....	51
Bijlage A. Financieel overzicht ETO zonder maatregelen	53
Bijlage B. Financieel overzicht ETO na maatregelen (partieel).....	55
Bijlage C. Financieel overzicht ETO na maatregelen (integraal).....	57
Bijlage D. Varianten specificaties honkbalvelden.....	59
Bijlage E. Bij ontwikkeling stadion meegenomen MLB-specificaties	60
Bijlage F. Inzet vrijwilligers	61
Bijlage G. Rapportage werkgroep onderhoud hoofdveld	62

Samenvatting

Inleiding

ETO, de stichting die het nieuwe honk- en softbalcomplex in Park 21 exploiteert en eigenaar is van het clubgebouw en de aanwezige opstallen, verkeert in grote financiële problemen. In de huidige situatie leidt zij jaarlijks een verlies van € 425.000 à € 450.000 en dreigt er een liquiditeitsprobleem. De problemen worden deels veroorzaakt door tegenvallende sponsoropbrengsten. De hoofdoorzaak is echter dat ETO met het nieuwe honkbalstadion de beschikking heeft gekregen over een topsportaccommodatie waarvan de kosten structureel aanzienlijk hoger liggen dan de inkomsten die met het complex zijn te genereren.

Realisatie complex

Het nieuwe complex, gebouwd vanuit de gemeentelijke noodzaak om Hoofddorp Pioniers te verplaatsen vanuit Toolenburg, is gerealiseerd op het specificatie-niveau van de Amerikaanse Major League Baseball (MLB). ETO is zeer te spreken over de kwaliteit van het huidige stadion. De exploitatiekosten van het complex liggen echter ver boven wat ETO kan dragen. Dit probleem is al in de planfase ontstaan. In het kader van de verplaatsing was overeengekomen dat de accommodatie op het niveau van de Euro League Baseball (ELB) zou worden uitgevoerd. Dit zou voor ETO al een aanzienlijke kostenstijging hebben betekend vergeleken met Sportpark Toolenburg. Vervolgens werd op initiatief van de gemeente de ambitie ingebracht om het stadion geschikt te maken voor wedstrijden uit de Amerikaanse MLB-competitie. Gesprekken met de MLB-organisatie maakten duidelijk dat het hier een realistische ambitie betrof. Na interne afweging besloot de gemeente de specificatie-eisen voor het nieuwe stadion op een aantal punten alvast te verhogen tot de MLB-norm. Zo werden onder andere het veld (ander type gras), de tribunes en kleedkamers (groter) en lichtmasten (sterker, andere locatie) aangepast. Voor ETO betekende dit extra investeringen en navenant hogere jaarlijkse lasten (hypotheek, energieverbruik, onderhoud).

Verhoogde exploitatiekosten

ETO heeft tijdens de planfase meermaals haar zorgen geuit over de oplopende kosten en de gevolgen daarvan voor de toekomstige exploitatie. Zij werd hierin echter niet of onvoldoende gehoord. De MLB-ambitie is steeds dominant geweest bij de ontwikkeling van het huidige stadion. De gerealiseerde MLB-gerelateerde faciliteiten hebben alleen al geleid tot ca 17 procent hogere directe exploitatiekosten. Het is met aanzienlijke zekerheid te zeggen dat zonder de MLB-ambitie een veel kleiner en soberder stadion zou zijn gebouwd.

Concluderend kan worden gesteld dat de gemeentelijke doelstelling om een modern en aansprekend stadion te bouwen volledig is gelukt, maar dat het gerealiseerde kwaliteit- en kostenniveau de lokale honkbalorganisaties (ETO, Hoofddorp Pioniers en STH) ver overstijgt.

Terugkijkend moet worden geconstateerd dat bij de ontwikkeling van het nieuwe stadion in z'n algemeenheid geen aandacht bestond voor de toekomstige exploitatiekosten. In de relevante besluiten en financiële prognoses is hierover niets terug te vinden. Daardoor bleef ook buiten beeld dat het nieuwe hoofdveld, dat volgens het raadsbesluit van 19 maart 2009 in ieder geval zou moeten voldoen aan nationale (KNBSB-) en Europese (IBAF-)¹ normen en daarnaast ook aan de specificatie-eisen van de toekomstige ELB, ook zonder de MLB- eisen aanzienlijk hogere onderhoudskosten zou hebben dan het oude veld op Sportpark Toolenburg. Hierdoor heeft ook de gemeente - verantwoordelijk voor het veldonderhoud - sinds 2014 te kampen met significante overschrijding van haar onderhoudsbudget.

ETO speelt als complexbeheerder een centrale rol in het Hoofddorpse honkbal. Bovendien heeft ETO de afgelopen jaren het eerste team van Pioniers, ondergebracht in de Stichting Topsport Hoofddorp (STH), met een financiële bijdrage overeind gehouden. STH bevindt zich momenteel in een transitiefase waardoor sponsormiddelen tijdelijk tekort schieten. Het eventueel wegvallen van ETO zal met grote waarschijnlijkheid leiden tot een neerwaartse spiraal voor alle bij het Hoofddorpse honkbal betrokken partijen.

Business plan

Mede daarom is op initiatief van de gemeente het bestuur van ETO recent uitgebreid met drie onafhankelijke personen en is dit business plan opgesteld dat aanstuurt op een duurzaam sluitende exploitatie en een perspectiefrijke toekomst voor ETO en daarmee voor het honkbal in Haarlemmermeer. Het business plan voorziet in een pakket maatregelen bestaande uit:

- Het aantrekken van additionele huurders
- Het ontvangen van jaarlijkse huurinkomsten vanuit MLB
- Het acquireren en organiseren van (honk- en softbal)evenementen en het genereren van extra inkomsten uit deze evenementen
- Het reorganiseren en verbeteren van de sponsorfinding voor en door STH, Pioniers en ETO.
- Het gedurende de transitieperiode van STH tijdelijk financieel ondersteunen van het eerste team door ETO
- Het in nauw overleg met de gemeente optimaliseren van het onderhoud van het hoofdveld op het juiste kwaliteitsniveau

Structurele bijdrage gemeente

Met deze maatregelen verwacht ETO de inkomsten op termijn met ruim € 60.000 (50 procent) te verhogen. Echter, deze ingrepen zijn bij lange na niet voldoende om het structurele tekort van ETO te dekken. Noodgedwongen moet ETO daarom een beroep op de gemeente doen voor een structurele jaarlijkse exploitatiesubsidie van € 400.000, aflopend naar € 325.000 (vanaf 2020) en 300.000 (vanaf 2025)

¹ De Europese honkbalbond CEB hanteert de specificatie eisen van de wereldbond IBAF.

Met deze maatregelen worden de structurele tekorten van ETO weggenomen en ontstaat een perspectiefrijke toekomst voor het Hoofddorpse honkbal.

Grondslagen bijdrage gemeente

De jaarlijkse exploitatiesubsidie vindt zijn grondslag in drie overwegingen:

- *Gemeentelijke verantwoordelijkheid.* Het financiële probleem van ETO is (grotendeels) het gevolg van onvolkomen planvorming bij de verplaatsing van Pioniers vanaf 2007 en de MLB-ambities van de gemeente. De exploitatie gevolgen hiervan zijn te laat in de planning aan de orde gekomen en door de gemeente niet gehonoreerd;
- *Gemeentelijk topsportbeleid.* Een gemeentelijke exploitatiesubsidie is een gebruikelijke oplossing voor de structurele tekorten bij topsportaccommodaties. Dit in de overtuiging dat dergelijke accommodaties - hoewel onrendabel - als trainings-, wedstrijd- en evenementenaccommodatie een cruciaal onderdeel zijn van de topsportinfrastructuur.
- *Gemeentelijk evenementenbeleid.* Voor Haarlemmermeer vormen aansprekende honkbalevenementen een waardevol instrument om de gemeente (inter)nationaal te profileren. De toonaangevende status van Haarlemmermeer in het internationale honkbal en de state-of-the-art accommodatie vormen belangrijke assets bij het acquireren, faciliteren en organiseren van honkbalevenementen met internationale exposure.

Governance

In dit business plan worden ook enkele voorstellen gedaan voor de governance bij de drie entiteiten van het Hoofddorpse honkbal.

1. Inleiding

Met het nieuwe complex in Park 21 beschikt Haarlemmermeer over een honkbal-accommodatie van internationale allure. Net als bij de andere buitensporten is er ook bij dit complex sprake van duaal eigenaarschap. Het clubgebouw, inclusief de bijbehorende tribunes en alle opstallen op het terrein zijn eigendom van ETO. De velden zijn eigendom van de gemeente. Zij verhuurt deze aan ETO, maar blijft wel verantwoordelijk voor het onderhouden van de velden. ETO heeft als enig doel het exploiteren van het complex.

ETO heeft de bouw van het nieuwe clubgebouw gefinancierd met de schadeloosstelling van de gemeente voor de noodgedwongen verplaatsing en een aanvullende lening bij de BNG, gegarandeerd door de gemeente. ETO verhuurt het complex aan diverse gebruikers. Naast hoofdhuurder Hoofddorp Pioniers betreft het STH (trainingen en wedstrijden van het eerste team en het Rookie team van Pioniers), de KNBSB (trainingen van de nationale honkbalselecties), talenten academie de Rabbits (trainingen), het Haarlemmermeer Lyceum (bewegingsonderwijs) en andere incidentele gebruikers.

Door wel voorziene, maar niet gedichte exploitatietekorten en achterblijvende sponsoropbrengsten zijn ETO en STH in financiële problemen geraakt. Door een lening van de gemeente in de zomer van 2015 is een faillissement voorkomen en is de exploitatie tot en met eind 2015 zeker gesteld. ETO en de gemeente beraden zich nu op een structurele oplossing voor de financiële problemen om zo de continuïteit van ETO en daarmee het honkbal in Haarlemmermeer te garanderen. De gemeente heeft de lening verstrekt onder de voorwaarden dat:

- Het ETO-bestuur wordt uitgebreid met drie onafhankelijke personen;
- Het ETO-bestuur een nieuw business plan opstelt voor een duurzaam sluitende exploitatie.

De bestuursuitbreiding heeft voor de zomer plaatsgevonden. Sindsdien is onder leiding van het versterkte bestuur door velen hard gewerkt aan het analyseren van de financiële situatie en het uitwerken van maatregelen en scenario's voor een duurzame exploitatie van ETO. Er zijn daartoe vele gesprekken gevoerd met partijen die op enige wijze betrokken zijn bij onderhoud, gebruik en exploitatie van het complex en als zodanig van invloed (kunnen) zijn op de financiële positie van ETO. Daarnaast is er zowel over inhoudelijke zaken als over de voortgang van het proces regelmatig overleg gevoerd met gemeentebestuurders, ambtenaren en beleidsmakers.

Dit business plan raakt op diverse punten de financiële huishouding van partijen waarmee ETO nauwe banden onderhoudt. Bijvoorbeeld de huurders. Dat is inherent aan de operationele en economische afhankelijkheid die bestaat tussen sportorganisaties en hun accommodatie. Waar relevant voor de toekomst van het complex en het Hoofddorpse honkbal zullen deze raakvlakken worden benoemd. In dit business plan staat echter de financiële situatie en toekomst van ETO centraal.

Op sommige plaatsen in dit business plan is er sprake van enige doublure. Daarvoor is bewust gekozen ten behoeve van de duidelijkheid.

1.1 Leeswijzer

Dit business plan is als volgt opgebouwd.

In hoofdstuk 2 wordt als achtergrond een beknopt chronologisch overzicht gepresenteerd van de ontwikkelingen die hebben geleid tot de huidige situatie.

In hoofdstuk 3 wordt dieper ingegaan op de problemen waarmee ETO en haar partners in het Hoofddorpse honkbal momenteel kampen.

Hoofdstuk 4 bevat een actueel beeld van de financiële situatie van ETO in de vorm van de winst- en verliesrekening, de kasstroom en de balans. Ook wordt een meerjarenprognose gepresenteerd zoals deze eruit zal zien bij ongewijzigd beleid.

In hoofdstuk 5 wordt de situatie bij onze partners besproken omdat ook zij geraakt worden voor de problemen van ETO (en de oplossingen die worden aangedragen).

In hoofdstuk 6 wordt een pakket van maatregelen gepresenteerd dat ETO weer moet helpen aan een perspectiefrijke toekomst.

Hoofdstuk 7 bevat de financiële vertaling van de voorgestelde maatregelen in de vorm van aangepaste financiële meerjarenprognoses en balansen. Er worden twee mogelijke scenario's gepresenteerd.

In hoofdstuk 8 wordt ingegaan op een belangrijk voorwaardelijk onderdeel van de toekomstplannen: de governance structuur binnen het Hoofddorpse honkbal.

In hoofdstuk 9 worden enkele conclusies en reflecties gepresenteerd.

2. Achtergrond

Om de huidige financiële problemen van ETO te doorgronden en een werkbare, toekomstbestendige oplossing te vinden is het noodzakelijk inzicht te hebben in de totstandkoming van het nieuwe honkbalcomplex en de rollen die verschillende partijen daarbij gespeeld hebben.

2.1 Korte historie

De in 1966 opgerichte honkbalvereniging Hoofddorp Pioniers (de eerste jaren actief onder de vlag van SV Hoofddorp) is in bijna 50 jaar uitgegroeid tot één van de toonaangevende honk- en softbalverenigingen van Nederland. In het seizoen 2015 heeft Pioniers ruim 400 leden, uitkomend in 26 teams. Zij behoort met dit ledenaantal tot de drie grootste honk- en softbalverenigingen van Nederland.

Van het Arnolduspark naar Toolenburg

In 1992 moest de vereniging vanwege de uitbreiding van een woonwijk haar complex aan het Arnolduspark verlaten. In Toolenburg, langs de Hoofdvaart, kreeg zij de beschikking over een accommodatie met maar liefst vijf velden, waaronder een volwaardig hoofdklasseveld.

Onder andere om de vereniging te beschermen tegen exploitatierisico's, en de bij de overgang horende gemeentelijke verhuisvergoeding fiscaal correct onder te brengen, werd door Pioniers de stichting ETO opgericht. Met de vergoeding realiseerde ETO op sportpark Toolenburg een nieuw clubgebouw.

Naast verdere ledengroei wist Pioniers op sportpark Toolenburg ook de sportieve ontwikkeling door te zetten. Het eerste team, ondergebracht in de Stichting Tophonkbal Hoofddorp (STH) speelde al sinds de jaren tachtig op het hoogste niveau maar werkte zich eerst als Minolta Pioniers en de laatste jaren als Vaessen Pioniers op tot de absolute top. De Hoofddorpse ploeg plaatst zich vrijwel elk jaar voor de play offs. Er kwam een landstitel (1997) en diverse deelnames aan Europacup-toernooien. En zelfs drie Europese titels, waaronder de Europese Supercup in 2004². De cameramensen van Studio Sport kunnen de weg naar Hoofddorp inmiddels dromen.

Opnieuw verplaatsen

Rond 2007 – de bomen rond Sportpark Toolenburg zijn nog nauwelijks volgroeid - komen er vanuit het gemeentehuis geluiden dat het honkbalcomplex in verband met geplande woningbouw opnieuw moet worden verplaatst. Pioniers en ETO ageren tegen de plannen maar verlenen, onder het dreigement van huuropzegging, hun

² Volledige erelijst: **Deelname play offs**: 1996, 1997, 1999, 2002 t/m 2015 (14 jaar op rij), **deelname Holland Series** (finale landstitel): 1997, 2006, 2007, 2009, 2011, 2013 (6x), **landskampioen**: 1997, **KNBSB-beker**: 1997, **deelname Europacup 1**: 1998 en 2010, **deelname Europacup 2**: 1997, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2014 (7x), **winst Europacup 2**: 2003 en 2006, **winst Europese Supercup**: 2004.

medewerking. Ook de positieve toezegging van een nieuwe, betere accommodatie die voldoet aan de nieuwste (Europese) normen heeft daaraan bijgedragen.

Er volgt een lange periode van voorbereiding, nieuwbouw en verhuizing. De werkrelatie tussen Pioniers en ETO enerzijds en de gemeente anderzijds is moeizaam. Uiteenlopende belangen en ontwerp wensen leiden tot vertragingen en onderlinge irritaties. Onder tijdsdruk worden sommige belangrijke issues ten aanzien van de bouw en exploitatie van het nieuwe complex niet volledig uitgesproken en niet vastgelegd. In het vertrouwen dat er vanuit de gemeente oplossingen zouden komen voor de niet geregelde zaken heeft ETO, als dat al mogelijk was, de voortgang niet geblokkeerd.³ Tot op de dag van vandaag is er sprake van losse einden, zoals hoe om te gaan met de verhoogde onderhouds- en exploitatiekosten ten opzichte van de situatie in Toolenburg. Dit is voor een groot deel de oorzaak voor de bestaande situatie.

2.2 De nieuwe accommodatie

De gemeente is in haar verhuisplannen steeds uitgegaan van een zogenoemde '1 op 1 verplaatsing' waarbij het complex opnieuw vijf velden zal beslaan, waaronder één hoofdveld. De algemene visie was dat Pioniers er als gevolg van de verhuizing niet op achteruit zou gaan en in ieder geval alle wedstrijden zou kunnen spelen die ook op Sportpark Toolenburg mogelijk waren. Het nieuwe hoofdveld wordt daarom kwalitatief wel aanzienlijk beter dan het hoofdveld van Sportpark Toolenburg dat inmiddels op een aantal punten niet meer voldeed aan de geldende nationale en internationale normen en waar dan ook slechts met dispensatie kon worden gespeeld.^{4 5}

In de gemeenteraad is op 19 maart 2009 besloten dat het te realiseren complex in ieder geval zal voldoen aan de nationale (KNBSB-normen) en Europese (IBAF-) normen⁶ en daarnaast ook aan de normen van de toekomstige Euro League Baseball (ELB). Omdat de eisen van het ELB-niveau nog niet waren vastgesteld is in overleg vastgelegd wat partijen onder de eisen en voorwaarden van het ELB-niveau verstaan. Het bij dit raadsbesluit horende projectbudget is afgestemd op dit ELB-niveau.

Opmerkelijk is dat in het raadsbesluit uitsluitend wordt ingegaan op de kapitaalkosten van de verplaatsing en op geen enkele wijze aandacht wordt besteed aan de gevolgen voor de exploitatiekosten van het complex.

³ Achteraf had ETO zich hierbij standvastiger moeten opstellen.

⁴ Ook voor veld 2 en voor sommige ruimten in het clubhuis gold een dergelijke dispensatie die inhoudt dat reeds bestaande faciliteiten ondanks het niet voldoen aan diverse geldende regels bij wijze van uitzondering toch mogen worden gebruikt. Voor nieuwe velden wordt een dergelijke dispensatie niet verleend. Deze dienen altijd volgens de geldende regels te worden aangelegd.

⁵ Bijlage D bevat gedetailleerde informatie over de officiële eisen die aan diverse typen speelvelden worden gesteld.

⁶ De Europese honkbalbond CEB hanteert de specificatie eisen van de wereldbond IBAF.

MLB-ambities

Tijdens de planfase worden, op initiatief van de gemeente, de besprekingen over de specificaties van het nieuwe complex uitgebreid met nieuwe ambities en wensen. Major League Baseball (MLB) heeft in het kader van haar internationale marketingstrategie het plan opgevat om in Europa een aantal MLB-competitiewedstrijden te spelen. De zoektocht naar een geschikt honkbalstadion levert echter niets op. In heel Europa is geen accommodatie te vinden die voldoet aan de eisen van de Amerikanen. Geen enkel speelveld voldoet aan de MLB-normen en nergens kunnen de gewenste 25.000-30.000 bezoekers per wedstrijd worden ontvangen.

Mede dankzij de contacten van Robert Eenhoorn, toenmalig technisch directeur van de KNBSB en voormalig speler van de New York Yankees, worden de Amerikanen in contact gebracht met de Haarlemmermeerse plannen. Na de eerste gedachten-uitwisselingen besluiten de betrokken partijen de samenwerkingsoptie verder te verkennen. Het initiatief ligt daarbij bij de gemeente. ETO en Pioniers zijn hier niet bij betrokken.

De Amerikanen zijn zeer gecharmeerd van de Haarlemmermeerse plannen. Zij zien daarin meer potentie dan waar ook in Europa en geven aan dat Hoofddorp duidelijk de koppositie in handen heeft. Omdat de normen van MLB voor haar toekomstige Europese accommodatie op een aantal punten hoger liggen dan het gedefinieerde ELB-niveau hebben de Amerikanen nog wel een aantal aanvullende ontwerpeisen.

Er volgen langdurige onderhandelingen tussen de gemeente en MLB. Voor de gemeente speelt daarbij steeds de afweging welke van deze eisen en wensen het beste pas vlak voor de MLB-wedstrijden (modulair) kunnen worden gerealiseerd en welke uit kosten oogpunt beter nu al in de nieuwbouw kunnen worden meegenomen. Uiteindelijk besluit de gemeente enkele belangrijke functionele eisen nu alvast te realiseren. Het betreft onder andere:

- Verlichting: hogere lichtsterkte en andere locatie lichtmasten
- Kleedkamers: ruimer van opzet, aanvullend sanitair en douches
- Veld: andere grassoort en onderlaag
- Dug outs: groter
- Tribune: meer zitplaatsen (huidig aantal: 635) en betere kwaliteit stoeltjes⁷

Zorgen bij ETO

ETO meldt tijdens haar periodieke overleggen met de gemeente met enige zorg dat de MLB-ambities leiden tot uitbreiding en toenemende complexiteit van het Programma van Eisen. Zowel het hoofdveld (financiering gemeente) als het clubhuis (financiering ETO) dreigen daardoor duurder uit te vallen in zowel investering als exploitatie. Omdat geen extra middelen beschikbaar komen wordt vervolgens weer fors geschrapt in de uitvoering van zowel de veldvoorzieningen als het clubhuis.

⁷ Bijlage E bevat een compleet overzicht van alle functionele eisen die reeds zijn gerealiseerd vooruitlopend op de verwachte komst van MLB wedstrijden naar Hoofddorp

Uiteindelijk heeft het op voorhand meenemen van een deel van de aanvullende ontwerpeisen die samenhangen met de MLB-ambities ertoe geleid dat zowel realisatie als exploitatie van het stadion (clubhuis, tribune, hoofdveld, verlichting en overige faciliteiten rond het hoofdveld) aanzienlijk duurder uitvallen dan het initiële ELB-ontwerp. Alleen al de directe exploitatielasten (schoonmaak, gas/water/stroom, verzekeringen, belastingen, et cetera) vallen hierdoor 17 procent hoger uit, wat voor ETO resulteert in € 25.000 à € 30.000 extra jaarlijkse exploitatielasten⁸. Door een combinatie van ambitie, tijdsdruk en stoeve relaties wordt op deze zorgpunten echter door geen van de partijen doorgepak⁹.

Gesteld kan worden dat de MLB-ambitie dominant is geweest bij de ontwikkeling van het nieuwe stadion. Alleen al de directe exploitatiekosten vallen hierdoor circa 17 procent hoger uit, Het kan gesteld worden dat zonder de MLB-plannen een kleiner en soberder stadion zou zijn gerealiseerd. Waar het nieuwe stadion volgens de ELB eisen in omvang, uitstraling en kosten al een flinke stap omhoog zou zijn, is het huidige MLB-complex zeker te duur voor ETO en het Hoofddorpse honkbal.

Huidige situatie

Uiteindelijk is door de gemeente op het nieuwe complex een stadion ontwikkeld dat in alle opzichten voldoet aan de nationale (KNBSB) en internationale (IBAF, ELB) eisen én aan de eisen van MLB. Haarlemmermeer beschikt hiermee over een topsportaccommodatie van internationale allure. De lofbetuigingen zijn talrijk, niet in de laatste plaats van diverse MLB-vertegenwoordigers die het complex inmiddels hebben bezocht.

Met het topteam van Vaessen Pioniers en het nieuwe stadion profileert Haarlemmermeer zich nadrukkelijk als één van de toonaangevende honkbalgemeenten in Nederland en Europa. Dit heeft ertoe geleid dat de KNBSB het stadion inmiddels heeft aangewezen als haar nationale trainingscentrum en de trainingen van de nationale honkbalselecties heeft overgeplaatst naar Hoofddorp. De nationale softbalselectie volgt in 2016. Daarnaast heeft de MLB-organisatie inmiddels besloten enkele van haar wereldwijde talent camps naar Hoofddorp te verplaatsen. Zij heeft Haarlemmermeer bovendien nog steeds in het vizier als locatie voor haar eerste Europese wedstrijdserie. Die zouden mogelijk vanaf 2017 kunnen plaatsvinden.

⁸ Uit economische overwegingen heeft de gemeente besloten een aantal MLB-gerelateerde voorzieningen op voorhand mee te nemen in de nieuwbouw van het stadion. Zie bijlage E voor een overzicht. Om het effect van deze extra voorzieningen op de directe jaarlijkse exploitatiekosten in te schatten is, heeft ETO in samenspraak met de gemeente, een theoretische kostenallocatie gehanteerd op basis van het additionele, speciaal voor MLB gerealiseerde vloeroppervlak. Zo'n 17 procent van het ontwikkelde oppervlak bleek toewijsbaar aan de MLB-plannen. Deze 17 procent is vervolgens gehanteerd om de MLB-gerelateerde extra directe exploitatielasten in te schatten.

⁹ Reeds in 2009 organiseerde de verantwoordelijk wethouder een bijeenkomst met het bedrijfsleven en Pioniers om oplossingen te zoeken voor het exploitatieprobleem. Ook daarna heeft ETO veelvuldig aandacht gevraagd voor de voorziene exploitatieproblemen. Onder tijdsdruk werd dit onderwerp echter steevast vooruit geschoven. Er heerste de stellige overtuiging dat met de komst van de Amsterdam Series 2014 (MLB) de meeste financiële gaten zouden worden gedekt. Derhalve kreeg de zorg van ETO bij de gemeente geen prioriteit.

Bovendien heeft de Europese honkbalbond (CEB) onlangs Haarlemmermeer aangewezen als locatie voor het Europees Kampioenschap honkbal 2016. Dit besluit is vooral gebaseerd op de kwaliteit van het Hoofddorpse complex.

Met het nieuwe stadion heeft Haarlemmermeer zich nadrukkelijk gepositioneerd als één van de toonaangevende honkballocaties in Europa. Een belangrijke doelstelling van het complex, het faciliteren van internationale honkbalevenementen, is met de komst van het EK al op korte termijn gerealiseerd, met uitzicht op verdere successen in de (nabije) toekomst.

2.3 Financiële problemen

Al vroeg in het eerste seizoen (2014) wordt duidelijk dat ETO de exploitatie van het nieuwe clubgebouw niet rond krijgt. Diverse kosten zijn aanzienlijk hoger dan op Sportpark Toolenburg. In de gemeentelijke plannen was aan de exploitatiekosten echter geen enkele aandacht gegeven. Daarnaast houden de opbrengsten uit sponsoring geen gelijke tred met de kostenverhogingen en blijven in het lastige economische klimaat zelfs achter bij de opgestelde prognoses.

Bovendien dreigt nog een ander probleem. STH krijgt de begroting van het eerste team niet rond. Ook STH heeft te kampen met tegenvallende sponsorinkomsten. ETO springt bij om het vlaggenschip van het Hoofddorpse honkbal te redden. Zij verstrekt een sponsorbijdrage van € 106.320 zodat STH de verplichtingen van het seizoen 2014 na kan komen. ETO betaalt deze bijdrage uit haar liquide middelen. ETO sluit het eerste seizoen af met een verlies voor buitengewone baten van € 425.000 en een serieus liquiditeitsprobleem¹⁰.

Met de kennis van nu kan gesteld worden dat het besluit van het toenmalige ETO-bestuur om zonder dekking van het exploitatietekort haar liquide middelen aan te spreken voor sponsoring van STH de financiële situatie van ETO verder heeft verslechterd. De situatie had bij STH, ETO en Pioniers moeten leiden tot verhoogde aandacht voor de problemen en intensivering van de sponsorfinding, hetgeen onvoldoende effectief is gebeurd. Dit had wellicht geleid tot een kleinere problematiek. Daarnaast zou een betere communicatie tussen de drie partijen en de gemeente tot een eerder besef van de onderliggende problematiek hebben geleid.

De tekorten uit 2014 zetten zich in 2015 versterkt door. Daarnaast ondersteunt ETO ook in 2015 STH bij het overnemen van het eerste team. Ook zonder deze betaling heeft ETO dit lopend seizoen een fors exploitatietekort. Om de acute financiële problemen het hoofd te bieden verstrekt de gemeente aan ETO in de zomer van 2015 een noodkrediet onder de voorwaarde dat daarmee de exploitatiekosten over 2015 worden voldaan.

Hoewel daarmee de acute liquiditeitsproblemen voor het lopende jaar 2015 bij beide stichtingen (ETO en STH) zijn afgewend, zijn de onderliggende structurele

¹⁰ Hoofdstuk 4 en bijlage A bevatten een gedetailleerd overzicht van de financiële situatie van ETO.

problemen groot en nog niet opgelost. ETO sluit 2015 naar verwachting af met een verlies van € 453.000.

3. Nadere analyse van de problemen

Zoals gezegd zijn de financiële problemen van ETO terug te voeren op misvattingen en omissies bij de oorspronkelijke besluitvorming in de periode 2007 – 2013. Het betreft daarbij niet zozeer het idee om een aansprekend honkbalstadion te realiseren, maar wel de consequenties daarvan aangaande de kosten van onderhoud van zowel het veld als het clubhuis en de bijbehorende faciliteiten. Dit leidde bij ETO tot voorziene, maar niet gedekte exploitatietekorten. Daarnaast is er sprake van tegenvallende sponsorinkomsten. Dit wordt hierna nader toegelicht.

3.1 Voorziene, maar niet gedekte exploitatietekorten

De gemeentelijke MLB-ambities hebben ertoe geleid dat tijdens de ontwerpfase is besloten de accommodatie op een aantal punten niet volgens de afgesproken ELB-normen, maar volgens MLB-normen te realiseren. Het kostenverhogend effect van dit besluit op de toekomstige exploitatie is in eerste instantie niet door de gemeente onderkend. Later is het door ETO en de betrokken partijen wel als zodanig aangegeven, maar – mede vanwege de stroeve werkrelatie en onzekerheden over de omvang en allocatie van de kostenverhoging - onvoldoende vertaald in de toekomstige financiële prognoses. Het huidige stadion kent daardoor een fors structureel exploitatietekort.

Ook zonder MLB een tekort

Echter, ook op KNBSB/ELB-niveau – dus zonder de MLB-aanpassingen – zou er sprake zijn geweest van een aanzienlijk exploitatietekort. De kosten van het nieuwe stadion zijn nu eenmaal aanzienlijk hoger dan op het Toolenburg-complex en groter dan Pioniers, STH en ETO zich kunnen veroorloven.

Vanaf het begin is de fundamenteel onjuiste aanname gehanteerd dat ETO op het nieuwe complex voldoende (huur)inkomsten zou kunnen genereren om de exploitatie van haar dure stadion te dekken, zelfs toen die kosten door de MLB-ambities nog verder werden opgedreven.

De gebruiksvergoeding die Pioniers, STH en de KNBSB aan ETO betalen zijn onvoldoende om de kosten van de faciliteiten te dekken. Hoewel het onderhoud van het hoofdveld de verantwoordelijkheid is van de gemeente, heeft ook ETO dagelijks een scala aan onderhoudsactiviteiten om het intensieve gebruik van het hoofdveld mogelijk te maken.

Opvallend is dat ETO in 2014 en 2015 geen vergoeding heeft ontvangen voor het beschikbaar stellen van de accommodatie aan MLB voor haar jaarlijks gehouden internationale MLB talent camps. De Amerikaanse organisatie maakt de huur-bedragen van \$ 50.000 over naar de gemeente. Naar verluidt bestaat er tussen de

gemeente en MLB een afspraak dat gedurende vijf jaar telkens \$ 50.000 wordt betaald als vergoeding voor de huur van het complex¹¹.

3.2 Tegenvallende sponsorinkomsten

Vanuit de verwachting dat het nieuwe stadion in de beginjaren het belangrijkste instrument voor sponsorinkomsten zou zijn is door de toenmalige besturen, toen in 2011 de hoofdsponsor van STH wegviel, bedacht de sponsorwerving van STH en ETO te bundelen en ETO hiervoor verantwoordelijk te gaan maken. ETO is er de afgelopen periode echter niet in geslaagd de beoogde sponsorbedragen binnen te halen. Dit is terug te voeren op:

- Algemene economische ontwikkeling die heeft geleid tot toenemende terughoudendheid bij (potentiële) sponsors. Terwijl de sponsormarkt traditioneel gekenmerkt wordt door een structurele stijging van de budgetten is er de laatste jaren sprake van een negatieve ontwikkeling¹²;
- Uitblijven akkoord over MLB-wedstrijden. De verwachting was dat de toezegging van MLB-wedstrijden de aantrekkelijkheid van het stadion voor sponsoruitingen zou vergroten. Dit effect is uitgebleven;
- Onvoldoende tijd en deskundigheid. ETO is er de afgelopen periode niet in geslaagd voldoende ter zake kundige mensen beschikbaar te hebben voor gerichte en intensieve sponsorvinding;
- Negatieve publiciteit. De voortdurende stroom van (veelal onjuist en ongenueanceerd) negatief nieuws onder de titel 'Pioniersgate' heeft de aantrekkingskracht van ETO, Pioniers en STH geen goed gedaan;
- Onduidelijkheid verantwoordelijkheden. De rolverdeling tussen ETO, STH en Hoofddorp Pioniers was op dit punt onvoldoende scherp gedefinieerd, wat heeft geleid tot verzuiling en een gebrek aan focus.

3.3 Bijkomend probleem

Naast ETO en STH heeft ook de gemeente Haarlemmermeer in haar rol als eigenaar van de velden in de eerste jaren van de nieuwe honkbalaccommodatie te kampen met tegenvallers. De gemeente is verantwoordelijk voor het onderhoud van het hoofdveld en het groot onderhoud van de andere velden. Bij het hoofdveld gaat het qua kosten dan vooral om het verzorgen van de clay¹³ in het binnenveld en het gras.

Voor het onderhouden van het nieuwe hoofdveld heeft de gemeente van begin af aan geen inschatting gemaakt van de onderhoudskosten op het nieuwe complex, maar de kosten voor het onderhoud in haar begrotingen op hetzelfde niveau

¹¹ Recent heeft de gemeente wel toegezegd ETO voor 2015 vergoeding te verstrekken ca. € 15.000 voor gemaakte kosten. Deze is echter nog niet ontvangen.

¹² In de *Sponsorreport Survey 2015* gaf 86 procent van de ondervraagde sponsors dat hun sponsorbudgetten voor 2015 naar verwachting gelijk zouden blijven (55%) of zelfs dalen (31%) ten opzichte van 2014.

¹³ 'Clay' is de term die in de honkbalwereld wordt gebruikt voor de specifieke mix die, naast gravel, gebruikt wordt voor de aanleg van het binnenveld. Deze klei-mix heeft een aantal speltechnische voordelen (harder, sneller) boven het traditioneel veelgebruikte gravel.

gehouden als op Sportpark Toolenburg: ca 70.000 euro. De onderhoudskosten van alleen het hoofdveld zijn in het eerste seizoen echter aanzienlijk hoger gebleken, namelijk circa € 250.000. Het grootste deel van deze kostenverhoging vloeide voort uit de geldende KNBSB/ELB-eisen. De MLB-eisen zorgden voor een verdere oprijving.

ETO en gemeente in zelfde schuitje

De verplaatsing van het complex en de bijkomende gemeentelijke MLB-ambitie hadden bij zowel ETO als de gemeente impact op de exploitatie- en onderhoudskosten. Bij de gemeente deed vooral de verplaatsing van het complex voelen vanwege de hogere veldkwaliteit en de bijbehorende onderhoudskosten. De MLB-ambities hadden daarna duidelijk minder impact op de gemeentelijke onderhoudskosten.

Ook ETO, verantwoordelijk voor het clubhuis, ervaarde ook vanuit beide ontwikkelingen (verplaatsing en MLB-ambities) een kostenverhogend effect. Net als het veld moest ook het nieuwe clubhuis voldoen aan de geldende normen en specificatie eisen. Dit leidde, vergeleken met de vorige locatie, tot meer en betere voorzieningen. Zo moest het aantal kleedkamers fors worden uitgebreid.¹⁴ Ook enkele met de gemeente gemaakte afspraken rond de verhuizing werkten kostenverhogend.¹⁵ Later in het planproces leidden bijkomende eisen voortvloeiend uit de MLB-ambities tot verdere uitbreiding en opwaardering van het clubhuis en de bijbehorende voorzieningen.¹⁶ Bovendien zijn op de golven van deze ambitie ook enkele voorzieningen die niet of nauwelijks MLB-gerelateerd waren uitgebreid of opgewaardeerd. De toenmalige bestuurders van ETO en Pioniers hebben hierbij door eerder genoemde omstandigheden onvoldoende op de rem getrapt.

3.4 Doemscenario

De sterke onderlinge samenhang tussen de diverse partijen betrokken bij het Hoofddorpse honkbal leidt ertoe dat ontwikkelingen bij de ene partij een kettingreactie opleveren bij de andere betrokken partijen. ETO neemt daarbij vanwege haar centrale, faciliterende rol een aparte positie in.

Wanneer een oplossing voor de huidige problemen bij ETO uitblijft, dreigen desastreuze gevolgen voor zowel het Hoofddorpse honkbal als de gemeente.

¹⁴ Zo hanteert de KNBSB in haar *Vademecum Accommodaties honkbal en softbal* de norm dat een accommodatie voor elk wedstrijdveld over twee kleedkamers dient te beschikken. Voor het nieuwe complex met vijf wedstrijdvelen betekende dat tien kleedkamers. Uiteindelijk zijn er negen gerealiseerd. Ter vergelijking: op Sportpark Toolenburg had het clubhuis slechts vier kleedkamers. De dispensatie die hiervoor was verleend verviel echter bij de nieuwbouw in Park 21.

¹⁵ Zo volgde uit de afgesproken 1-op-1 verhuizing dat ETO evenveel vierkante meters opslagruimte behield als zij op Sportpark Toolenburg had. Op Toolenburg bestond een groot deel van deze opslagruimte echter uit containers. In de nieuwe situatie werd de opslag inpandig gerealiseerd.

¹⁶ Het bestuur van ETO is van mening dat de kosten voortvloeiend uit de gemeentelijke MLB-ambitie niet in de stichtingexploitatie thuis horen. Zij is met de gemeente in gesprek over compensatie voor deze zogenaamde 'MLB-layer'.

Een eventueel einde van ETO als gevolg van de financiële problemen betekent een directe bedreiging voor de beschikbaarheid van het clubhuis voor de partijen die gebruik maken van het complex. Dit staat los van de vraag wie dan de eigenaar van het clubhuis zal worden. Voor sommige van die partijen (KNBSB, honkbalschool, Haarlemmermeer Lyceum) zal dat aanleiding zijn om hun activiteiten elders onder te brengen. Hoofddorp Pioniers en STH zouden op provisorische wijze gebruik kunnen blijven maken van het clubhuis. Maar gezien de hoge exploitatiekosten ligt het niet voor de hand dat de vereniging (of een andere huurder) de volledige exploitatie van het clubhuis ter hand neemt. Het clubhuis dreigt daarmee een spookhuis te worden. Voor Pioniers/STH is deze situatie onwerkbaar en daarmee een bedreiging voor hun voortbestaan. Voor de gemeente is deze ontwikkeling minstens zo dramatisch. Het toonaangevende honkbalcomplex verliest in korte tijd haar aantrekkingskracht en verwordt tot een 'white elephant'.

Ook financieel lijdt de gemeente fors onder een eventueel einde van ETO. In de eerste plaats omdat haar lening aan ETO van € 195.000 niet meer wordt terugbetaald. In de tweede plaats omdat BNG de gemeentelijke garantstelling voor de door haar aan ETO verstrekte leningen, met een restschuld van € 1.125.000, zal aanspreken.

Het einde van ETO betekent zeer waarschijnlijk ook het einde van tophonkbal in Hoofddorp. ETO was de afgelopen jaren de financiële reddingsboei voor STH dat in de overgangsfase zit naar een effectievere sponsoring en zal dat de komende jaren mogelijk ook nog zijn. Om deze neerwaartse spiraal te voorkomen is een duurzaam voortbestaan van ETO noodzakelijk.

3.5 Uitgangspunten bij het zoeken naar oplossingen

Bij het zoeken naar oplossingen voor de huidige problemen gelden voor ETO (en de gemeente) een aantal uitgangspunten, te weten:

- Het huidige sportbeleid van de gemeente, waarbij honkbal is aangewezen als één van de drie kernsporten;
- Het besluit van de gemeenteraad in 2009 dat het hoofdveld van het nieuwe complex wordt aangelegd op ELB-niveau;
- De samenwerkingsovereenkomst (SOK) die de gemeente in 2013 heeft gesloten met Hoofddorp Pioniers en ETO aangaande de verdeling van verantwoordelijkheden rond het nieuwe complex;
- Het besluit van de gemeente in het voorjaar van 2015 dat zij zelf geen initiatief meer neemt met betrekking tot het spelen van MLB-wedstrijden in Hoofddorp, maar wel bereid is initiatieven van andere partijen te faciliteren;
- De notie dat de gemeente moeite heeft met de (onverwacht) hoge onderhoudskosten van het hoofdveld;
- De notie dat leegstand van de accommodatie geen optie is aangezien veel van de operationele kosten een vast karakter hebben;
- De notie dat alternatieve aanwending van de accommodatie theoretisch mogelijk is, maar praktisch gezien aanzienlijke verbouwkosten vergt;

- De notie dat het uitblijven van een oplossing van de problemen zeer waarschijnlijk zal leiden tot kapitaalvernietiging (accommodatie), het einde van tophonkbal in Hoofddorp, negatieve gevolgen voor Pioniers en een drastische terugslag voor de uitvoering van het sportbeleid van de gemeente.

4. Huidige financiële situatie

In dit hoofdstuk worden de verwachte financiële cijfers van ETO gepresenteerd. Daaruit komt duidelijk de aard en omvang van de huidige problemen naar voren. Waar relevant worden de getoonde cijfers nader toegelicht. Eerst wordt de winst- en verliesrekening 2015 besproken (paragraaf 4.1), daarna de balans (4.2). Vervolgens worden in paragraaf 4.3 en 4.4 de winst- en verliesrekening en de balans gepresenteerd voor de komende 10 jaar als niet wordt ingegrepen.

4.1 Situatie 2015: Winst- en verliesrekening

Opbrengsten en kosten

Onderstaande tabel bevat de verwachte opbrengsten van ETO in 2015. Het betreft vooral (huur)inkomsten die ETO ontvangt als vergoeding voor het beschikbaar stellen van de velden en het clubhuis. Hoofddorp Pioniers is daarbij met € 40.000 veruit de grootste bron van inkomsten.

ETO heeft de bar van het clubhuis verpacht en ontvangt hiervoor in 2015 € 17.500, opgebouwd uit een vaste bijdrage en een klein percentage van de opbrengst boven een bepaalde drempel.

Ook de met de gemeente overeengekomen vergoeding van € 15.000 voor het huisvesten van het MLB Talent camp is hierin meegenomen, hoewel deze nog niet door de gemeente is betaald¹⁷.

Tabel 4.1 Opbrengsten ETO 2015

Honkbal (Pioniers en KNBSB)	€	52.500
Honkbal (STH)	€	4.000
Clubhuis (pachtopbrengst)	€	17.500
Massageruimte	€	5.000
Winkel	€	2.500
Overige inkomsten uit verhuur	€	10.750
Totaal gebruikersvergoedingen	€	92.250
MLB Talent Camps	€	15.000
TOTAAL	€	107.250

Tegenover deze inkomsten staan in 2015 ruim € 560.000 aan kosten. Naast de operationele bedrijfskosten (in 2015 bijna € 307.000) zijn dit vooral afschrijvingen en rentekosten. Bovendien moet ETO als goed beheerder jaarlijks middelen reserveren voor periodiek groot onderhoud aan het clubhuis.

¹⁷ De € 30.000 ter compensatie van 'MLB-layer' (bouwaanpassingen) is voor 2015 nog niet in de cijfers opgenomen. ETO gaat er voorsnog vanuit dat zij dit bedrag van de gemeente zal ontvangen. Hierover is echter nog geen toezegging gedaan.

Tabel 4.2 Kosten ETO 2015

Afschrijvingen	€	177.791
Dotatie voorziening groot onderhoud	€	23.867
Rentelasten	€	52.384
Bedrijfskosten	€	306.985
TOTAAL	€	561.027

De bedrijfskosten bestaan in 2015 voor circa € 209.000 uit kosten om het complex te beheren en gebruiksklaar te houden en de diverse huurders van dienst te zijn. Hier bovenop komt nog de financiële bijdrage aan STH van bijna € 100.000. Onderstaande tabel geeft een gedetailleerd overzicht van de bedrijfskosten.

Tabel 4.3 Specificatie bedrijfskosten ETO 2015

Belastingen etc	€	26.535
Opstalrecht	€	1.000
Huur terrein	€	10.000
Verzekeringen	€	17.046
Gas, Electra Water	€	45.619
Onderhoud	€	44.569
Kosten beheer	€	31.553
Vrijwilligersvergoeding	€	3.200
Accountant/boekhouding	€	4.735
P.R. en Communicaties	€	10.557
Overige algemene kosten	€	3.920
Onvoorzien	€	1.000
Afdracht Pioniers*	€	9.000
<i>Subtotaal</i>	€	<i>208.735</i>
Sponsorbijdrage STH	€	98.250
TOTAAL	€	306.985

* Dit betreft een in het kader van de verplaatsing overeengekomen compensatie voor het wegvallen van inkomsten uit de GSM-mast die de vereniging op Toolenburg genoot en een tegemoetkoming voor de stagnatie van de geprognoseerde ledengroei als gevolg van de verplaatsing. Dit bedrag maakt deel uit van de nieuwe regeling die ETO en Pioniers hopen te treffen over hun onderlinge financiële relaties.

Netto resultaat

Uit dit alles volgt dat ETO over 2015 een negatief resultaat verwacht van ruim € 450.000.

Tabel 4.4 Resultaat ETO 2015

Opbrengsten	€	107.250
Kosten	€	561.027
SALDO	€	-453.777

Liquiditeit

Ook op kasbasis is er sprake van een zorgwekkend beeld. De netto kasstroom over 2015 bedraagt zo'n € 260.000 negatief. De incidentele afdracht aan STH van € 98.250 telt hierin zwaar mee.

Tabel 4.5 Liquiditeit ETO 2015

Netto resultaat		€	-453.777
Correcties tbv kasstroom		€	193.658
<i>Bij: Afschrijving</i>	€	177.791	
<i>Bij: Dotatie voorziening groot onderho</i>	€	23.867	
<i>Af: Aflossingen</i>	€	-25.000	
<i>Af: Investerings</i>	€	-5.000	
<i>Bij: Mutatie werkkapitaal</i>	€	22.000	
NETTO KASSTROOM (excl omzetbelasting)		€	-260.119

4.2 Situatie 2015: Balans

Onderstaande tabel bevat de begin- en eindbalans van ETO voor het lopend jaar. De financiële problemen komen hier tot uiting in de teruglopende liquide middelen, het dalend eigen vermogen vanwege het verlies in 2015 en de oplopende schuldenlast door het noodkrediet van de gemeente.

Tabel 4.6 Balans ETO 2015

	31-dec-14	31-dec-15
Materiële vaste activa	€ 4.870.000	€ 4.697.000
Financiële vaste activa	€ 128.000	€ 128.000
Vlottende activa	€ 130.000	€ 56.000
<i>Vorderingen</i>	€ 52.000	€ 30.000
<i>Liquide middelen</i>	€ 78.000	€ 26.000
TOTAAL ACTIVA	€ 5.128.000	€ 4.881.000
Eigen vermogen	€ 3.755.000	€ 3.301.000
Overige voorzieningen	€ 24.000	€ 48.000
Langlopende schulden	€ 1.297.000	€ 1.480.000
Kortlopende schulden	€ 52.000	€ 52.000
TOTAAL PASSIVA	€ 5.128.000	€ 4.881.000

ETO heeft de afgelopen jaren flink moeten lenen. Onderstaande tabel bevat een specificatie van onze langlopende schulden. De teruglopende liquiditeit doet vrezen dat ETO – wanneer aanvullende financiering uitblijft - op (korte) termijn niet meer aan de bij deze schulden horende verplichtingen kan voldoen.

Tabel 4.7 Specificatie langlopende schulden ETO 2015

BNG	€	125.000
BNG	€	1.000.000
Hoofddorp Pioniers	€	147.000
Gemeente lening	€	195.000
Gemeente saldo betaling BNG	€	13.000
TOTAAL	€	1.480.000

4.3 Meerjarenprognose zonder maatregelen: winst- en verliesrekening

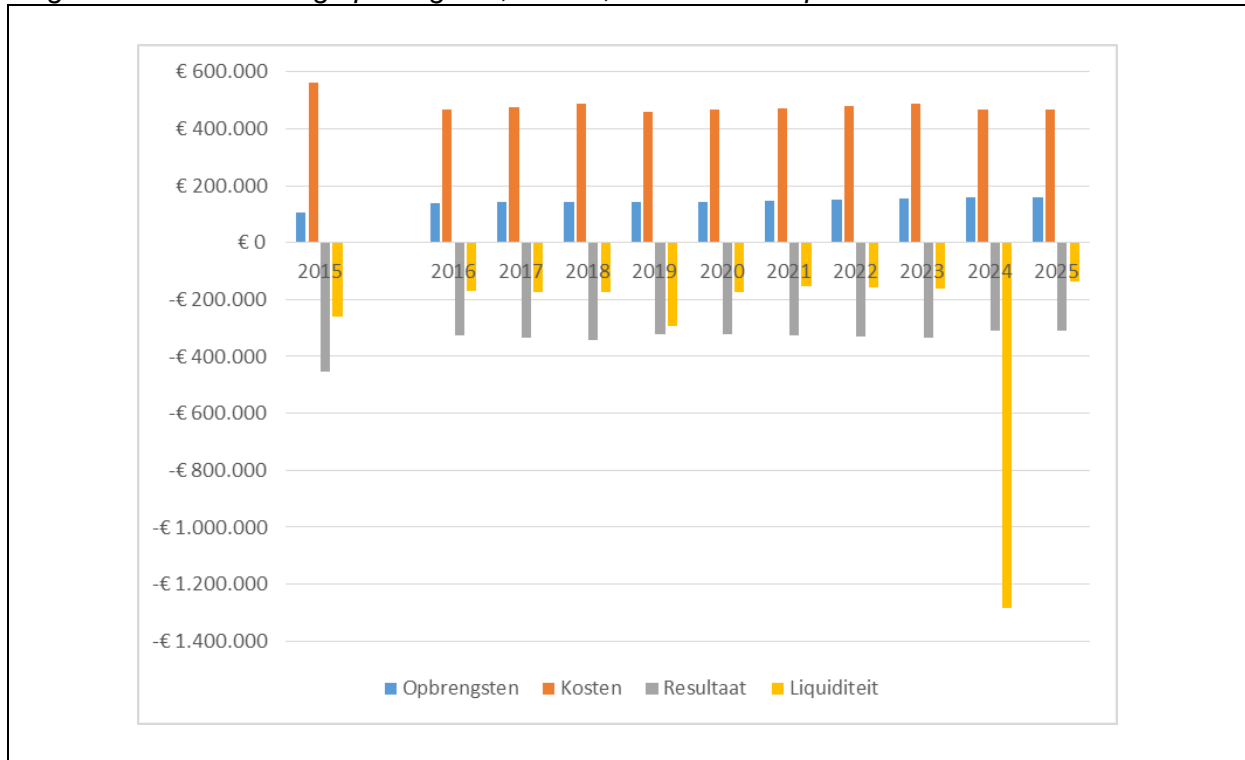
Figuur 4.8 bevat het financiële vooruitzicht voor ETO voor de periode 2015-2025. Deze prognose is gebaseerd op de financiële cijfers van 2015, bij ongewijzigd beleid en een indexatie van opbrengsten en kosten met 3 procent per jaar. Daarnaast zijn de volgende aannames gehanteerd:

- De ondersteuning van het eerste team (STH) wordt stopgezet en zal door STH/Pioniers op andere wijze moeten worden gefinancierd;
- De jaarlijkse afdracht aan Pioniers à € 9.000 loopt tot en met 2018;
- Idem voor de jaarlijkse van Pioniers te ontvangen bijdrage van € 5.000¹⁸;
- De jaarlijkse investeringen worden verhoogd van € 5.000 tot € 25.000. Dit zijn voornamelijk vervangingsinvesteringen;
- De jaarlijkse dotatie aan de onderhoudsvoorziening is € 24.000¹⁹;
- De kosten voor PR en Communicatie zijn verlaagd naar € 1.500;
- Er is een jaarlijkse vergoeding van € 44.000 opgenomen vanuit MLB voor het faciliteren van de MLB talent camps.

¹⁸ Dit betreft een door de gemeente vastgestelde bijdrage in de exploitatiekosten van het clubhuis.

¹⁹ Dit is risicovol, want groot onderhoud is deels, maar niet ten volle voorspelbaar qua omvang en kosten. Wel is zeker dat er een keer bijv. geschilderd moeten worden en technische installaties en het dak onderhoud nodig hebben.

Figuur 4.8 Ontwikkeling opbrengsten, kosten, resultaat en liquiditeit ETO 2015-2025

Het overzicht toont duidelijk de omvang en urgentie van de financiële problemen. ETO heeft in de komende periode jaarlijks een negatief resultaat van tussen de € 308.000 en € 342.000. Daarnaast is er in de periode tot en met 2023 sprake van jaarlijkse liquiditeitstekorten van € 153.000 tot € 292.000. Zonder aanvullende maatregelen en externe financiering komt de ondergang van ETO snel dichtbij.

Maar zelfs als op enige wijze dit jaarlijkse liquiditeitsprobleem wordt opgelost is de kou nog niet uit de lucht en dienen zich over enkele jaren nieuwe problemen aan. In 2024 moet de BNG-lening van een € 1.000.000 worden afgelost. Daarnaast zijn op termijn aanzienlijke uitgaven te verwachten voor het groot onderhoud van het clubhuis. Indien daarvoor geen jaarlijkse reserveringen worden gemaakt zal ETO niet in staat zijn op termijn deze uitgaven te doen.

Kortom, het wegnemen van de liquiditeitsproblemen is een eerste noodzakelijke stap. Dan gaat het om circa € 150.000 à € 175.000 per jaar, met uitschieters in 2019 (€ 290.000) en 2024 (€ 1.300.000), de jaren dat er leningen moeten worden afgelost. Voor het structureel voortbestaan van ETO is het echter noodzakelijk om ook de vereiste reserveringen op orde te krijgen. Daarmee neemt de financiële behoefte voor de komende jaren toe tot gemiddeld zo'n € 325.000 per jaar (zie bijlage A). En zelfs dan is er nog sprake van een begroting die aan de krappe kant is en ETO weinig armslag geeft.

Het is zoals het is. Het stadion staat er. Het is uniek, prachtig en gaat Haarlemmermeer nog veel moois bieden. Maar het is ook duur. Te duur om een dekkende exploitatie mogelijk te maken.

Wat nu? In het volgende hoofdstuk worden oplossingsrichtingen gepresenteerd om vanuit de huidige problemen te komen tot een perspectiefrijke toekomst voor ETO en het honkbal in Haarlemmermeer.

4.4 Meerjarenprognose zonder maatregelen: balans

De bijbehorende balans van ETO ziet er bij ongewijzigd beleid en de genoemde aannames de komende jaren als volgt uit. We tonen de balansen van 2015, 2020 en 2025, evenals de specificatie van de langlopende schulden in deze jaren.

Tabel 4.9 Ontwikkeling balans ETO 2015-2025

Balans	31-dec-15	31-dec-20	31-dec-25
Materiële vaste activa	€ 4.697.209	€ 3.913.000	€ 3.176.000
Financiële vaste activa	€ 128.000	€ 128.000	€ 128.000
Vlottende activa	€ 55.537	€ -924.000	€ -2.811.000
Vorderingen	€ 30.000	€ 35.000	€ 40.000
Liquide middelen	€ 25.537	€ -959.000	€ -2.851.000
TOTAAL ACTIVA	€ 4.881.000	€ 3.117.000	€ 493.000
Eigen vermogen	€ 3.301.223	€ 1.654.000	€ 47.000
Overige voorzieningen	€ 47.867	€ 48.000	€ 48.000
Langlopende schulden	€ 1.479.656	€ 1.355.000	€ 355.000
Kortlopende schulden	€ 52.000	€ 60.000	€ 43.000
TOTAAL PASSIVA	€ 4.881.000	€ 3.117.000	€ 493.000
Specificatie langlopende schulden			
BNG	€ 125.000		
BNG	€ 1.000.000	€ 1.000.000	
Hoofddorp Pioniers	€ 147.000	€ 147.000	€ 147.000
Gemeente lening	€ 195.000	€ 195.000	€ 195.000
Gemeente saldo betaling BNG	€ 12.656	€ 13.000	€ 13.000
TOTAAL	€ 1.480.000	€ 1.355.000	€ 355.000

Uit bovenstaande gegevens is duidelijk op te maken dat de huidige situatie van forse jaarlijkse verliezen leidt tot het volledig verdampen van het eigen vermogen van ETO en een immens liquiditeitsprobleem. Dit leidt onherroepelijk tot het faillissement van de stichting.

5. De situatie bij onze partners

In dit hoofdstuk wordt de financiële situatie bij onze belangrijkste partners besproken en hoe zij worden geraakt door dit business plan. Eerst wordt Pioniers besproken, (paragraaf 5.1), dan STH (5.2) en tot slot de gemeente Haarlemmermeer (5.3).

5.1 Pioniers

Hoofddorp Pioniers is zoals gezegd één van de grootste honk- en softbalverenigingen van Nederland. De vereniging richt zich op de combinatie van top- en breedtesport.

De financiële situatie van de vereniging is reden voor enige zorg, hoewel de problemen bij lange na niet zo groot zijn als bij ETO en STH. De afgelopen jaren heeft Pioniers steeds afgesloten met een negatief resultaat van enkele duizenden euro's. In 2014 bedroeg het verlies circa € 8.000. In de periode 2011 - 2013 ging het om tekorten van respectievelijk € 5.000, ruim € 8.000 en € 2.300²⁰. Middels een dringend beroep op haar leden (o.a. via contributieverhoging) tracht de vereniging de komende jaren en krappe, maar sluitende begroting te presenteren.

Het bestuur van Pioniers onderschrijft de topsportambities van haar eerste team om op hoofdklasse niveau te (blijven) spelen, met als doel minimaal de play offs te behalen en indien mogelijk de strijd om de landstitel, de Holland Series. Tevens ondersteunt Hoofddorp Pioniers de wens om aan Europese wedstrijden deel te nemen.

Hoofddorp Pioniers zal de komende jaren, mede op eigen verzoek, de verantwoordelijkheid nemen voor het opstellen en uitvoeren van het sponsorbeleid. Daarmee moet een solide basis worden gelegd voor de activiteiten van zowel de vereniging als het vlaggenschip. Dit in nauwe samenwerking met STH en ondersteund door ETO. De relatie tussen ETO en Pioniers is goed. Beide besturen zijn momenteel in overleg over het rationaliseren van de onderlinge financiële afspraken.²¹ Voor ETO zijn een aantal zaken van belang:

- Dat Pioniers de huidige, door ons zeer gewaardeerde inzet van vrijwilligers²² gedurende het honkbalseizoen continueert en liefst nog uitbreidt. Bijlage F bevat een overzicht van de omvang van deze inzet;

²⁰ Bron: *Jaarverslagen Hoofddorp Pioniers 2012-2014*

²¹ In het kader van de gewenste opschoning van de onderlinge financiële relaties zijn Pioniers en ETO in discussie over onder andere de hoogte van de door Pioniers aan ETO te betalen jaarlijkse huurvergoeding (€ 35.000), de rente op en/of terugbetaling/kwijtschelding van een lening van Pioniers aan ETO (€ 147.000), de jaarlijkse bijdrage van Pioniers aan ETO voor de exploitatie van het clubhuis (€ 5.000) en de jaarlijkse afdracht door ETO aan Pioniers voor compensatie voor gedeelde inkomsten uit ledengroei en de GSM-mast (€ 9.000).

²² Pioniers heeft circa 60 reguliere vrijwilligers, die een vaste rol uitoefenen (trainers, coaches, begeleiders), plus een groot aantal incidentele vrijwilligers voor bijvoorbeeld kantinediensten.

- Dat Pioniers bereid is met haar vrijwilligers een belangrijke rol te spelen bij de organisatie van toekomstige evenementen op het complex;
- Dat Pioniers met overtuiging invulling zal geven aan haar nieuwe verantwoordelijkheid als trekker van de sponsorfinding voor de drie-eenheid Pioniers-STH-ETO. ETO zal Pioniers daarbij waar mogelijk ondersteunen. In een recent geformeerde sponsorwerkgroep zullen nadere afspraken worden gemaakt over de acquisitie-inspanningen en de verdeling van de inkomsten;
- Dat ETO op billijke wijze meeprofiteert van eventuele successen op het gebied van sponsorfinding, bijvoorbeeld via extra inkomsten uit verhuur van ruimte voor bijeenkomsten en promotie-uitingen en additionele horeca-omzet;
- Dat Pioniers en STH zich samen met ETO inspannen om de ontstane gevoelsmatige verzuiling binnen de Hoofddorpse honkbalwereld te bestrijden, samen actief te werken aan de onderlinge verstandhouding en samen trachten de gronden voor eventuele negatieve gevoelens bij leden van de vereniging over ETO en STH weg te nemen.

5.2 STH

Het team van Vaessen Pioniers is de meest frequente, meest zichtbare en meest aansprekende bespeler van het hoofdveld. Het vlaggenschip van Pioniers speelt gedurende het honkbalseizoen wekelijks minstens één en vaak twee thuiswedstrijd op het complex. Daarmee is tophonkbal op het complex gegarandeerd. En zo hoort dat ook. Tussen team en accommodatie bestaat een wederzijdse afhankelijkheid. Een topteam heeft een topaccommodatie nodig. En een topaccommodatie heeft geen bestaansrecht zonder een sterke thuisploeg.

Transitieperiode: sponsoring blijft achter

Het baart ETO dan ook zorgen dat haar toonaangevende bespeler de laatste jaren grote moeite heeft haar begroting rond te krijgen. De jaren 2014 en 2015 heeft ETO STH gered door de ontstane begrotingstekorten met een financiële bijdrage aan te vullen. Dit heeft de continuïteit van het eerste team gewaarborgd, maar de financiële problemen bij ETO vergroot. De ambitie voor de komende jaren is nadrukkelijk dat STH en Pioniers de eigen broek ophouden waar het gaat om de financiering van het eerste team. Het vinden van aanvullende sponsors zal de hoogste prioriteit moeten krijgen. Vanuit de huidige uitgangssituatie is het echter zeer de vraag of STH en Pioniers, ondersteund door ETO, de komende jaren al voldoende middelen uit de markt weten te halen. Er doemen twee scenario's op:

1. Tegen de marktontwikkelingen in wordt op korte termijn voldoende sponsorgeld aangetrokken om de begroting van STH de komende jaren op peil te houden;
2. Het lukt de eerste jaren nog niet om voldoende sponsorgeld aan te trekken. In dat geval zal STH haar begroting moeten terugbrengen.

De laatste optie is het meest waarschijnlijk. Komend vanuit de huidige sponsor-situatie zal het naar verwachting enkele jaren duren om voldoende (grote) partijen aan het Hoofddorpse honkbal te binden en de vereiste sponsorbedragen uit de markt

te halen. Dit zou betekenen dat STH gedwongen wordt haar begroting voor het volgend seizoen sterk te reduceren. Een budget van ca € 75.000 lijkt haalbaar, ware het niet dat de huidige hoofdsponsor (goed voor € 50.000) eerder al heeft aangegeven haar bijdrage alleen te verlengen onder de voorwaarde dat STH een competitief team (meespelend in de top-4) op de been brengt. Het niet tijdig vinden van extra middelen kan dus leiden tot een drastische reductie van de begroting.

Een neerwaartse bijstelling van de begroting zal gevolgen hebben voor de kwaliteit van de selectie²³. In een extreem scenario (begroting zakt onder de 50.000 euro) zou daarmee zelfs de hoofdklasseplek van Vaessen Pioniers ernstig in gevaar kunnen komen.

Maar zelfs bij een budget van € 75.000 (let wel, een halvering van het reguliere budget) neemt de kans fors toe dat het team komend jaar genoeg moet nemen met een lagere klassering dan de traditionele top-vier. Play offs, Holland Series en eventuele Europacup wedstrijden raken dan uit beeld.

ETO kiest voor tijdelijke ondersteuning STH

ETO vreest dat deze ontwikkeling leidt tot een neerwaartse spiraal voor het Hoofddorpse honk- en softbal. Als centrale partij daarbinnen baart dit het bestuur grote zorgen. Bovendien vreest ETO voor teruglopend bezoekersaantallen en het negatieve effect dat dit heeft op de horeca-omzet. Zowel vanuit bedrijfseconomische overwegingen als vanuit de gedachte dat een topploeg en topspelers de beste ambassadeurs voor het stadion zijn, ziet ETO zich daarom genooddaakt om tijdens de transitiejaren van het sponsorbeleid Vaessen Pioniers als vlaggenschip van het Hoofddorpse honkbal financieel te ondersteunen.

STH en Pioniers gaan ervan uit dat de sponsorinkomsten voor STH de komende jaren toenemen van € 75.000 (2016) naar € 100.000 (2017), € 125.000 (2018) en € 150.000 in 2019²⁴. De verwachting is dat de mogelijke komst van het EK en op termijn MLB, positief zullen bijdragen aan het behalen van deze doelstellingen. Op het door STH beoogde budget voor het eerste team van € 140.000 à € 150.000 komt zij in de transitiejaren naar eigen zeggen echter respectievelijk € 65.000 (2016), € 43.000 (2017) en € 22.000 tekort voor een sluitende begroting.

Voor het komend seizoen - waarvoor uiterlijk 1 november de verplichtingen met staf en spelers moeten worden aangegaan - zal ETO vrijwel het gehele tekort van STH dekken. Het bestuur gaat uit van een bijdrage van maximaal € 60.000. De intentie is

²³Voor de goede orde: de spelers van het eerste team van Pioniers zijn geen professionals maar amateurs. Zij hebben een baan of studeren. Enkelenvan ontvangen een stipendium van NOC*NSF. Vanuit STH ontvangen de spelers slechts een vergoeding. Het onderbrengen van een eerste team in een stichting is in de topsport zeer gebruikelijk. Hierdoor kan slagvaardiger worden onderhandeld met sponsors en wordt bovendien de vereniging beschermd eventuele financiële risico's.

²⁴ Inschatting afkomstig uit notitie *Sponsorbeleid Hoofddorp Pioniers/STH/ETO* (18 september 2015)

om dit bedrag in zes jaar af te bouwen tot € 0. Dit ervan uitgaande dat STH er inderdaad in slaagt haar sponsorinkomsten volgens plan te verhogen²⁵.

De bijdrage van ETO bestaat uit twee delen. De helft van het bedrag wordt als vaste sponsorbijdrage aan STH uitgekeerd. De andere helft wordt gereserveerd en beschikbaar gesteld als 'sponsorverdubelaar'. Voor elke euro extern sponsorgeld boven de € 50.000 die STH realiseert past ETO uit dit potje nog een euro bij. Uiteraard tot de pot leeg is²⁶.

Op deze wijze hoopt ETO een positieve prikkel te geven aan de sponsorfinding van STH/Pioniers en tegelijk de sprong van een redelijk naar een degelijk budget te vergemakkelijken. Indien de jaarlijkse pot niet (volledig) wordt aangesproken valt het resterende tegoed vrij voor gebruik door ETO. Na drie jaar zal deze regeling worden geëvalueerd.

Bovendien zal ETO in het kader van de algemene opschoning van de onderlinge financiële relaties met STH afspraken maken over afwikkeling van de door ETO aan STH verstrekte, en inmiddels oninbaar geachte, lening.

Maatregel	Impact op business case
ETO verstrekt jaarlijkse sponsorbijdrage aan STH	€ 60.000 extra kosten in 2016. In zes jaar af te bouwen tot nul.

5.3 Gemeente Haarlemmermeer

Vanuit haar verantwoordelijkheid voor het totale onderhoud aan het hoofdveld, naast die voor het groot onderhoud van de andere velden, is de gemeente sinds de verplaatsing met dezelfde problemen geconfronteerd als ETO. De onderhoudskosten van het hoofdveld zijn significant hoger gebleken dan voorzien. Waar was gerekend op € 70.000, vergelijkbaar met de kosten van het volledige gemeentelijke onderhoud op Sportpark Toolenburg, kwamen de kosten voor het onderhoud van het hoofdveld in het eerste jaar uit op ongeveer € 250.000.

Werkgroep hoofdveld ETO

In een speciale werkgroep samengesteld uit vertegenwoordigers van de gemeente, ETO en STH heeft ETO onderzocht waarop dit verschil is terug te voeren en welke opties er zijn om de onderhoudskosten van het hoofdveld in de toekomst terug te dringen.

²⁵ Indien de sponsorfinding van STH in ruime mate achterblijft bij de plannen ontstaat een nieuwe situatie waarover het ETO bestuur zich dan een oordeel dient te vormen.

²⁶ . Indien STH de door haar voorziene € 75.000 extern sponsorgeld weet te genereren leidt dit tot een totaalbudget van € 130.000, opgebouwd uit € 75.000 (gerealiseerde sponsorinkomsten) + € 30.000 (vaste bijdrage ETO) + € 25.000 (sponsorverdubelaar ETO).

Op basis van de rapportage van de werkgroep heeft het bestuur het volgende vastgesteld²⁷:

- Volgens de regels van de KNBSB verliezen clubs bij het aanleggen van nieuwe velden hun eventuele dispensatie en moeten zij de velden aanleggen volgens de officiële, dan geldende specificatie eisen;
- In de gemeentelijke besluiten over het nieuwe complex in 2009 en 2013 is niets vermeld over deze dispensatie regels en hun consequenties;
- In de Samenwerkingsovereenkomst tussen de gemeente en ETO, onder goedkeuring van Pioniers, is vastgelegd dat het nieuwe veld in ieder geval zal voldoen aan de nationale (KNBSB-normen) en Europese (IBAF-) normen op clubniveau en daarnaast ook aan de normen van de toekomstige Europese ELB;
- Volgens de geldende specificatie eisen voor een dergelijk veld is het nieuwe hoofdveld voorzien van een werpheuvel van clay (Toolenburg was gravel) en is ook voor het binnenveld clay gebruikt (Toolenburg was gravel);
- Het onderhoud van clay is intensiever en specialistischer (en dus duurder) dan het onderhouden van gravel. Deze kostenverhoging is echter onlosmakelijk verbonden met het initiële besluit om het veld op KNBSB/IBAF/ELB-niveau aan te leggen;
- Voor het gras had volgens de KNBSB/IBAF/ELB-normen Raaigras volstaan. Om te voldoen aan de eisen van MLB is echter gekozen voor Bluegrass en de bijbehorende, snel waterdoorlatende ondergrond. Deze combinatie is in aanleg aanmerkelijk duurder dan Raaigras. Qua onderhoud ontlopen beide soorten elkaar niet veel. De aangelegde ondergrond vereist vooral meer beregening, zowel voor Bluegrass als Raaigras;
- In de gemeentelijke besluiten over het nieuwe complex in 2009 (Raadsbesluiten) en 2013 (samenwerkingsovereenkomst), noch in de gemeentelijke begrotingen 2014 en 2015 zijn gerichte prognoses gemaakt van de aanzienlijk hogere onderhoudskosten²⁸;
- Deskundigen in de werkgroep verwachten dat door efficiency- en leereffecten de gemeentelijke onderhoudskosten in 2015 zullen uitkomen op circa € 175.000 en dat deze de komende jaren met aanvullende maatregelen verder kunnen worden verlaagd tot circa € 150.000 per jaar;
- Verdere (significante) reductie van de onderhoudskosten is alleen mogelijk door de clay van het binnenveld en de werpheuvel te vervangen door gravel. Dit vergt echter aanzienlijke uitgaven (circa € 150.000), zeker wanneer de eventuele komst van MLB herplaatsing van de clay vergt (à € 250.000). De KNBSB staat bij de keuze voor gravel alleen nationale wedstrijden toe. Bovendien is een dergelijke aanpassing strijdig met de samenwerkingsovereenkomst (SOK) tussen de gemeente, ETO en Pioniers uit 2013;
- Uitgaand van de wenselijkheid om internationale honkbalwedstrijden te faciliteren - en gezien het feit dat het veld er nu ligt met de geldende specificaties – gaat bedrijfseconomisch gezien de voorkeur uit naar het handhaven van het huidige veld, in combinatie met een kostenbewust onderhoudsregime.

De hogere onderhoudskosten zijn dus enerzijds het gevolg van de veldspecificaties – met name ten aanzien van het gebruik van clay in plaats van gravel in het binnenveld - die gelden voor de aanleg van nieuwe honkbalvelden op Hoofdklasse niveau (en ELB-niveau) en anderzijds de nieuwigheid van een dergelijk complex veld. De later ingebrachte MLB-eisen hebben weliswaar geleid tot de keuze voor een andere grassoort (inclusief ondergrond), maar – nu het veld er eenmaal ligt – leidt dit niet tot significante verschillen in onderhoudskosten.

²⁷ Bijlage G bevat een overzicht van alle bevindingen van de werkgroep.

²⁸ In onderzoek van Oranjewoud en HB Advies (10 december 2013) in opdracht van de gemeente wordt gesteld dat rekening moet worden gehouden met jaarlijkse onderhoudskosten van ca. 250.000 euro.

De forse kostenverhoging had dus voorzien kunnen worden. Bovengenoemde aspecten zijn echter niet of onvoldoende in de historische besluitvorming meegenomen. De gemeente was zich kennelijk pas in een later stadium bewust van het feit dat honkbal door het karakter van de sport zowel in aanleg als in onderhoud de meest complexe speelvelden heeft van alle buitensporten. De onjuiste aanname dat het onderhoud van het nieuwe hoofdveld vergelijkbaar zou zijn met het onderhoud op Sportpark Toolenburg (€ 70.000 voor het volledige complex, bestaande uit 5 velden) bleef gedurende het planproces echter overeind. In de Raadsbesluiten uit 2009, noch in de Samenwerkingsovereenkomst uit 2013, noch in de gemeentelijke begrotingen 2014 en 2015 zijn gerichte prognoses gemaakt van de onderhoudskosten van het nieuwe complex.

Aanpassingen met oog op kostenbesparing niet zinvol

De gemeente heeft de ambitie om haar onderhoudskosten zoveel als mogelijk te beperken. Haar veldonderhoudskundigen hebben in de ETO-werkgroep actief en constructief meegedacht over de opties die hierbij voorliggen. De belangrijkste conclusie is dat het enige scenario om een significante reductie van de onderhoudskosten te realiseren bestaat uit het afgraven van de clay in het binnenveld om dit te vervangen door gravel. Dit is echter een dure eenmalige ingreep. En bovendien staat de bond op een nieuw aangelegd gravel binnenveld maximaal Hoofdklasse wedstrijden toe. Voor internationale wedstrijden is clay vereist. In het raadsbesluit over de verplaatsing en in de SOK is vastgelegd dat het nieuwe stadion juist is ontwikkeld met het oog op deze internationale dimensie.

Nu het veld er ligt, is afwaarderen naar gravel geen realistische optie. Het onderhouden van het huidige clay-veld lijkt bedrijfseconomisch gezien het meest zinvol, zeker over een periode van 10 jaar. De specificatie-verschillen tussen Hoofdklasse/ELB en MLB-niveau zijn klein. De kosten om van het huidige veld van MLB-niveau terug te brengen naar Hoofdklasse/ELB-niveau zijn groot en wegen niet op tegen het (geringe) verschil in onderhoudskosten.

Bovendien moet daarbij worden bedacht dat de huidige MLB-kwaliteit één van de belangrijke eigenschappen is die het Hoofddorpse complex zo aantrekkelijk maakt voor grote internationale evenementen. Over een periode van 10 jaar mag daarbij ook de komst van MLB zelf als zeer realistisch worden gezien. Ook voor andere honkbalevenementen is de superieure kwaliteit van het complex een pré.

Terugbrengen onderhoudskosten

Volgens de werkgroep is het mogelijk het veld op het huidige MLB-niveau te onderhouden, maar tegelijk de kosten terug te brengen naar circa € 150.000. Het bestuur van ETO sluit niet uit dat dit bedrag met enige creativiteit nog verder kan worden teruggebracht. Zo wordt de inzet van een professionele maairobot door een deskundige in de werkgroep gezien als een reële optie. Ook een scherpere sturing op efficiënte personeelsinzet, zoals bijvoorbeeld minder inzet van onderhoudspersoneel dat werkt op uurbasis, kan leiden tot kostenbesparing.

ETO wil in de toekomst nauwer met de gemeente samenwerken. Op het gebied van onderhoud en evenementen is er sprake van gedeelde ambities en kunnen mogelijk efficiencywinsten worden geboekt.

6. Maatregelen en perspectief

De afgelopen periode heeft het bestuur van ETO, ondersteund door diverse experts, geïnventariseerd welke maatregelen zouden kunnen bijdragen aan het verbeteren van de financiële positie van ETO. Er is daarbij gekeken naar de financiële impact, maar ook naar operationele en emotionele consequenties. Hoewel daarbij het belang van ETO als facilitator van het Haarlemmermeerse honkbal altijd centraal stond, hebben we ook aandacht besteed aan de effecten bij onze partners en andere stakeholders, waaronder de gemeente Haarlemmermeer.

6.1 Mogelijkheid van kostenbesparing

Een analyse van de financiële lasten van ETO wijst helaas uit dat deze voor een belangrijk deel vast van aard zijn. Posten als opstalrecht, gas/water/licht, verzekeringen, belastingen en rentebetalingen et cetera zijn samen goed voor circa de helft van de totale kosten. Besparingen lijken hier onmogelijk. De andere helft bestaat uit schoonmaak en hygiëne, beheerskosten, kosten voor onderhoud, kosten voor PR en Communicatie en de post onvoorzien. Hier zit mogelijk enige ruimte voor besparingen, maar het zal gaan om marginale bedragen. Daarbij speelt op de achtergrond mee dat het bestuur ervoor willen waken te veel afbreuk te doen aan de hoogwaardige kwaliteit en uitstraling van het complex. Bij die fysieke kwaliteit en uitstraling hoort ook professioneel beheer en gastheerschap.

6.2 Mogelijkheid van inkomstengroei: verhuur

Aan de batenkant gaat het om huurinkomsten en horeca-omzet. ETO en haar horeca pachter zetten zich continu in om deze inkomsten te vergroten. Huurverhoging ligt daarbij niet voor de hand gezien de financiële positie van haar huurders. Het aantrekken van extra huurders biedt wellicht perspectief.

Vestiging van niet-sportgerelateerde huurders (bijvoorbeeld kinderopvang, tandartspraktijk) op de perifere locatie lijkt niet voor de hand liggend en vergt bovendien vrijwel altijd nieuwbouw of aanpassing van het clubhuis. De voorkeur gaat daarom uit naar partijen die relatief eenvoudig zijn te accommoderen en sport- of liever nog honk- en softbal gerelateerd zijn. Zoals gezegd gaat volgend jaar ook de nationale softbalselectie van het complex gebruik maken. Ook het tijdelijk verhuren van (delen van) het clubhuis voor bijeenkomsten en festiviteiten biedt perspectief.

ETO zal de zoektocht naar huurders van onze velden of clubhuisruimten verder intensiveren. Het bestuur hoopt in de komende jaren nog enkele partijen structureel aan ETO te binden. Vanwege de bijkomende kosten gaat het daarbij niet over een grote dekkingsimpuls, maar elke euro telt en bovendien betekent meer huurders een

spreiding van onze risico's. Het bestuur streeft ernaar in een periode van vijf jaar te groeien naar een toename van € 15.000 aan structurele jaarlijkse huurinkomsten²⁹.

Vergoeding huisvesten MLB-activiteiten

Daarnaast is het bestuur van ETO van mening dat de jaarlijkse betaling van \$ 50.000 door MLB voor het beschikbaar stellen van het complex voor de MLB Camps ten gunste moet komen van ETO als beheerder/verhuurder van het complex. Betaling vanuit MLB aan ETO sluit beter aan bij de door gemeente en ETO vastgestelde verdeling van verantwoordelijkheden. ETO zal dan de gemeente compenseren voor eventuele extra onderhoudskosten die zij als gevolg van de MLB activiteiten heeft. Overigens schatten wij deze *extra* kosten voor de gemeente laag in.

Voor 2015 zijn beide partijen overeen gekomen dat ETO een bedrag van € 15.000 van de gemeente ontvangt. Daarmee is de impasse over dit vraagstuk doorbroken en wordt ruimte geboden voor de toekomst. Het bestuur van ETO acht het redelijk en in overeenstemming met de werkelijkheid dat vanaf 2016 ETO de volle \$ 50.000 ontvangt. Daarom wordt in de meerjarenprognose vanaf 2016 jaarlijks een inkomstenpost van 100 procent van de MLB-betaling opgenomen, ofwel € 44.000. Mocht deze betaling niet ten goede van ETO komen, dan stijgt het tekort navenant.

Maatregel	Impact op business case
ETO trekt additionele huurders aan	In 5 jaar groeien naar € 15.000 extra huurinkomsten
ETO ontvangt jaarlijkse vergoeding voor MLB Camps	Voor 2015: € 15.000 extra inkomsten via gemeente. Latere jaren: € 44.000, zijnde 100% van MLB-vergoeding

6.3 Mogelijkheid van inkomstengroei: organiseren van honk- en softbalevenementen

Na kritische beschouwing van de mogelijke maatregelen is het bestuur van mening dat de meest perspectiefrijke maatregel waar ETO mee aan de slag kan bestaat uit het genereren van (incidentele) extra inkomsten uit honk- en softbalevenementen³⁰. Afgelopen seizoen liet opnieuw een mooie line up van evenementen zien, waaronder:

- Season Finals Softbal 2015 – 10 wedstrijden in 2 dagen;

²⁹ De komst van de nationale softbalselectie (jaarlijkse huuropbrengst ca € 3.000) is op dit punt een eerste stap. Mogelijke inkomsten uit stadionsponsoring zijn vooralsnog niet meegenomen in dit business plan. Deze zijn moeilijk in te schatten en bovendien moet deze ambitie eerst worden besproken met Pioniers als toekomstig trekker van de (gezamenlijke) sponsoring.

³⁰ Niet-honkbalevenementen (concerten, manifestaties, beurzen) worden zeker overwogen, maar vaak zijn hiervoor forse aanpassingen nodig aan de fysieke ruimte. De aanpassingskosten én het ruime aanbod van alternatieve locaties (druk op de huurprijs) maken deze optie financieel zelden de moeite waard. Bovendien kunnen risico's ontstaan voor het veld. Per evenement is daarom een grondige afweging nodig. Afgelopen seizoen mocht ETO o.a. het NK Barbecue (50 teams) ontvangen.

- MLB Talent camp 2015 – 82 deelnemers uit 18 landen en 10 MLB-coaches, drie weken lang;
- NK Little League 2015 – meer dan 30 jeugdteams uit heel Nederland;
- American Day - wedstrijddag Vaessen Pioniers in Amerikaanse sfeer, bezoek van de Amerikaanse ambassadeur;
- Play offs honkbal hoofdklasse 2015 – halve finale wedstrijden Vaessen Pioniers;
- Baseball against cancer – honkbaltoppers trainen met jonge kankerpatiënten.

De kwaliteit en capaciteit van het nieuwe stadion maken echter dat onze gedachten nadrukkelijk ook uit gaan naar grootschaliger evenementen zoals daar zijn:

- Holland Series (honkbal en softbal)
- All Star Games (honkbal en softbal)
- Europacup wedstrijden
- Euro League Baseball wedstrijden
- Europese kampioenschappen
- Premier-12 (nieuwe opzet van het WK)
- World Baseball Classic qualifiers
- MLB regular season games
- MLB talent camps
- HHW/WPT-achtige toernooien

Met het recent binnenhalen van het EK 2016 is reeds het eerste succes geboekt! Met een professionele organisatie van dit evenement kunnen ETO, Pioniers, STH en de gemeente Haarlemmermeer een stevige impuls geven aan het Hoofddorpse track record van aansprekende honk- en softbal evenementen. Dat zal de acquisitiekansen bij volgende evenementen verder vergroten³¹.

Sterke positie

Hoewel voor dergelijke evenementen in de regel acquisitietrajecten moeten worden doorlopen, maken de unieke kwaliteiten van het complex Haarlemmermeer in deze competities bij voorbaat een zeer kansrijke kandidaat. Inmiddels bestaat er bij (inter)nationale honkbalbonden grote interesse om hun evenementen in de Haarlemmermeerse topaccommodatie te organiseren. Dit verhoogt de slagingskans van Haarlemmermeerse bids en maakt inzet van ETO op deze maatregel de moeite waard.

Hierbij wordt nadrukkelijk opgemerkt dat ETO als accommodatiebeheerder een bepalende rol speelt bij het acquireren, faciliteren en organiseren van evenementen, maar dat ook STH en vooral Pioniers hierbij een belangrijke rol spelen. Denk maar aan de vele vrijwilligers die nodig zijn om evenementen succesvol te organiseren. De betrokken partijen zullen in de nabije toekomst nadere afspraken maken over hun rollen en verantwoordelijkheden rond evenementen en de bijbehorende financiën.

³¹ Ook het recente nieuws dat in 2020 honkbal zeer waarschijnlijk weer de Olympische status verkrijgt is in dit verband goed nieuws. Dit biedt kansen op extra voorbereidingsevenementen. Bovendien zou het kunnen betekenen dat de KNBSB als potentiële medailleleverancier via NOC*NSF meer middelen ter beschikking krijgt voor het trainingsprogramma van het Nederlands team.

Bijdragen aan gemeentelijke doelen

Grootschalige honkbalevenementen bieden ETO zicht op huurbedragen die in de tienduizenden euro's kunnen lopen. Daarbij brengen dergelijke evenementen een stevige impuls voor de horeca-omzet met zich mee. Ook kan er sprake zijn van afkoopsommen wanneer organisatoren zich op voorhand bepaalde rechten willen toe-eigenen. Bovendien levert ETO op deze wijze een bijdrage aan het realiseren van doelstellingen van enkele van haar directe partners, zoals het promoten van de honkbal sport (Pioniers, STH), en de evenementen- en citymarketingdoelstellingen van de gemeente. Grootschalige internationale publieksevenementen kunnen waardevolle internationale exposure genereren. Bovendien zijn zij in de regel goed voor miljoenen aan additionele bestedingen in de lokale economie³².

Doelen en voorwaarden

Ondanks de goede uitgangspositie is niet te voorspellen welke evenementen ETO de komende jaren weet aan te trekken en te organiseren. Ook is het onzeker welke opbrengst ETO uit haar evenementen weet te genereren. Een onderbouwde prognose van de toekomstige inkomsten is daardoor niet te geven. Toch meent het bestuur haar vertrouwen in deze ambitie te moeten vertalen in een taakstellende extra inkomstenstroom. Zij maakt zich hard voor de ambitie dat ETO de komende vijf jaar toegroeit naar een gemiddeld aanvullend jaarinkomen van € 20.000 uit evenementen, waarbij de focus zal liggen op honk- en softbalevenementen.

Voor het waarmaken van deze ambitie zijn twee voorwaarden van groot belang:

- ETO blijft in de gemeente een enthousiaste partner vinden die waar mogelijk vanuit haar rol een bijdrage levert aan het realiseren van de (gezamenlijke) evenementenambitie;
- ETO is in staat actief invulling aan haar taken en verantwoordelijkheden. Dit houdt in dat ETO in staat moet zijn voldoende tijd en capaciteit vrij te maken dan wel in te huren om een acquisitieplan op te stellen en dit de komende jaren op professionele wijze uit te voeren. Bovendien gaan sommige evenementen gepaard met het betalen van een fee aan de bond of recht-hebbende organisatie. Om deze slagkracht te organiseren en een bescheiden reserve voor organisatiekosten op te bouwen is een jaarlijks terugkerende kostenpost van € 15.000 voor 'Lobby & acquisitie' opgenomen in de begroting.

Maatregel	Impact op business case
ETO genereert extra inkomsten uit evenementen	In 5 jaar groeien naar gemiddeld € 20.000 extra inkomsten per jaar uit evenementen
ETO zet actief in op acquisitie van evenementen	Jaarlijks gemiddeld € 15.000 aan kosten voor lobby- en acquisitie activiteiten en het vormen van een potje voor organisatiekosten.

³² Onderzoek van Sport2B (maart 2014) in opdracht van Haarlemmermeer en de Metropoolregio Amsterdam wijst uit dat de organisatie van drie MLB-wedstrijden in Park 21 leidt tot een verwachte additionele bestedingsimpuls van 2,5 tot 5,5 miljoen euro in de Haarlemmermeerse economie. Voor de MRA-regio gaat het om een bedrag van 2,5 tot 8,5 miljoen euro.

Met bovengenoemde maatregelen levert ETO een actieve bijdrage aan het verbeteren van haar financiële positie. De komende jaren gaat het om extra inkomsten die oplopen tot € 79.000 per jaar. Daar tegenover staan extra kosten voor lobby en acquisitie van € 15.000 per jaar.

Het is evident dat dit bij lange na niet voldoende is om de begroting van ETO structureel sluitend te krijgen en haar financiële positie te verbeteren. Het kosten-niveau van de accommodatie enerzijds en de traditioneel onder druk staande sportgebonden inkomsten (veldhuur, baromzet, sponsoring) anderzijds, lopen te ver uiteen.

De situatie in ogenschouw nemend moet worden geconcludeerd dat ETO er op eigen kracht niet in zal slagen het complex, en meer specifiek het clubhuis, rendabel te exploiteren. Dat kan geen verrassing zijn. De conceptuele misvattingen en omissies die vanaf het begin in verplaatsingsplannen zitten, zijn met voorgenoemde maatregelen niet meer te repareren.

Topsportaccommodaties structureel onrendabel

Het structurele exploitatietekort op het Hoofddorpse honkbalstadion is geen uniek probleem. Vrijwel alle topsportaccommodaties kennen een onrendabele top. Topsportfaciliteiten hebben in de regel een kostenniveau dat hoger ligt dan dat van reguliere sportaccommodaties. Dat is terug te voeren op de specifieke sport-technische eisen die worden gesteld, zoals een hoger plafond in een topvolleybalhal, een warming up/cooling downzwembad en een duiktoren in een topzwembad. De topsport zelf is echter vrijwel nooit in staat deze meerkosten te dragen.

Het Mulier Instituut heeft onderzoek gedaan naar overheidssteun voor ijsbanen³³. In dat onderzoek worden ook uitspraken gedaan over topsportaccommodaties in het algemeen en over de noodzaak en rechtvaardiging, onder voorwaarden, van overheidssteun. Over Thialf (een top- en breedtesportaccommodatie die ondanks inkomsten uit betalende breedtesportschaatsers en evenementenbezoekers al twee maal bijna failliet is gegaan) wordt het volgende gezegd: 'De aparte topsporttrainingshal stelt profschaatsers in staat onder optimale omstandigheden te trainen en vergroot daarmee hun kansen op succes. Topsportsucces is een collectief goed. Geen Nederlander kan zich onttrekken aan de uitstraling van de successen van Ireen Wüst en Sven Kramer. En het profijt dat de ene Nederlander daarvan heeft, doet geen afbreuk aan het profijt van een ander. Verder treden positieve externe effecten op, zoals naamsbekendheid en een sportief imago voor Nederland, een voorbeeldwerking voor jonge ambitieuze schaatsers in ons land et cetera. Ook topsportvoorziening Thialf sorteert positieve externe effecten: de accommodatie trekt bezoekers naar Heerenveen (Friesland, Nederland), zorgt voor werkgelegenheid en biedt mogelijkheden tot netwerken en identiteitsvorming.' Het bestempelen van topsport als collectief goed en het identificeren van positieve externe effecten vormen belangrijke argumenten voor overheden om topsportaccommodaties financieel te ondersteunen.

Wat geldt voor Thialf en schaatsen in Heerenveen, geldt ook voor het honkbal en het nieuwe stadion in Hoofddorp. Bovendien worden in het onderzoek ter illustratie nog enkele andere topsportaccommodaties besproken waarbij de lokale overheid het

³³ Mulier Instituut (2013) *Overheidssteun voor ijsbanen*.

exploitatietekorten dekt (bijvoorbeeld het Pieter van den Hoogenband Zwemstadion in Eindhoven, € 400.000 per jaar in de periode 2008-2010 en de Omnisport wielervedaan in Apeldoorn, ca € 600.000 per jaar), dan wel door het volledig financieren van de bouw een kapitaalslastenvrije exploitatie heeft gerealiseerd. (Topturnhal voor Flik Flak in 's-Hertogenbosch).

Kijkend naar de situatie in andere gemeenten met topsportaccommodaties voorziet het bestuur van ETO daarom een aanvullende maatregel: het instellen van een structurele exploitatiesubsidie vanuit de gemeente.

6.4 Het sluitstuk voor een perspectiefrijke toekomst: structurele exploitatiesubsidie vanuit de gemeente

Na doorvoering van de door ETO te nemen maatregelen resteert nog altijd een aanzienlijk financieel tekort. Het bestuur van ETO is van mening dat voor de dekking hiervan een natuurlijke rol ligt bij de gemeente. Een structurele gemeentelijke exploitatiesubsidie om de ETO begroting sluitend te maken lijkt een gepast instrument. Hiervoor zijn twee belangrijke argumenten:

1. *Gemeentelijke verantwoordelijkheid.* Het gat in de ETO begroting is (grotendeels) het gevolg van de onvolkomen planvorming bij de verplaatsing van Pioniers vanaf 2007 en de MLB-ambities van de gemeente. De exploitatie gevolgen hiervan zijn te laat in de planning aan de orde gekomen en door de gemeente niet gehonoreerd. ETO is niet in staat geweest zich hierin als volwaardig tegenspeler op te stellen;
2. *Gemeentelijk topsportbeleid.* Een structurele exploitatiesubsidie is een gebruikelijke oplossing voor het voorliggende probleem. Diverse gemeenten in ons land dragen de exploitatietekorten van lokale topsportaccommodaties. Dit in de overtuiging dat dergelijke accommodaties - hoewel onrendabel - als trainings-, wedstrijd- en evenementenlocatie een cruciaal onderdeel zijn van hun topsportinfrastructuur.

Er is nog een aanvullend argument voor een structurele gemeentelijke bijdrage aan de exploitatie van de topaccommodatie. Deze vindt zijn grond in het *gemeentelijk evenementenbeleid*. De gemeente heeft de ambitie om periodiek grootschalige, internationaal aansprekende evenementen naar Haarlemmermeer te halen. Een dergelijke ambitie staat of valt met een adequate infrastructuur. Voor veel gemeenten is dit het struikelblok voor hun evenementenambities.

Topaccommodatie voor aansprekende evenementen

Voor Haarlemmermeer vormen honkbalevenementen een zeer kansrijke route om zich internationaal op de kaart te zetten. De toonaangevende status van Haarlemmermeer in het internationale honkbal en de nieuwe state-of-the-art accommodatie vormen belangrijkste assets bij het acquireren, organiseren en faciliteren van honkbalevenementen met een internationale exposure.

Het nieuwe honkbalcomplex in Hoofddorp is één van de locaties in Haarlemmermeer die geschikt is om internationale topevenementen te faciliteren. Alleen al het beschikken over een dergelijke locatie heeft vanuit het oogpunt van evenementenbeleid en citymarketing waarde omdat het de gemeente de kans biedt snel en slagvaardig in te spelen op kansen in de markt.³⁴

Om dit unique selling point voor het gemeentelijk evenementbeleid te behouden is het zaak de accommodatie structureel op het huidige topniveau te houden. Ook vanuit haar evenementenambitie heeft de gemeente dus goede redenen om een structurele bijdrage te leveren aan de exploitatie van de het complex, ook waar het gaat om het ETO-deel van die exploitatie.

Kosten gemeente

De exploitatiesubsidie zou een aanvullende gemeentelijke relatie inluiden met het Hoofddorpse honkbal. Alles overziend heeft zij dan vanuit haar bestaande en nieuwe verantwoordelijkheden de volgende kosten met betrekking tot ETO, het stadion en daarmee met de toekomst van het Hoofddorpse honkbal:

- De jaarlijkse kosten van het onderhouden van het hoofdveld (circa € 150.000 euro);
- De jaarlijkse bijdrage aan ETO ter dekking van de onrendabele top van de topsportaccommodatie (circa € 300.000 à € 400.000);
- Periodieke kosten in het kader van de acquisitie en organisatie van aansprekende honk- en softbalevenementen (ca.5.000 - 15.000 bij kleinere (nationale evenementen), 100.000 - 150.000 bij grotere (internationale) evenementen en mogelijk enkele tonnen bij evenementen van de allergrootste orde (MLB, WBC).

Hier tegenover staan – naast de inspirerende bijdrage aan de lokale breedtesportdoelstellingen – positieve effecten die samenhangen met grote (sport)evenementen. Daarbij gaat het bijvoorbeeld om het realiseren van doelstellingen op het gebied van citymarketing (promotie, branding, communicatie). Maar ook om het aantrekken van extra bestedingen in de lokale economie. Grote internationale bezoekersevenementen zoals bijvoorbeeld het EK of MLB-wedstrijden, genereren al snel een additionele lokale bestedingsimpuls van miljoenen euro's.

³⁴ Economen spreken hierbij van het beschikbaarheidsnut, ofwel de waarde die wordt toegekend aan het 'achter de hand hebben' van iets dat op een gegeven moment van (groot) belang kan blijken te zijn.

7. Meerjarenprognose na doorvoeren maatregelen

In de voorgaande hoofdstukken is gepresenteerd hoe de huidige penibele financiële situatie van ETO en het Hoofddorpse honkbal kan worden getransformeerd in een perspectiefrijke toekomst. In dit hoofdstuk worden de effecten gepresenteerd van het maatregelenpakket dat het bestuur voorziet. In paragraaf 7.1 wordt ingegaan op de maatregelen die de verschillende partijen moeten doorvoeren. Vervolgens worden twee scenario's onderscheiden: een partiële en een integrale aanpak. Beide scenario's zijn doorgerekend. In paragrafen 7.2 en 7.3 worden de financiële meerjarenprognoses gepresenteerd (verlies- en winstrekening en balans) van respectievelijk de partiële en integrale aanpak.

7.1. Partijen en maatregelen

Om de problemen bij ETO en het Hoofddorpse honkbal op te lossen is een pakket aan maatregelen nodig dat ingrijpt bij alle partners en tegelijk ook commitment en medewerking vereist van al deze partners. Onderstaand nogmaals een overzicht van de maatregelen.

ETO

- Zet in op aantrekken additionele huurders;
- Ontvangt jaarlijkse vergoeding voor MLB activiteiten;
- Zet in op genereren extra inkomsten uit evenementen;
- Zet in op acquisitie en organisatie van (honk- en softbal)evenementen;
- Ondersteunt STH in transitieperiode met sponsorbijdrage;
- Draagt verantwoordelijkheid voor sponsorfinding over aan Pioniers
- Zet samen met gemeente in op efficiencywinsten bij onderhoud complex;
- Zet in op maximale kostenbeheersing.

Pioniers

- Wordt primair verantwoordelijke voor sponsorfinding STH/Pioniers/ETO;
- Gaat met ETO het gesprek aan over het opschonen van de onderlinge financiële relaties. Daarbij staat onder andere de terugbetaling/kwijtschelding van de lening van Pioniers aan ETO op de agenda³⁵.

STH

- Geeft samen met Pioniers prioriteit aan sponsorfinding.

ETO, Pioniers en STH committeren zich alle drie aan de voorgestelde governance voor het Hoofddorpse honkbal zoals beschreven in hoofdstuk 8. De gepresenteerde voorstellen moeten daarvoor nader worden uitgewerkt.

³⁵ Aangezien de gesprekken op dit onderwerp nog niet tot besluiten hebben geleid, zijn in de meerjarenprognoses de bestaande financiële relaties tussen beide partijen vooralsnog voortgezet.

Gemeente

- Handhaaft complex op huidig (MLB-)niveau;
- Zet binnen dit uitgangspunt in op maximale reductie onderhoudskosten;
- Levert structurele exploitatiebijdrage aan topsportaccommodatie;
- Zet samen met ETO in op acquisitie en organisatie van honk- en softbalevenementen;
- Reserveert daarvoor jaarlijks (acquisitie) en incidenteel (organisatie) de benodigde middelen;
- Gaat met ETO in gesprek over het opschorten van de rente- en aflossingsbetalingen op de in de zomer van 2015 verstrekte lening à € 195.000. Elke terugbetaling in de komende periode leidt immers tot een overeenkomstige verhoging van de benodigde gemeentelijke exploitatiesubsidie.

Twee opties

De structurele exploitatiebijdrage³⁶ van de gemeente kan op twee manieren worden vormgegeven:

- Partiële aanpak.* Met een jaarlijkse subsidiebijdrage van maximaal € 250.000, aflopend naar € 175.000 (vanaf 2020) wordt het liquiditeitsprobleem opgelost en is het voortbestaan van ETO voor circa acht jaar zeker gesteld. Na die periode doemen uitgaven op die ETO onmogelijk kan dragen en het voortbestaan van de stichting opnieuw in gevaar brengen.
- Integrale aanpak.* De gemeente verstrekt ETO een jaarlijkse subsidie van maximaal € 400.000, aflopend naar € 325.000 (vanaf 2020) en € 300.000 (vanaf 2025). Daarmee wordt het liquiditeitsprobleem verholpen én kan ETO voldoende reserves opbouwen om over acht jaar zelf de benodigde uitgaven te kunnen betalen³⁷.

Onderstaande tabel bevat een overzicht van de financiële consequenties van alle voorgestelde maatregelen voor ETO.

³⁶ In deze structurele exploitatiesubsidie is impliciet de vergoeding van circa € 30.000 voor de MLB-layer verwerkt waarop ETO meent aanspraak te hebben .

³⁷ In beide gevallen is bij het vaststellen van de hoogte van de gemeentelijke subsidie aangenomen dat de gemeente (ook) haar 'lopende verplichtingen' (vergoeding jaarlijkse MLB activiteiten),) aan ETO voldoet. Indien dit niet het geval is neemt de benodigde exploitatiesubsidie met de betreffende bedragen toe.

Tabel 7.1 Maatregelen en hun impact op de business case van ETO

Maatregel	Impact op business case
1. ETO trekt additionele huurders aan	In 5 jaar groeien naar € 15.000 extra huurinkomsten
2. ETO ontvangt jaarlijkse vergoeding voor MLB Camps	Voor 2015: € 15.000 extra inkomsten via gemeente. Latere jaren: € 44.000, zijnde 100% van MLB-vergoeding
3. ETO genereert extra inkomsten uit evenementen	In 5 jaar groeien naar gemiddeld € 20.000 extra inkomsten per jaar uit evenementen
4. ETO zet actief in op acquisitie van evenementen	Jaarlijks gemiddeld € 15.000 aan kosten voor lobby- en acquisitie activiteiten en het vormen van een potje voor organisatiekosten.
5. ETO verstrekt jaarlijkse sponsorbijdrage aan STH	€ 60.000 aan extra kosten in 2016. In zes jaar af te bouwen tot nul.
6A. Gemeente verstrekt jaarlijkse exploitatiesubsidie	€ 250.000 aan extra inkomsten in 2016 en 2017, € 225.000 in 2018 en 2019 en € 175.000 in volgende jaren (TOTAAL 2016-2025: € 2.000.000)
6B. Gemeente verstrekt jaarlijkse exploitatiesubsidie	€ 400.000 aan extra inkomsten in 2016, € 375.000 in 2017 en 2018, € 350.000 in 2019, € 325.000 de jaren 2020-2024 en € 300.000 in 2025 (TOTAAL 2016-2025: € 3.425.000)

Doorvoeren van de maatregelen 1-5 in combinatie met 6A leidt tot een zoals gezegd tot tijdelijke oplossing van de problemen van ETO. Wanneer enige vorm van groot noodzakelijk is wordt de situatie direct penibel.

De combinatie van de maatregelen 1-5 met 6B leidt tot een meer duurzame en perspectiefrijke toekomst voor ETO. Met uitzondering van de jaren 2017 en 2018, waarin ETO nog een klein verlies lijdt, resteert jaarlijks een bescheiden batig saldo. Dit zorgt ervoor dat ETO wat vlees op de botten krijgt en in staat is in de toekomst zelf enige tegenvallers op te vangen. Bovendien is het kasstroomprobleem verholpen en beschikt ETO over acht jaar over voldoende liquide middelen om de BNG-lening af te lossen.

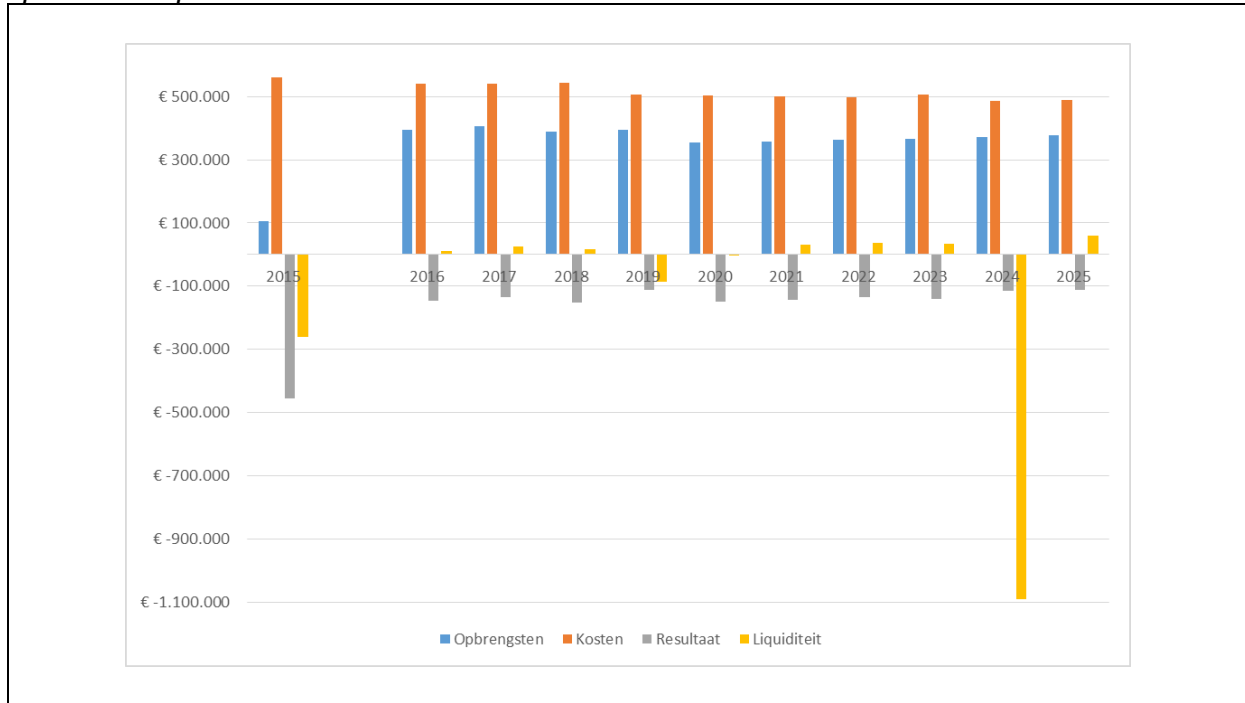
In de nu volgende financiële meerjarenprognoses worden de effecten van beide opties zichtbaar gemaakt.

7.2 Meerjarenprognose met maatregelen partiële aanpak: winst- en verliesrekening en balans

In deze paragraaf wordt het financiële toekomstperspectief van ETO gepresenteerd voor de periode 2015 – 2025 bij het doorvoeren van de maatregelen 1-5 en 6A. In figuur 7.2 worden de ontwikkeling van opbrengsten, kosten, resultaat en liquiditeit geschetst. Tabel 7.3 bevat vervolgens de balans voor de jaren 2015, 2020 en 2025. Meer gedetailleerde overzichten zijn te vinden in de bijlagen A, B en C.

Figuur 7.2 Ontwikkeling opbrengsten, kosten, resultaat en liquiditeit ETO 2015-2025 bij partiële aanpak

Tabel 7.3 Ontwikkeling balans ETO 2015-2025 bij partiële aanpak

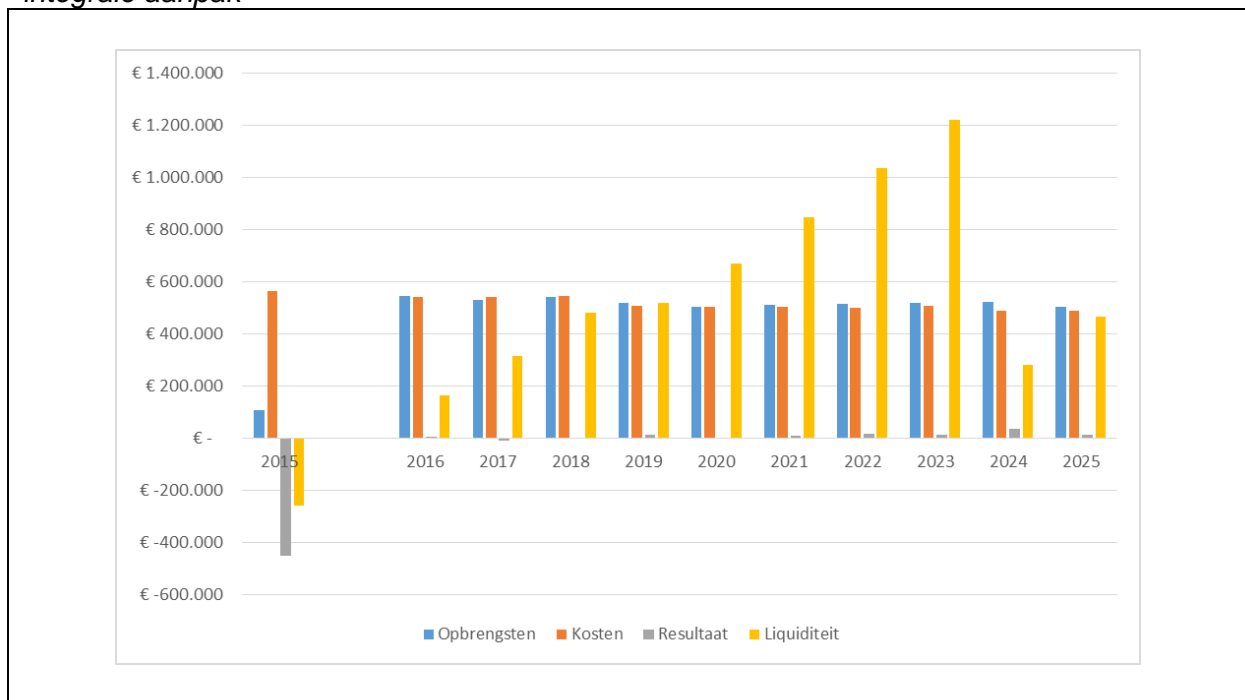
Balans	31-dec-15	31-dec-20	31-dec-25
Materiele vaste activa	€ 4.697.000	€ 3.913.000	€ 3.176.000
Financiële vaste activa	€ 128.000	€ 128.000	€ 128.000
Vlottende activa	€ 56.000	€ 27.000	€ -896.000
Vorderingen	€ 30.000	€ 35.000	€ 40.000
Liquide middelen	€ 26.000	€ -8.000	€ -936.000
TOTAAL ACTIVA	€ 4.881.000	€ 4.068.000	€ 2.408.000
Eigen vermogen	€ 3.301.000	€ 2.605.000	€ 1.961.000
Overige voorzieningen	€ 48.000	€ 46.000	€ 47.000
Langlopende schulden	€ 1.480.000	€ 1.355.000	€ 355.000
Kortlopende schulden	€ 52.000	€ 62.000	€ 45.000
TOTAAL PASSIVA	€ 4.881.000	€ 4.068.000	€ 2.408.000
Specificate langlopende schulden			
BNG	€ 125.000		
BNG	€ 1.000.000	€ 1.000.000	
Hoofddorp Pioniers	€ 147.000	€ 147.000	€ 147.000
Gemeente lening	€ 195.000	€ 195.000	€ 195.000
Gemeente saldo betaling BNG	€ 13.000	€ 13.000	€ 13.000
TOTAAL	€ 1.480.000	€ 1.355.000	€ 355.000

7.3 Meerjarenprognose met maatregelen integrale aanpak: winst- en verliesrekening en balans

In deze paragraaf wordt het financiële toekomstperspectief van ETO gepresenteerd voor de periode 2015-2025 bij het doorvoeren van de maatregelen 1-5 en 6B. In figuur 7.4 worden de ontwikkeling van opbrengsten, kosten, resultaat en liquiditeit geschetst. Tabel 7.5 bevat vervolgens de balans voor de jaren 2015, 2020 en 2025. Meer gedetailleerde overzichten zijn te vinden in de bijlagen A, B en C.

Figuur 7.4 Ontwikkeling opbrengsten, kosten, resultaat en liquiditeit ETO 2015-2025 bij integrale aanpak

Tabel 7.5 Ontwikkeling balans ETO 2015-2025 bij integrale aanpak

Balans	31-dec-15	31-dec-20	31-dec-25
Materiele vaste activa	€ 4.697.000	€ 3.913.000	€ 3.176.000
Financiële vaste activa	€ 128.000	€ 128.000	€ 128.000
Vlottende activa	€ 56.000	€ 727.000	€ 529.000
Vorderingen	€ 30.000	€ 35.000	€ 40.000
Liquide middelen	€ 26.000	€ 692.000	€ 489.000
TOTAAL ACTIVA	€ 4.881.000	€ 4.768.000	€ 3.833.000
Eigen vermogen	€ 3.301.000	€ 3.305.000	€ 3.386.000
Overige voorzieningen	€ 48.000	€ 46.000	€ 47.000
Langlopende schulden	€ 1.480.000	€ 1.355.000	€ 355.000
Kortlopende schulden	€ 52.000	€ 62.000	€ 45.000
TOTAAL PASSIVA	€ 4.881.000	€ 4.768.000	€ 3.833.000
Specificatie langlopende schulden			
BNG	€ 125.000		
BNG	€ 1.000.000	€ 1.000.000	
Hoofddorp Pioniers	€ 147.000	€ 147.000	€ 147.000
Gemeente lening	€ 195.000	€ 195.000	€ 195.000
Gemeente saldo betaling BNG	€ 13.000	€ 13.000	€ 13.000
TOTAAL	€ 1.480.000	€ 1.355.000	€ 355.000

8. Governance

Als onderdeel van de opdracht van de gemeente heeft het bestuur van ETO zich in het kader van dit business plan ook gebogen over de gewenste governance voor het Hoofddorpse honkbal. Dit omdat Pioniers, STH en ETO in de basis hetzelfde doel hebben, namelijk het duurzaam ontwikkelen van het honkbal in Hoofddorp. De drie entiteiten hebben daarbij in de uitvoering van hun rollen veel raakvlakken en gedeelde belangen. Tegelijk leert het verleden dat deze onderlinge verweving op bestuursniveau soms leidt tot dilemma's wanneer belangen soms onvoldoende onderkend worden en dus moeten wijken. Een goede, overkoepelende governance is daarom van groot belang, ook om hiermee de huidige problemen het hoofd te bieden en een basis te leggen voor vruchtbare samenwerking binnen het Hoofddorpse honkbal.

8.1 Uitgangssituatie en observaties

Betrokken entiteiten

Onze observaties en suggesties hebben betrekking op de drie belangrijkste entiteiten binnen het Hoofddorpse honkbal

- A) Vereniging Hoofddorp Pioniers. Pioniers is een vereniging met leden en een bestuur. De vereniging biedt haar leden de mogelijkheid om in georganiseerd verband deel te nemen aan honk- en softbaltrainingen en -wedstrijden. Contributies vormen de belangrijkste bron van inkomsten. De uitgaven van Pioniers bestaan uit de normale kosten van een sportvereniging. In het nieuwe business plan wordt de vereniging verantwoordelijk voor de sponsorfinding voor het Hoofddorpse honkbal. Het bestuur wordt gevormd uit leden en niet-leden. De vicevoorzitter is volgens de overeenkomst/statuten ook bestuurslid van ETO.
- B) Stichting Topsport Hoofddorp (STH). Deze stichting is verantwoordelijk voor de organisatie en financiering van het eerste team van de vereniging. Dit is gedaan vanuit fiscale overwegingen, vanwege risico-beheersing en met het oog op slagvaardigheid (zakelijke afspraken kunnen maken met sponsors zonder eerst de tweejaarlijkse ledenvergadering af te hoeven wachten). De belangrijkste inkomstenbron van STH is sponsoring. Bijvoorbeeld door Vaessen, de huidige naamgever. Het bestuur van STH is onafhankelijk, dat wil zeggen dat er geen bestuursleden van Pioniers of ETO zitting hebben in het STH-bestuur.
- C) Stichting ETO. In de stichting ETO is het onroerend goed van het honk- en softbalcomplex ondergebracht, met als belangrijkste onderdeel het clubhuis. ETO draagt zorg voor het beheer en de exploitatie van dit onroerend goed en de velden. Volgens de overeenkomst/statuten zit in het bestuur van ETO één bestuurslid vanuit Hoofddorp Pioniers.

Observaties

Het ETO-bestuur heeft de volgende observaties gedaan:

- Regelmatig is onduidelijk welke partij welke rol vervult;
- Er is geen, of een gebrekkige vastlegging van onderlinge afspraken;
- De drie entiteiten opereren zelfstandig en zonder nauwgezette afstemming van beleid;
- Er is slechts beperkt sprake van onderlinge solidariteit en ondersteuning. Er is meer aandacht voor de verschillen dan voor de gezamenlijke waarden en belangen. De dominante houding is dat wat in de andere entiteiten gebeurt ook iemand anders probleem is;
- Tussen de drie entiteiten bestaan diverse financiële relaties. Zo zijn er onderlinge leningen, huurvergoedingen en sponsorbijdragen;
- Er heersen bij de entiteiten uiteenlopende opvattingen over rol en betekenis van het eerste team.

8.2 Doelen

Vanuit bovenstaande observaties constateert het bestuur dat, zeker in de huidige moeizame tijden, verbetering van de onderlinge relaties van de drie entiteiten niet alleen gewenst, maar ook noodzakelijk is. De nauwe operationele en financiële banden en diverse actuele issues (bijvoorbeeld de organisatie van het EK 2016) vereisen meer en betere afstemming en communicatie. Dat zou de basis moeten zijn voor een emotionele en inspirerende convergentie waarbij de enigszins verstoorde gevoelsbanden tussen de leden van Pioniers enerzijds en 'hun' eerste team en 'hun' clubhuis anderzijds weer worden aangehaald. Hetzelfde geldt voor de besturen van de drie entiteiten.

Het verbeteren van de samenwerking en het herstellen van de gevoelens van gezamenlijkheid begint met het creëren van duidelijkheid en het geven van het goede voorbeeld door de bestuurders van de drie entiteiten. Een heldere governance helpt daarbij. Deze heeft tot doel:

- Onduidelijkheden te voorkomen, vooral bij zaken die raken aan meerdere entiteiten. Bij dergelijke zaken moet helder worden gemaakt *wat* er moet gebeuren, *wie* dat doet en *hoe* het moet worden gedaan;
- Eenduidig en transparant vastleggen van gemaakte afspraken;
- De kwaliteit van de besturen en hun functioneren te verbeteren door bestuurs-samenstellingen gebaseerd op professionaliteit, betrokkenheid, ervaring en onafhankelijkheid;
- Sterkere verbindingen te leggen tussen de drie besturen met behoud van de eigen bestuursverantwoordelijkheid. Op diverse thema's kunnen bestuurders van de drie entiteiten elkaar vanuit hun persoonlijke ervaring en expertise ondersteunen, zonder daarbij hun professionele verantwoordelijkheid en onafhankelijkheid te verliezen;

- Grote(re) betrokkenheid van alle drie de entiteiten bij het overkoepelende doel: de duurzame ontwikkeling van het Hoofddorpse honkbal.

8.3 Structuur, samenstelling van besturen en profielen

Structuur

Het bestuur van ETO ziet geen redenen om de bestaande structuur te veranderen. De drie entiteiten kunnen prima samen functioneren, mits zij hun statuten herijken en in lijn brengen met de vernieuwde governance. Daarbij dienen juridische relaties, afspraken en verantwoordelijkheden duidelijk te worden vastgelegd.

Om de hierboven geformuleerde doelen te realiseren is het gewenst dat er sprake is van een zogenaamde beperkte personele unie tussen de drie entiteiten. De vereniging Pioniers speelt hierbij een centrale rol.

De bestuurssamenstellingen van de drie entiteiten zullen in onderling overleg moeten worden uitgewerkt. Als voorlopig werkconcept voor de drie entiteiten worden de volgende hoofdlijnen gehanteerd:

Hoofddorp Pioniers

Aantal bestuursleden: minimaal 4, te weten voorzitter, penningmeester, secretaris en portefeuille sponsoring. Bestuur kan naar eigen keuze worden bemand met vooral aandacht voor een sterke deskundige penningmeester. Bestuursleden kunnen afkomstig zijn uit de huidige eigen leden of van buiten worden aangetrokken.

STH

Aantal leden: 5, te weten een externe voorzitter (dus geen lid van Pioniers). Dit is ook uit fiscaal oogpunt noodzakelijk. De rol van penningmeester wordt ingevuld door de penningmeester van Pioniers. Ook het bestuurslid sponsoring wordt ingevuld door degene die de portefeuille sponsoring binnen het Pioniers bestuur heeft. Tot slot twee externe bestuursleden: één secretaris en één lid dat de zaken rond het eerste team regelt.

ETO

Aantal leden: 4 of 5, te weten, een externe voorzitter (dus geen lid van Pioniers of STH), een externe penningmeester, een secretaris en één of twee externe bestuursleden die vanuit hun kwaliteiten, kennis en ervaring verantwoordelijk zijn voor het taakgebied commercie, dan wel het taakgebied exploitatie. Het tweede taakgebied kan dan bij één van de andere bestuursleden worden belegd. De beide genoemde taakgebieden omvatten op hoofdlijnen de volgende sub-taakgebieden:

Commercie

- Acquisitie en organisatie van (sport)evenementen. Dit om samen met de gemeente en de KNBSB nieuwe evenementen te acquireren of te ontwikkelen en deze professioneel te faciliteren en/of organiseren;

- Acquisitie gericht op het verhuren van het clubhuis voor vergaderingen, presentaties et cetera. Hiervoor is het beschikken over goede contacten binnen het lokale bedrijfsleven een pré.

Exploitatie

- Horeca & hospitality. Dit betreft het bewaken van de kwaliteit van de door ETO geleverde diensten. Hieronder valt het aansturen van de beheerder van het complex;
- Bouw, onderhoud en utiliteiten. Dit betreft het aansturen van de beheerder die verantwoordelijk is voor het gebruik en de beheer- en onderhoudstaken in en rond het clubhuis en de velden, inclusief de bijbehorende contracten.

Wanneer de bestuursleden zelf niet beschikken over expertise op al deze terreinen kan hiervoor een kleine commissie worden gevormd waarin deskundigen met ontbrekende expertise worden bijeengebracht. Deze personen kunnen op afroep hun kennis en ervaring inbrengen.

Profielen bestuur ETO

Ten aanzien van het toekomstige ETO-bestuur zijn de volgende profielen wenselijk:

Voorzitter
Aanvoerder profiel Onafhankelijk, geen belemmerende (historische) relatie met Pioniers of STH Autonoom in denken en gedrag Affiniteit met sport en sportverenigingen, bij voorkeur met honk- en softbal Bereid om evenementen bij te wonen (in het weekend) Bestuurs- en zakelijke ervaring Gevoel voor politieke verhoudingen. Eerste aanspreekpunt voor gemeente en externe partijen Representatief Minimale zittingsperiode: 3 jaar

Penningmeester
Deskundig professional Onafhankelijk in achtergrond en gedrag. Duidelijke interventie en escalatie competentie Geen lid van Pioniers Affiniteit met sport Minimale zittingsperiode: 3 jaar

Secretaris
Kenner van wat leeft bij Pioniers en STH Sterk in binden van partijen en relaties Houdt het overzicht over het totaal Kan omgaan met Chinese muren Minimale zittingsperiode: 3 jaar

Vierde en vijfde bestuurslid

Ervaring met één of meerdere van bovengenoemde aandachtsgebieden
--

Ervaring met het managen van professionals
--

Affiniteit met sport

Minimale zittingsperiode: 3 jaar

9. Conclusies en reflecties

In de voorgaande hoofdstukken heeft het bestuur haar analyse van de financiële problemen van ETO gepresenteerd, evenals de maatregelen die worden voorzien om ETO en het Hoofddorpse honkbal weer een perspectiefrijke toekomst te bieden. In dit laatste hoofdstuk worden kort en bondig de belangrijkste conclusies samengebracht en enkele reflecties gepresenteerd op de huidige situatie.

9.1 Conclusies

- De structurele financiële problemen van ETO zijn in belangrijke mate te wijten aan misvattingen en omissies tijdens de ontwikkelfase van de verplaatsing. Het opgeleverde clubhuis heeft daardoor een omvang en kwaliteit heeft gekregen die betrokken partijen (Pioniers, ETO, STH) overstijgt. De MLB-ambitie van de gemeente leidde daarnaast tot verdere een opschaling van de stadionplannen. Gedurende dit proces is er geen oog geweest voor het effect van deze ontwikkeling op de toekomstige exploitatie;
- Deze combinatie heeft geleid tot een iconisch honkbalstadion dat enerzijds Haarlemmermeer een toonaangevende positie heeft bezorgd als honkballocatie, maar anderzijds onmogelijk rendabel is te exploiteren;
- Het terugschalen van het stadion om de onderhoud- en exploitatiekosten te beperken is geen realistische optie. Dit vergt enerzijds drastische (en dure) aanpassingen en levert anderzijds slechts beperkte besparingen op. Bovendien worden daarmee een aantal fysieke eigenschappen teniet gedaan die juist zorgen voor de unieke positie van het stadion binnen het Europese honkbal;
- Deze unieke positie maakt dat het stadion binnen de internationale honkbalwereld nu al wordt gezien als een voorkeurslocatie voor het organiseren van aansprekende internationale evenementen. De recente toewijzing van het EK Honkbal 2016 is daarvan een sprekend voorbeeld;
- Het toekomstig bestuur van ETO zal de komende tijd een pakket maatregelen doorvoeren om het financiële tekort zo goed als mogelijk terug te dringen. Deze maatregelen zijn echter bij lange na niet genoeg om het gat te dichten. Net als bij andere topsportaccommodaties in ons land resteert jaarlijks een significant tekort dat slechts is te dichten met een structurele gemeentelijke exploitatiesubsidie;
- ETO constateert dat ook STH in financiële problemen verkeert. Hoewel STH in eerste instantie zelf haar broek moet ophouden zal er de komende jaren sprake zijn van tekortschietende sponsorinkomsten. ETO zal STH in de transitiefase naar een nieuw sponsorbeleid financieel ondersteunen;
- Gezien haar centrale, faciliterende positie zal een onafwendbaar einde van ETO leiden tot een neerwaartse spiraal voor het Hoofddorpse honkbal. De omvang en urgentie van de problemen bij zowel ETO als STH maken het noodzakelijk dat het voorgestelde pakket aan maatregel zo spoedig en ruimhartig mogelijk wordt uitgevoerd;

- Alleen door een structurele bijdrage van de gemeente kan de toekomst van het honkbal op het prachtige nieuwe complex worden zeker gesteld.

9.2 Reflecties

Bovenstaande noodkreet is gemeend. Het Hoofddorpse honkbal staat er momenteel financieel zeer zorgwekkend voor. Toch wil het bestuur dit business plan graag afsluiten met een signaal van hoop, vertrouwen en inspiratie. Want ook die termen passen bij de huidige situatie. Wie door de financiële problemen heen kijkt ziet dat er alle reden is om trots te zijn op de ontwikkeling die het Hoofddorpse honkbal momenteel doormaakt en de partijen die daaraan bijdragen. Reflecterend stelt het bestuur vast dat:

- Hoofddorp Pioniers tot de drie grootste honk- en softbalverenigingen van Nederland (en daarmee ook van Europa) behoort;
- Het eerste honkbalteam al ruim 20 jaar in de top van de landelijke Hoofdklasse meedraait en diverse internationals telt. Ook het herensoftbalteam komt sinds 2014 uit in de hoofdklasse;
- Midden in de economische crisis de gemeente Haarlemmermeer de middelen en het lef had om met het SKWA en het nieuwe honkbalcomplex twee toonaangevende sportlocaties te ontwikkelen waar top- en breedtesport samenkomen;
- Nu in Hoofddorp een iconisch honkbalstadion staat dat niet alleen door spelers en bezoekers wordt geprezen, maar ook door deskundigen uit de Europese en Amerikaanse honkbalwereld wordt gezien als een absolute internationale toplocatie;
- De KNBSB het nieuwe stadion in Hoofddorp heeft aangewezen als trainingslocatie voor haar nationale teams (honkbal en softbal). De beste honkballers en softbalsters van Nederland zijn meerdere dagen per week in Hoofddorp actief, wat vanzelfsprekend een geweldige inspiratie is voor de lokale honk- en softbaljeugd;
- De gemeente met het stadion nadrukkelijk heeft gekozen voor een kwalitatief hoogwaardige faciliteit die past bij een topteam en geschikt is voor internationale honkbalwedstrijden en –evenementen;
- Haarlemmermeer met de toewijzing van het EK 2016 al binnen twee jaar haar eerste grote honkbalevenement te pakken heeft. Bovendien heeft de grootste en belangrijkste honkbalorganisatie ter wereld, MLB, enkele van haar internationale talent camps verplaatst naar Hoofddorp;
- Er na het EK er volop kansen liggen voor volgende evenementen. Een succesvolle organisatie is de kortste weg naar een volgend toernooi. Wellicht zelfs een honkbalweek?;
- De aankondiging dat honkbal in 2020 mogelijk terugkeert op de Olympische kalender natuurlijk goed nieuws is voor een toplocatie in een sterk honkballand. Als potentiële medailleleverancier zal de KNBSB vanuit NOC*NSF extra middelen ontvangen. Dit zal ongetwijfeld leiden tot aanvullende trainingsprogramma's en oefenwedstrijden in Hoofddorp;

- Bij MLB nog altijd de wens leeft om binnen enkele jaren, als laatste van de vier grote Amerikaanse profleagues, enkele reguliere wedstrijden in Europa te spelen. Vooral nog ligt Hoofddorp volgens MLB op pole position. Het zou veruit het grootste (sport)evenement worden dat onze gemeente ooit heeft mogen ontvangen;
- Hoofddorp ook voor de breedtesport een uniek honkbalcomplex heeft. Geen enkele club heeft de beschikking over vijf velden, waaronder een honk- en softbalstadion op Europees niveau en nog een tweede vrijwel volwaardig honkbalveld;
- Ook het clubhuis in alles uitstraalt dat honkbal in Haarlemmermeer heel serieus genomen wordt. Wie het complex betreedt ziet en voelt 'Hier is honkbal een grote sport. De lat ligt hier hoog'. Een prachtig stadion. Een grote club, een sterke selectie. Dit ademt honkbal. Honkbal is Hoofddorp. Hoofddorp is honkbal!

Bijlagen

Bijlagen

- A. Financieel overzicht ETO zonder maatregelen
- B. Financieel overzicht ETO na maatregelen (partieel)
- C. Financieel overzicht ETO na maatregelen (integraal)
- D. Varianten specificaties honkbalvelden
- E. Bij ontwikkeling stadion meegenomen MLB-specificaties
- F. Inzet vrijwilligers
- G. Rapportage werkgroep onderhoud hoofdveld

Bijlage A. Financieel overzicht ETO zonder maatregelen

Opbrengsten, kosten, resultaat en liquiditeit

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Opbrengsten											
Honkbal (Pioniers, KWBSB, STH)	€ 56.500	€ 62.000	€ 63.000	€ 65.000	€ 62.000	€ 64.000	€ 66.000	€ 68.000	€ 70.000	€ 72.000	€ 74.000
Clubhuis (pachtopbrengst)	€ 17.500	€ 18.000	€ 18.000	€ 19.000	€ 19.000	€ 20.000	€ 20.000	€ 21.000	€ 22.000	€ 22.000	€ 23.000
Massage ruimte	€ 5.000	€ 5.000	€ 5.000	€ 5.000	€ 5.000	€ 6.000	€ 6.000	€ 6.000	€ 6.000	€ 6.000	€ 7.000
Winkel	€ 2.500	€ 10.000	€ 10.000	€ 11.000	€ 11.000	€ 11.000	€ 12.000	€ 12.000	€ 12.000	€ 13.000	€ 13.000
Overige inkomsten uit verhuur	€ 10.750	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000	€ 97.000	€ 101.000	€ 104.000	€ 107.000	€ 110.000	€ 113.000	€ 117.000
Totaal gebruikersvergoedingen	€ 92.250	€ 95.000	€ 96.000	€ 100.000	€ 97.000	€ 101.000	€ 104.000	€ 107.000	€ 110.000	€ 113.000	€ 117.000
MLB Talent Camps	€ 15.000	€ 44.000	€ 44.000	€ 44.000	€ 44.000	€ 44.000	€ 44.000	€ 44.000	€ 44.000	€ 44.000	€ 44.000
1. Totale Opbrengsten	€ 107.250	€ 139.000	€ 141.000	€ 143.000	€ 141.000	€ 144.000	€ 147.000	€ 150.000	€ 154.000	€ 157.000	€ 160.000
2. Afschrijvingen	€ 177.791	€ 183.000	€ 188.000	€ 193.000	€ 172.000	€ 173.000	€ 173.000	€ 173.000	€ 173.000	€ 172.000	€ 171.000
3. Donatie voorziening Groot Onderhoud	€ 23.867	€ 24.000	€ 24.000	€ 24.000	€ 24.000	€ 24.000	€ 24.000	€ 24.000	€ 24.000	€ 24.000	€ 24.000
Overige bedrijfskosten											
Belastingen etc.	€ 26.535	€ 27.000	€ 27.000	€ 28.000	€ 29.000	€ 30.000	€ 31.000	€ 32.000	€ 33.000	€ 34.000	€ 35.000
Opostrecht	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000
Huur terrein	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000	€ 11.000	€ 11.000	€ 11.000	€ 12.000	€ 12.000	€ 12.000	€ 13.000	€ 13.000
Verzekeringen	€ 17.046	€ 9.000	€ 9.000	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000	€ 11.000	€ 11.000	€ 11.000	€ 12.000
Gas, Electra Water	€ 45.619	€ 52.000	€ 53.000	€ 55.000	€ 56.000	€ 58.000	€ 60.000	€ 61.000	€ 63.000	€ 65.000	€ 67.000
Onderhoud	€ 44.569	€ 42.000	€ 43.000	€ 44.000	€ 45.000	€ 47.000	€ 48.000	€ 50.000	€ 51.000	€ 53.000	€ 54.000
Kosten Beheer	€ 31.553	€ 33.000	€ 34.000	€ 35.000	€ 36.000	€ 37.000	€ 38.000	€ 39.000	€ 41.000	€ 42.000	€ 43.000
Vrijwilligersvergoeding	€ 3.200	€ 7.000	€ 7.000	€ 7.000	€ 8.000	€ 8.000	€ 8.000	€ 8.000	€ 9.000	€ 9.000	€ 9.000
Accountant/boekhouding	€ 4.735	€ 3.000	€ 3.000	€ 3.000	€ 3.000	€ 3.000	€ 3.000	€ 4.000	€ 4.000	€ 4.000	€ 4.000
P.R. en Communicaties	€ 10.557	€ 2.000	€ 2.000	€ 2.000	€ 2.000	€ 2.000	€ 2.000	€ 2.000	€ 2.000	€ 2.000	€ 2.000
Overige algemene kosten	€ 3.920	€ 4.000	€ 4.000	€ 4.000	€ 4.000	€ 4.000	€ 4.000	€ 4.000	€ 4.000	€ 4.000	€ 5.000
Onvoorzien	€ 1.000	€ 11.000	€ 11.000	€ 12.000	€ 12.000	€ 12.000	€ 13.000	€ 13.000	€ 14.000	€ 14.000	€ 14.000
Spons orbijdrage STH	€ 98.250	€ 9.000	€ 9.000	€ 9.000	€ 9.000	€ 9.000	€ 9.000	€ 9.000	€ 9.000	€ 9.000	€ 9.000
Afdracht Pioniers	€ 9.000	€ 9.000	€ 9.000	€ 9.000	€ 9.000	€ 9.000	€ 9.000	€ 9.000	€ 9.000	€ 9.000	€ 9.000
4. Totale Overige bedrijfskosten	€ 306.985	€ 208.000	€ 213.000	€ 220.000	€ 217.000	€ 223.000	€ 230.000	€ 237.000	€ 244.000	€ 251.000	€ 259.000
5. Totale bedrijfskosten	€ 508.643	€ 415.000	€ 425.000	€ 437.000	€ 413.000	€ 420.000	€ 427.000	€ 434.000	€ 441.000	€ 447.000	€ 454.000
6. Totaal resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening	€ -401.393	€ -276.000	€ -284.000	€ -293.000	€ -271.000	€ -276.000	€ -279.000	€ -283.000	€ -287.000	€ -291.000	€ -294.000
Rentelasten											
Rente lening Pioniers	€ 13.614	€ 14.000	€ 14.000	€ 14.000	€ 14.000	€ 14.000	€ 14.000	€ 14.000	€ 14.000	€ 14.000	€ 14.000
Rente lening BNG	€ 38.770	€ 38.000	€ 37.000	€ 36.000	€ 35.000	€ 34.000	€ 33.000	€ 33.000	€ 33.000	€ 33.000	€ 33.000
7. Totale rentelasten	€ 52.384	€ 51.000	€ 50.000	€ 49.000	€ 48.000	€ 47.000	€ 46.000	€ 46.000	€ 46.000	€ 46.000	€ 46.000
8. NETTO RESULTAAT	€ -453.777	€ -327.000	€ -335.000	€ -342.000	€ -323.000	€ -323.000	€ -326.000	€ -329.000	€ -333.000	€ -331.000	€ -308.000
9. Correcties t.b.v. kasstromen											
Bij: Afschrijving	€ 177.791	€ 183.000	€ 188.000	€ 193.000	€ 172.000	€ 173.000	€ 173.000	€ 173.000	€ 173.000	€ 172.000	€ 171.000
Bij: Donatie voorziening groot onderhoud	€ 23.867	€ 24.000	€ 24.000	€ 24.000	€ 24.000	€ 24.000	€ 24.000	€ 24.000	€ 24.000	€ 24.000	€ 24.000
Af: Aflossingen	€ -25.000	€ -25.000	€ -25.000	€ -25.000	€ -25.000	€ -25.000	€ -25.000	€ -25.000	€ -25.000	€ -1.000.000	€ -25.000
Af: Investerings	€ -5.000	€ -25.000	€ -25.000	€ -25.000	€ -25.000	€ -25.000	€ -25.000	€ -25.000	€ -25.000	€ -25.000	€ -25.000
Af: Groot onderhoud	€ 22.000	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000	€ -119.000
Bij: Mutatie werkkapitaal	€ -260.119	€ -170.000	€ -172.000	€ -175.000	€ -292.000	€ -176.000	€ -153.000	€ -157.000	€ -161.000	€ -1284.000	€ -137.000
10. NETTO KASSTROOM (excl. Omzetbelasting)	€ -170.000	€ -343.000	€ -343.000	€ -343.000	€ -517.000	€ -810.000	€ -1.139.000	€ -1.296.000	€ -1.457.000	€ -2.741.000	€ -2.878.000
11. Cumulatieve kasstroom											

Balans

Balans	31-dec-15	31-dec-16	31-dec-17	31-dec-18	31-dec-19	31-dec-20	31-dec-21	31-dec-22	31-dec-23	31-dec-24	31-dec-25
Materiële vaste activa	€ 4.697.000	€ 4.376.000	€ 4.208.000	€ 4.061.000	€ 3.913.000	€ 3.765.000	€ 3.617.000	€ 3.469.000	€ 3.322.000	€ 3.176.000	€ 3.176.000
Financiële vaste activa	€ 128.000	€ 128.000	€ 128.000	€ 128.000	€ 128.000	€ 128.000	€ 128.000	€ 128.000	€ 128.000	€ 128.000	€ 128.000
Wettende activa	€ 56.000	€ -284.000	€ -458.000	€ -749.000	€ -924.000	€ -1.076.000	€ -1.232.000	€ -1.392.000	€ -1.548.000	€ -1.704.000	€ -1.860.000
Vorderingen	€ 30.000	€ 32.000	€ 33.000	€ 34.000	€ 35.000	€ 36.000	€ 37.000	€ 38.000	€ 39.000	€ 40.000	€ 40.000
Liquide middelen	€ 26.000	€ -316.000	€ -491.000	€ -783.000	€ -959.000	€ -1.112.000	€ -1.269.000	€ -1.430.000	€ -1.597.000	€ -1.765.000	€ -1.933.000
TOTAAL ACTIVA	€ 4.881.000	€ 4.220.000	€ 3.878.000	€ 3.440.000	€ 3.117.000	€ 2.817.000	€ 2.513.000	€ 2.205.000	€ 1.897.000	€ 1.593.000	€ 1.289.000
Eigen vermogen	€ 3.301.000	€ 2.639.000	€ 2.297.000	€ 1.977.000	€ 1.654.000	€ 1.328.000	€ 999.000	€ 666.000	€ 333.000	€ 0.000	€ 47.000
Overige voorzieningen	€ 48.000	€ 96.000	€ 120.000	€ 24.000	€ 48.000	€ 72.000	€ 96.000	€ 119.000	€ 143.000	€ 167.000	€ 191.000
Langlopende schulden	€ 1.480.000	€ 1.480.000	€ 1.405.000	€ 1.380.000	€ 1.355.000	€ 1.355.000	€ 1.355.000	€ 1.355.000	€ 1.355.000	€ 1.355.000	€ 1.355.000
Kortlopende schulden	€ 52.000	€ 55.000	€ 57.000	€ 59.000	€ 60.000	€ 62.000	€ 64.000	€ 66.000	€ 68.000	€ 70.000	€ 72.000
TOTAAL PASSIVA	€ 4.881.000	€ 4.220.000	€ 3.879.000	€ 3.440.000	€ 3.117.000	€ 2.817.000	€ 2.514.000	€ 2.206.000	€ 1.900.000	€ 1.598.000	€ 1.290.000
Specificatie langlopende schulden											
BNG	€ 125.000	€ 75.000	€ 50.000	€ 25.000	€ 0.000	€ 0.000	€ 0.000	€ 0.000	€ 0.000	€ 0.000	€ 0.000
BNG	€ 1.000.000	€ 1.000.000	€ 1.000.000	€ 1.000.000	€ 1.000.000	€ 1.000.000	€ 1.000.000	€ 1.000.000	€ 1.000.000	€ 1.000.000	€ 1.000.000
Hoofddorp Pionier	€ 147.000	€ 147.000	€ 147.000	€ 147.000	€ 147.000	€ 147.000	€ 147.000	€ 147.000	€ 147.000	€ 147.000	€ 147.000
Gemeente lening	€ 195.000	€ 195.000	€ 195.000	€ 195.000	€ 195.000	€ 195.000	€ 195.000	€ 195.000	€ 195.000	€ 195.000	€ 195.000
Gemeente saldo b/e	€ 13.000	€ 13.000	€ 13.000	€ 13.000	€ 13.000	€ 13.000	€ 13.000	€ 13.000	€ 13.000	€ 13.000	€ 13.000
TOTAAL	€ 1.480.000	€ 1.430.000	€ 1.405.000	€ 1.380.000	€ 1.355.000	€ 1.355.000	€ 1.355.000	€ 1.355.000	€ 1.355.000	€ 1.355.000	€ 1.355.000

Bijlage B. Financieel overzicht ETO na maatregelen (partieel)

Opbrengsten, kosten, resultaat en liquiditeit

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Opbrengsten											
Honkbal (Pioniers, KNBSB, STH)	€ 56.500	€ 62.000	€ 63.000	€ 65.000	€ 62.000	€ 64.000	€ 66.000	€ 68.000	€ 70.000	€ 72.000	€ 74.000
Clubhuis (nachtsopbrengst)	€ 17.500	€ 18.000	€ 18.000	€ 19.000	€ 19.000	€ 20.000	€ 20.000	€ 21.000	€ 22.000	€ 22.000	€ 23.000
Massageruimte	€ 5.000	€ 5.000	€ 5.150	€ 5.305	€ 5.464	€ 5.628	€ 5.796	€ 5.970	€ 6.149	€ 6.334	€ 6.524
Winkel	€ 2.500	€ 10.000	€ 10.000	€ 11.000	€ 11.000	€ 11.000	€ 12.000	€ 12.000	€ 13.000	€ 13.000	€ 13.000
Overige inkomsten uit verhuur	€ 10.750	€ 94.000	€ 97.000	€ 99.000	€ 97.000	€ 100.000	€ 103.000	€ 106.000	€ 110.000	€ 113.000	€ 116.000
Totaal gebouwersvergoedingen	€ 92.250	€ 3.000	€ 6.000	€ 9.000	€ 12.000	€ 15.000	€ 15.000	€ 16.000	€ 16.000	€ 17.000	€ 17.000
Transactiekosten extra uur opbrengsten	€ 15.000	€ 4.000	€ 4.000	€ 4.000	€ 4.000	€ 4.000	€ 4.000	€ 4.000	€ 4.000	€ 4.000	€ 4.000
MdB talent Camps	€ 15.000	€ 4.000	€ 8.000	€ 12.000	€ 16.000	€ 20.000	€ 21.000	€ 21.000	€ 22.000	€ 23.000	€ 23.000
Transactiekosten opbrengst evenementen	€ 4.000	€ 250.000	€ 250.000	€ 225.000	€ 225.000	€ 175.000	€ 175.000	€ 175.000	€ 175.000	€ 175.000	€ 175.000
Gemeentelijke exploitatiesubsidie	€ 250.000	€ 395.000	€ 405.000	€ 389.000	€ 394.000	€ 354.000	€ 358.000	€ 362.000	€ 367.000	€ 371.000	€ 376.000
Compensatie exploitatie (17% over normbedrag)	€ 107.250	€ 183.000	€ 188.000	€ 193.000	€ 172.000	€ 173.000	€ 173.000	€ 173.000	€ 173.000	€ 172.000	€ 171.000
1. Totale Opbrengsten	€ 23.867	€ 24.000	€ 24.000	€ 24.000	€ 24.000	€ 24.000	€ 24.000	€ 24.000	€ 24.000	€ 24.000	€ 24.000
2. Afschrijvingen											
3. Dotatie voorziening Groot Onderhoud											
Overige bedrijfskosten											
Salaries etc	€ 26.535	€ 27.000	€ 27.000	€ 28.000	€ 29.000	€ 30.000	€ 31.000	€ 32.000	€ 33.000	€ 34.000	€ 35.000
Opstaprecht	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000
Hour terrein	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000	€ 11.000	€ 11.000	€ 11.000	€ 12.000	€ 12.000	€ 12.000	€ 13.000	€ 13.000
Verzekeringen	€ 17.046	€ 9.000	€ 9.000	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000	€ 11.000	€ 11.000	€ 11.000	€ 12.000
Gas, Electra Water	€ 45.619	€ 52.000	€ 53.000	€ 55.000	€ 56.000	€ 58.000	€ 60.000	€ 61.000	€ 63.000	€ 65.000	€ 67.000
Onderhoud	€ 44.569	€ 42.000	€ 43.000	€ 44.000	€ 45.000	€ 47.000	€ 48.000	€ 50.000	€ 51.000	€ 53.000	€ 54.000
Kosten Beheer	€ 31.553	€ 33.000	€ 34.000	€ 35.000	€ 36.000	€ 37.000	€ 38.000	€ 39.000	€ 41.000	€ 42.000	€ 43.000
Vrijwilligersvergoeding	€ 3.200	€ 7.000	€ 7.000	€ 7.000	€ 8.000	€ 8.000	€ 8.000	€ 8.000	€ 9.000	€ 9.000	€ 9.000
Accountant/boekhouding	€ 4.735	€ 3.000	€ 3.000	€ 3.000	€ 3.000	€ 3.000	€ 3.000	€ 4.000	€ 4.000	€ 4.000	€ 4.000
P.R. en Communicaties	€ 10.557	€ 2.000	€ 2.000	€ 2.000	€ 2.000	€ 2.000	€ 2.000	€ 2.000	€ 2.000	€ 2.000	€ 2.000
Overige algemene kosten	€ 3.920	€ 4.000	€ 4.000	€ 4.000	€ 4.000	€ 4.000	€ 4.000	€ 4.000	€ 4.000	€ 4.000	€ 5.000
Onvoorziën	€ 11.000	€ 11.000	€ 11.000	€ 12.000	€ 12.000	€ 12.000	€ 13.000	€ 13.000	€ 14.000	€ 14.000	€ 14.000
Lobby en acquisitie	€ 15.000	€ 15.000	€ 15.000	€ 16.000	€ 16.000	€ 17.000	€ 17.000	€ 18.000	€ 18.000	€ 19.000	€ 20.000
Sponsorbijdrage STH	€ 98.250	€ 60.000	€ 50.000	€ 40.000	€ 30.000	€ 20.000	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000
Afdracht Pioniers	€ 9.000	€ 9.000	€ 9.000	€ 9.000	€ 9.000	€ 9.000	€ 9.000	€ 9.000	€ 9.000	€ 9.000	€ 9.000
4. Totale Overige bedrijfskosten	€ 306.985	€ 283.000	€ 279.000	€ 276.000	€ 263.000	€ 260.000	€ 258.000	€ 255.000	€ 263.000	€ 270.000	€ 279.000
5. Totale bedrijfskosten	€ 508.643	€ 489.000	€ 491.000	€ 492.000	€ 459.000	€ 457.000	€ 454.000	€ 452.000	€ 459.000	€ 467.000	€ 474.000
6. Totaal resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening	€ -401.933	€ -94.000	€ -86.000	€ -103.000	€ -65.000	€ -103.000	€ -96.000	€ -89.000	€ -92.000	€ -96.000	€ -98.000
Rentelasten											
Rente lening Pioniers	€ 13.614	€ 14.000	€ 14.000	€ 14.000	€ 14.000	€ 14.000	€ 14.000	€ 14.000	€ 14.000	€ 14.000	€ 14.000
Rente lening BNG	€ 38.770	€ 38.000	€ 37.000	€ 36.000	€ 35.000	€ 34.000	€ 33.000	€ 32.000	€ 31.000	€ 30.000	€ 29.000
7. Totale rentelasten	€ 52.384	€ 52.000	€ 51.000	€ 50.000	€ 49.000	€ 48.000	€ 47.000	€ 46.000	€ 45.000	€ 44.000	€ 43.000
8. NETTO RESULTAAT	€ -453.777	€ -145.000	€ -136.000	€ -152.000	€ -113.000	€ -150.000	€ -142.000	€ -135.000	€ -139.000	€ -116.000	€ -112.000
9. Correcties t.b.v. kasstromen											
Bij: Afschrijving	€ 177.791	€ 183.000	€ 188.000	€ 193.000	€ 172.000	€ 173.000	€ 173.000	€ 173.000	€ 173.000	€ 172.000	€ 171.000
Bij: Dotatie voorziening groot onderhoud	€ 23.867	€ 24.000	€ 24.000	€ 24.000	€ 24.000	€ 24.000	€ 24.000	€ 24.000	€ 24.000	€ 24.000	€ 24.000
Af: Aflossingen	€ -25.000	€ -25.000	€ -25.000	€ -25.000	€ -25.000	€ -25.000	€ -25.000	€ -25.000	€ -25.000	€ -25.000	€ -25.000
Af: Investerings	€ -5.000	€ -25.000	€ -25.000	€ -25.000	€ -25.000	€ -25.000	€ -25.000	€ -25.000	€ -25.000	€ -25.000	€ -25.000
Af: Groot onderhoud	€ 22.000	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000
Bij: Mutatie werkkapitaal	€ -260.119	€ 12.000	€ 26.000	€ 16.000	€ -86.000	€ -2.000	€ 31.000	€ 37.000	€ 34.000	€ -1.089.000	€ 59.000
10. NETTO KASSTROOM (excl. Omzetbelasting)	€ 12.000	€ 39.000	€ 39.000	€ 54.000	€ -31.000	€ -33.000	€ -3.000	€ 35.000	€ 69.000	€ -1.020.000	€ -962.000
11. Cumulatieve kasstroom											

De financiële consequenties van de voorgestelde maatregelen zijn in het rood weergegeven.

Balans

	31-dec-15	31-dec-16	31-dec-17	31-dec-18	31-dec-19	31-dec-20	31-dec-21	31-dec-22	31-dec-23	31-dec-24	31-dec-25
Balans											
Materiële vaste activa	€ 4.697.000	€ 4.539.000	€ 4.376.000	€ 4.208.000	€ 4.061.000	€ 3.913.000	€ 3.765.000	€ 3.617.000	€ 3.469.000	€ 3.322.000	€ 3.176.000
Financiële vaste activa	€ 128.000	€ 128.000	€ 128.000	€ 128.000	€ 128.000	€ 128.000	€ 128.000	€ 128.000	€ 128.000	€ 128.000	€ 128.000
Vlottende activa	€ 56.000	€ 69.000	€ 96.000	€ 113.000	€ 28.000	€ 27.000	€ 59.000	€ 97.000	€ 132.000	€ -956.000	€ -896.000
Vorderingen	€ 30.000	€ 31.000	€ 32.000	€ 33.000	€ 34.000	€ 35.000	€ 36.000	€ 37.000	€ 38.000	€ 39.000	€ 40.000
Liquide middelen	€ 26.000	€ 38.000	€ 64.000	€ 80.000	€ -6.000	€ -8.000	€ 23.000	€ 60.000	€ 94.000	€ -995.000	€ -936.000
TOTAAL ACTIVA	€ 4.881.000	€ 4.736.000	€ 4.601.000	€ 4.449.000	€ 4.217.000	€ 4.068.000	€ 3.952.000	€ 3.842.000	€ 3.729.000	€ 2.494.000	€ 2.408.000
Eigen vermogen	€ 3.301.000	€ 3.156.000	€ 3.020.000	€ 2.868.000	€ 2.755.000	€ 2.605.000	€ 2.463.000	€ 2.328.000	€ 2.189.000	€ 2.073.000	€ 1.961.000
Overige voorzieningen	€ 48.000	€ 71.000	€ 95.000	€ 118.000	€ 22.000	€ 46.000	€ 70.000	€ 94.000	€ 118.000	€ 23.000	€ 47.000
Langlopende schulden	€ 1.480.000	€ 1.455.000	€ 1.430.000	€ 1.405.000	€ 1.380.000	€ 1.355.000	€ 1.355.000	€ 1.355.000	€ 1.355.000	€ 355.000	€ 355.000
Kortlopende schulden	€ 52.000	€ 54.000	€ 56.000	€ 58.000	€ 60.000	€ 62.000	€ 64.000	€ 66.000	€ 68.000	€ 44.000	€ 45.000
TOTAAL PASSIVA	€ 4.881.000	€ 4.736.000	€ 4.601.000	€ 4.449.000	€ 4.217.000	€ 4.068.000	€ 3.952.000	€ 3.842.000	€ 3.729.000	€ 2.495.000	€ 2.408.000
Specificatie langlopende schulden											
BNG	€ 125.000	€ 100.000	€ 75.000	€ 50.000	€ 25.000						
BNG	€ 1.000.000	€ 1.000.000	€ 1.000.000	€ 1.000.000	€ 1.000.000	€ 1.000.000	€ 1.000.000	€ 1.000.000	€ 1.000.000	€ 1.000.000	€ 1.000.000
Hoofddorp Pioniers	€ 147.000	€ 147.000	€ 147.000	€ 147.000	€ 147.000	€ 147.000	€ 147.000	€ 147.000	€ 147.000	€ 147.000	€ 147.000
Gemeente lening	€ 195.000	€ 195.000	€ 195.000	€ 195.000	€ 195.000	€ 195.000	€ 195.000	€ 195.000	€ 195.000	€ 195.000	€ 195.000
Gemeente saldo betaling BNG	€ 13.000	€ 13.000	€ 13.000	€ 13.000	€ 13.000	€ 13.000	€ 13.000	€ 13.000	€ 13.000	€ 13.000	€ 13.000
TOTAAL	€ 1.480.000	€ 1.455.000	€ 1.430.000	€ 1.405.000	€ 1.380.000	€ 1.355.000	€ 1.355.000	€ 1.355.000	€ 1.355.000	€ 355.000	€ 355.000

Bijlage C. Financieel overzicht ETO na maatregelen (integraal)

Opbrengsten, kosten, resultaat en liquiditeit

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Opbrengsten											
Honkbal (Pioniers, KNBSB, STH)	€ 56.500	€ 62.000	€ 63.000	€ 65.000	€ 62.000	€ 64.000	€ 66.000	€ 68.000	€ 70.000	€ 72.000	€ 74.000
Clubhuis (pachtopbrengst)	€ 17.500	€ 18.000	€ 18.000	€ 19.000	€ 19.000	€ 20.000	€ 20.000	€ 21.000	€ 22.000	€ 22.000	€ 23.000
Massageunit	€ 5.000	€ 5.000	€ 5.000	€ 5.000	€ 5.000	€ 6.000	€ 6.000	€ 6.000	€ 6.000	€ 6.000	€ 7.000
Winkel	€ 2.500	€ 10.000	€ 10.000	€ 11.000	€ 11.000	€ 11.000	€ 12.000	€ 12.000	€ 12.000	€ 13.000	€ 13.000
Overige inkomsten uit verhuur	€ 10.750	€ 94.000	€ 97.000	€ 99.000	€ 97.000	€ 100.000	€ 103.000	€ 106.000	€ 110.000	€ 113.000	€ 116.000
Totaal gebuurten vergoedingen	€ 92.250	€ 3.000	€ 6.000	€ 9.000	€ 12.000	€ 15.000	€ 15.000	€ 16.000	€ 16.000	€ 17.000	€ 17.000
Taakstellende extra huur opbrengsten	€ 15.000	€ 44.000	€ 44.000	€ 44.000	€ 44.000	€ 44.000	€ 44.000	€ 44.000	€ 44.000	€ 44.000	€ 44.000
MLB Talent Camps	€ 4.000	€ 8.000	€ 12.000	€ 16.000	€ 16.000	€ 20.000	€ 21.000	€ 21.000	€ 22.000	€ 23.000	€ 23.000
Taakstellende opbrengst evenementen	€ 400.000	€ 375.000	€ 375.000	€ 375.000	€ 350.000	€ 325.000	€ 325.000	€ 325.000	€ 325.000	€ 325.000	€ 300.000
Gemeentelijke exploitatie subsidie											
1. Totale Opbrengsten	€ 107.250	€ 545.000	€ 530.000	€ 539.000	€ 519.000	€ 504.000	€ 508.000	€ 512.000	€ 517.000	€ 521.000	€ 501.000
2. Afschrijvingen	€ 177.791	€ 183.000	€ 188.000	€ 193.000	€ 172.000	€ 173.000	€ 173.000	€ 173.000	€ 173.000	€ 172.000	€ 171.000
3. Dotatie voorziening Groot Onderhoud	€ 23.867	€ 24.000	€ 24.000	€ 24.000	€ 24.000	€ 24.000	€ 24.000	€ 24.000	€ 24.000	€ 24.000	€ 24.000
Overige bedrijfskosten											
Belastingen etc	€ 26.535	€ 27.000	€ 27.000	€ 28.000	€ 29.000	€ 30.000	€ 31.000	€ 32.000	€ 33.000	€ 34.000	€ 35.000
Opstalrecht	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000
Huur terrein	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000	€ 11.000	€ 11.000	€ 11.000	€ 12.000	€ 12.000	€ 12.000	€ 13.000	€ 13.000
Verzekeringen	€ 17.046	€ 9.000	€ 9.000	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000	€ 11.000	€ 11.000	€ 11.000	€ 12.000
Gas, Electrica Water	€ 45.619	€ 52.000	€ 53.000	€ 55.000	€ 56.000	€ 58.000	€ 60.000	€ 61.000	€ 63.000	€ 65.000	€ 67.000
Onderhoud	€ 44.569	€ 42.000	€ 43.000	€ 44.000	€ 45.000	€ 47.000	€ 48.000	€ 50.000	€ 51.000	€ 53.000	€ 54.000
Kosten Beheer	€ 31.553	€ 33.000	€ 34.000	€ 35.000	€ 36.000	€ 37.000	€ 38.000	€ 39.000	€ 41.000	€ 42.000	€ 43.000
Vrijwilligersvergoeding	€ 3.200	€ 7.000	€ 7.000	€ 7.000	€ 8.000	€ 8.000	€ 8.000	€ 8.000	€ 9.000	€ 9.000	€ 9.000
Accountants/boekhouding	€ 4.735	€ 3.000	€ 3.000	€ 3.000	€ 3.000	€ 3.000	€ 3.000	€ 4.000	€ 4.000	€ 4.000	€ 4.000
P.R. en Communicatie	€ 10.557	€ 2.000	€ 2.000	€ 2.000	€ 2.000	€ 2.000	€ 2.000	€ 2.000	€ 2.000	€ 2.000	€ 2.000
Overige algemene kosten	€ 3.920	€ 4.000	€ 4.000	€ 4.000	€ 4.000	€ 4.000	€ 4.000	€ 4.000	€ 4.000	€ 4.000	€ 5.000
Onvoorziene	€ 11.000	€ 11.000	€ 11.000	€ 12.000	€ 12.000	€ 12.000	€ 13.000	€ 13.000	€ 14.000	€ 14.000	€ 14.000
Lobby en acquisitie	€ 98.250	€ 15.000	€ 15.000	€ 16.000	€ 16.000	€ 17.000	€ 17.000	€ 18.000	€ 18.000	€ 19.000	€ 20.000
Sponsorbijdrage STH	€ 9.000	€ 60.000	€ 50.000	€ 40.000	€ 30.000	€ 20.000	€ 10.000	€ 15.000	€ 18.000	€ 19.000	€ 20.000
Afdracht Pioniers	€ 306.985	€ 283.000	€ 279.000	€ 276.000	€ 265.000	€ 260.000	€ 258.000	€ 255.000	€ 263.000	€ 270.000	€ 279.000
4. Totale Overige bedrijfskosten	€ 508.643	€ 489.000	€ 491.000	€ 492.000	€ 459.000	€ 457.000	€ 454.000	€ 452.000	€ 459.000	€ 467.000	€ 474.000
5. Totale bedrijfskosten	€ -401.393	€ 56.000	€ 39.000	€ 47.000	€ 60.000	€ 47.000	€ 54.000	€ 61.000	€ 58.000	€ 54.000	€ 27.000
6. Totaal resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening											
Rentelasten	€ 13.614	€ 14.000	€ 14.000	€ 14.000	€ 14.000	€ 14.000	€ 14.000	€ 14.000	€ 14.000	€ 14.000	€ 14.000
Rente lening Pioniers	€ 38.770	€ 37.000	€ 37.000	€ 36.000	€ 35.000	€ 34.000	€ 33.000	€ 33.000	€ 33.000	€ 33.000	€ 33.000
7. Totale rentelasten	€ 52.384	€ 51.000	€ 51.000	€ 50.000	€ 49.000	€ 48.000	€ 47.000	€ 46.000	€ 46.000	€ 47.000	€ 47.000
8. NETTO RESULTAAT	€ -453.777	€ 5.000	€ -11.000	€ -2.000	€ 12.000	€ -	€ 8.000	€ 15.000	€ 11.000	€ 34.000	€ 13.000
9. Correcties t.b.v. kasstromen											
BiJ: Afrekening	€ 177.791	€ 183.000	€ 188.000	€ 193.000	€ 172.000	€ 173.000	€ 173.000	€ 173.000	€ 173.000	€ 172.000	€ 171.000
BiJ: Datasite voorafname groot onderhoud	€ 23.867	€ 24.000	€ 24.000	€ 24.000	€ 24.000	€ 24.000	€ 24.000	€ 24.000	€ 24.000	€ 24.000	€ 24.000
Af: Aflossingen	€ -25.000	€ -25.000	€ -25.000	€ -25.000	€ -25.000	€ -25.000	€ -25.000	€ -25.000	€ -25.000	€ -25.000	€ -25.000
Af: Inzetten	€ -5.000	€ -25.000	€ -25.000	€ -25.000	€ -25.000	€ -25.000	€ -25.000	€ -25.000	€ -25.000	€ -25.000	€ -25.000
Af: Groot onderhoud	€ 22.000	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000
BiJ: Werkkapitaal	€ -260.119	€ 162.000	€ 151.000	€ 166.000	€ 39.000	€ 148.000	€ 181.000	€ 187.000	€ 184.000	€ -939.000	€ 184.000
10. NETTO KASSTROOM (excl. Omzetbelasting)	€ 162.000	€ 314.000	€ 314.000	€ 479.000	€ 519.000	€ 667.000	€ 847.000	€ 1.035.000	€ 1.219.000	€ 280.000	€ 463.000
11. Cumulatieve kasstroom											

De financiële consequenties van de voorgestelde maatregelen zijn in het rood weergegeven.

Balans

	31-dec-15	31-dec-16	31-dec-17	31-dec-18	31-dec-19	31-dec-20	31-dec-21	31-dec-22	31-dec-23	31-dec-24	31-dec-25
Balans											
Materiële vaste activa	€ 4.697.000	€ 4.539.000	€ 4.376.000	€ 4.208.000	€ 4.061.000	€ 3.913.000	€ 3.765.000	€ 3.617.000	€ 3.469.000	€ 3.322.000	€ 3.176.000
Financiële vaste activa	€ 128.000	€ 128.000	€ 128.000	€ 128.000	€ 128.000	€ 128.000	€ 128.000	€ 128.000	€ 128.000	€ 128.000	€ 128.000
Vlootende activa	€ 56.000	€ 219.000	€ 371.000	€ 538.000	€ 578.000	€ 727.000	€ 909.000	€ 1.097.000	€ 1.282.000	€ 344.000	€ 529.000
Vorderingen	€ 30.000	€ 31.000	€ 32.000	€ 33.000	€ 34.000	€ 35.000	€ 36.000	€ 37.000	€ 38.000	€ 39.000	€ 40.000
Liquide middelen	€ 26.000	€ 188.000	€ 339.000	€ 505.000	€ 544.000	€ 692.000	€ 873.000	€ 1.060.000	€ 1.244.000	€ 305.000	€ 489.000
TOTAAL ACTIVA	€ 4.881.000	€ 4.886.000	€ 4.875.000	€ 4.874.000	€ 4.767.000	€ 4.768.000	€ 4.802.000	€ 4.842.000	€ 4.879.000	€ 3.794.000	€ 3.833.000
Eigen vermogen	€ 3.301.000	€ 3.306.000	€ 3.295.000	€ 3.293.000	€ 3.305.000	€ 3.305.000	€ 3.313.000	€ 3.328.000	€ 3.339.000	€ 3.373.000	€ 3.386.000
Overige voorzieningen	€ 48.000	€ 72.000	€ 96.000	€ 119.000	€ 23.000	€ 46.000	€ 70.000	€ 94.000	€ 118.000	€ 23.000	€ 47.000
Langlopende schulden	€ 1.480.000	€ 1.455.000	€ 1.430.000	€ 1.405.000	€ 1.380.000	€ 1.355.000	€ 1.355.000	€ 1.355.000	€ 1.355.000	€ 355.000	€ 355.000
Kortlopende schulden	€ 52.000	€ 54.000	€ 56.000	€ 58.000	€ 60.000	€ 62.000	€ 64.000	€ 66.000	€ 68.000	€ 44.000	€ 45.000
TOTAAL PASSIVA	€ 4.881.000	€ 4.887.000	€ 4.877.000	€ 4.875.000	€ 4.768.000	€ 4.768.000	€ 4.802.000	€ 4.843.000	€ 4.880.000	€ 3.795.000	€ 3.833.000
Specificatie langlopende schulden											
BNG	€ 125.000	€ 100.000	€ 75.000	€ 50.000	€ 25.000						
BNG	€ 1.000.000	€ 1.000.000	€ 1.000.000	€ 1.000.000	€ 1.000.000	€ 1.000.000	€ 1.000.000	€ 1.000.000	€ 1.000.000	€ 1.000.000	€ 1.000.000
Hoofddorp Pioniers	€ 147.000	€ 147.000	€ 147.000	€ 147.000	€ 147.000	€ 147.000	€ 147.000	€ 147.000	€ 147.000	€ 147.000	€ 147.000
Gemeente lening	€ 195.000	€ 195.000	€ 195.000	€ 195.000	€ 195.000	€ 195.000	€ 195.000	€ 195.000	€ 195.000	€ 195.000	€ 195.000
Gemeentesaldo betaling BNG	€ 13.000	€ 13.000	€ 13.000	€ 13.000	€ 13.000	€ 13.000	€ 13.000	€ 13.000	€ 13.000	€ 13.000	€ 13.000
TOTAAL	€ 1.480.000	€ 1.455.000	€ 1.430.000	€ 1.405.000	€ 1.380.000	€ 1.355.000	€ 1.355.000	€ 1.355.000	€ 1.355.000	€ 355.000	€ 355.000

Bijlage D. Varianten specificaties honkbalvelden

	Honkbal Zonder hoofdklasse	Honkbal met hoofdklasse	Honkbal met internationaal clubteams en landenteams zonder profs	Internationaal landenteams met profs (World Baseball Classic, MLB, Minor League, e.d.)	MLB jeugd en MLB profs
Regels veldopbouw	Vademecum KNBSB	Vademecum KNBSB	Vademecum KNBSB + IBAF	Vademecum KNBSB + IBAF (MLB Ballpark req.)	Ballpark requirements MLB incl. (BPFS) Baseball Playing Field Specifications (materials)
Werpheuvel	Gravel Art. 3.3 Vademecum	Klei Huidige heuvel Art. 3.3 Vademecum	Klei Huidige heuvel Art. 13.2.1 IBAF	Klei Huidige heuvel Art. 13.2.1 IBAF	Klei Huidige heuvel Art. 1.3 BPFS, hfst. 3 MLB Ballpark req.
Binnenveld	Zoals veld 2 Gravel Art. 3.3.1 Vademecum	Zoals veld 2 Gravel Art. 3.3.1 Vademecum	Klei Huidige binnenveld Art. 13.2.1 IBAF	Klei Huidige binnenveld Art. 13.2.1 IBAF	Klei Huidige binnenveld Art. 1.3 BPFS, hfst. 3 MLB Ballpark req.
Gras	Raaigras Zoals veld 2	Raaigras Zoals veld 2	Raaigras Zoals veld 2	Raaigras Zoals veld 2	Bluegrass, zoals huidige hoofdveld. Op zand aangelegd veld. Art. 1.11- 1.12 BPFS
Bullpens (heuvel) Deze zijn gelijk aan speelveld heuvel.	Gravel Art. 3.3 Vademecum	Klei Art. 3.3 Vademecum	Klei Art. 13.2.1 IBAF	Klei Huidige heuvels Art. 13.2.1 IBAF en BPFS MLB	Klei Huidige heuvels Art. 1.3 BPFS, hfst. 3 MLB Ballpark req.
Lichtinstallatie Huidige installatie is 10 jaar gegarandeerd op 1000 Lux binnenveld, 750 Lux buitenveld.		750 Lux binnenveld 500 Lux buitenveld Art. 8.2.1, 1	1000 Lux binnenveld 700 Lux buitenveld Art. 8.2.1.1 Vademecum en art. 12.8 IBAF	1000 Lux binnenveld 700 Lux buitenveld Art. 12.8.1 IBAF	Jeugd: 1000 Lux binnenveld 700 Lux buitenveld Profes: 1605 Lux binnenveld 1070 Lux buitenveld Art. 3.15 MLB Ballpark req.
Onderhoud	Binnen huidige begroting	Door de heuvel hoger dan het oude complex	Door heuvel en binnenveld hoger dan begroting	Door heuvel en binnenveld hoger dan begroting	Door heuvel en binnenveld hoger dan begroting

Bijlage E. Bij ontwikkeling stadion meegenomen MLB-specificaties

De volgende specificatie-eisen van MLB zijn uit bedrijfseconomische overwegingen reeds bij de ontwikkeling van het stadion gerealiseerd:

- Andere locatie lichtmasten
- Krachtiger stadionverlichting
- Ruimere kleedkamers met uitgebreider sanitair en douches
- Bluegrass
- Uitbreiding padding pakket
- Overdekte slag tunnels
- Bredere bullpens
- Beschikbare vrije ruimte om modulaire tribunes te kunnen bouwen (40m zone rondom het gehele veld)
- Speciale grondinfrastructuur tbv deze zones gelet op belasting van tribunes
- Dug-outs: 3x groter
- Dug-outs met verbindingen naar bullpen/scorehuis plus internet verbindingen
- Training rooms met bubbelbad voorbereiding, aansluitend aan kleedkamer
- Aparte scheidsrechter toegang tot het veld
- Speciale aansluitingen voor video review door scheidsrechters
- Algehele uitstraling indoor/outdoor (Kodak moment)
- Tribune capaciteit: 60% meer
- Specifieke eisen tav tribune stoelen
- Maatvoering tav diverse ruimten zoals horeca, vergaderruimte
- Gehele netwerk uitgevoerd in CAT6E ivm video distributie
- Bouwkundige (staal)voorbereiding van bouwwerken op de hoogste dakvlakken
- Speciale 'knippen' in het dijklichaam met aangepast hekwerk tbv crowd entrance

Met het realiseren van deze faciliteiten was een investering gemoeid van tussen de € 900.000 en € 1.200.000. De variatie komt voort uit het feit dat de bedragen afkomstig zijn uit diverse bronnen, zoals schattingen van de bouwkosten (Convisie), offertes van Vaessen en de boekhouding van de gemeente. Ook het wel of niet meenemen van besparingen speelt hierbij een rol.

Bijlage F. Inzet vrijwilligers

GEMIDDELDE INZET VRIJWILLIGERS PER WEEK

Op basis van 26 teams gedurende een seizoen van 26 weken.

Overall	# personen	uren p. wk		TOTAAL
onderhoudsgroep	3	22		66
bestuur	4	6		24
commissies	3	12		36
vrijwilligers horeca	n	60		60
weds. Beg. HKL	1,5	29		44
TOTAAL				230

Per team	# personen	uren p. wk	# teams	TOTAAL
coach top sport	1	12	10	120
ass coach top sport	1	12	10	120
trainer top sport	1	4	10	40
coach br.sport	1	6	16	96
ass coach br.sport	1	6	16	96
trainer br.sport	1	6	16	96
teambegeleider	1	6	26	156
scorer	1	4	26	104
materiaal	1	1	26	26
veldonderhoud	2	1	26	52
wedssecretariaat	1	1	26	26
scheidsrechters	2	4	26	208
chauff. uit wedstr	2	2	26	104
coördinatoren	5	2	26	260
TOTAAL				1.504

Evenementen per seizoen	totaal uren		
school peanutball	120		
MLB activiteiten	220		
Slowpitch softbal	100		
NK little league	250		
oefenseizoenen	1.500		
per seizoen:	2.190	gem. p wk:	84

Totale vrijwilligersinzet per week	1.818
---	--------------

SPECIFICATIE VRIJWILLIGERSINZET VELDONDERHOUD

Per week

Leden/vrijwilligers	0,5 wedstr/week	2 manuur	x 26 teams	26
	1,3 trainingen/week	1 manuur	x 26 teams	34
ETO	lijnen veld 1			4
	dugouts/bullpen			8
	tarping hoofdveld (soms door teams)			6
	Protectors aanbrengen/weghalen (soms door teams)			12
	Onderhoud paden, groenstroken en vuilnis			5
	aanvullend onderhoud veld 2			8
onderhoudsgroep	lijnen velden			6
	slepen/slijpen/aanvullen/harken			10
	onderhoud/herstel 'hardware' buiten			40
	opruimen/reinigen terrein/dugouts			10
Crew	0,5 wedst gameprep	3 manuur	x 1 team	2
Totaal vrijwilligersuren onderhoud velden				171

Bijlage G. Rapportage werkgroep onderhoud hoofdveld

1. Opdracht

-Het gaat alleen over het hoofdveld. Andere velden zijn geen punt van discussie.
-Wel: Verzamelen van feiten, opties, consequenties. Eisen, specificaties, kosten, alternatieven.

-Niet: Keuzes maken, besluitvorming opties, scenario's, effect op ETO.

2. Vertrekpunten

2007: Gemeente neemt initiatief om Pioniers te verplaatsen om in Toolenburg ruimte te maken voor woningen.

2009: Raadsbesluit

-het nieuwe complex voor Hoofddorp Pioniers volledig geschikt te maken om op nationaal (KNBSB-normen), internationaal (IBAF-normen) en op (toekomstig) Europees (ELB-normen) niveau te kunnen spelen, conform de nota van uitgangspunten.

2013: SOK

-Samenwerkingsovereenkomst tussen Gemeente en ETO onder goedkeuring van Pioniers. Hierin wordt specificatie op IBAF/ELB niveau bekrachtigd en worden afspraken gemaakt over financiële elementen en wie waar voor moet zorgen. Gemeente legt de velden aan. ETO is verantwoordelijk voor de bouw van het clubgebouw. In een huurovereenkomst voor de velden liggen de voorwaarden voor gebruik en het onderhoud vast. In een recht van opstal zijn de voorwaarden voor het gebruik van de grond onder o.a. het clubgebouw vastgelegd.

De gemeente is onder andere verantwoordelijk voor het dagelijks onderhoud aan veld 1 (hoofdveld) alsmede de heuvel en thuisplaat veld 2. ETO heeft een lening bij de BNG met een garantstelling van de gemeente.

Verantwoordelijkheid onderhoud en daaraan verbonden kosten zijn voor alle opstallen voor rekening van ETO.

2014: Ingebruikstelling

-Het sportcomplex wordt opgeleverd en in gebruik genomen.

3. Problematiek

Bepalen gewenst en vereist kwaliteitsniveau sinds de gemeente haar MLB initiatief heeft afgezwakt.

De huidige kosten worden door gemeente als te hoog ervaren. In 2013 en 2014 zijn de onderhoudskosten wederom in kaart gebracht. Er is bevestigd dat de kosten voor het gehele complex circa € 250.000 per jaar bedragen.

Bij de besluitvorming in 2009 door de gemeenteraad is niets meegenomen over de hogere onderhoudskosten van het toen besloten kwaliteitsniveau. In de begroting van de gemeente is geen structurele verhoging van het onderhoudsbudget opgenomen. Gemeente wil onderhoudskosten terugbrengen naar het beschikbare budget van circa € 70.000 voor het gehele complex.

4. Aanpak onderzoek

Werkgroep van 6 personen. 3 gemeente (beleid en onderhoud), beheerder ETO, oud-speler eerste team H-P, bestuurslid ETO als voorzitter.

5. Onderzoek methodiek

Door ambtenaren van de gemeente is een schema gemaakt waarin de veldopbouw van een honkbalveld wordt afgezet tegen het speelniveau van de sport. Indeling is gemaakt naar gelang de diverse competities zoals die in Europa en de VS voorkomen en die relevant zijn voor de Business Case van ETO.

Daar komen 5 varianten van kwaliteiten naar voren.

1. Geen hoofdklasse Nederland
2. Met hoofdklasse Nederland
3. Internationaal club/land zonder profs
4. Internationaal op landen niveau met profs
5. Major Baseball League USA

Raadsbesluit 2009 en Overeenkomst Gemeente/ETO/Pioniers 2013 bepalen variant 3.

Huidige variant is 5 vanwege gemeentelijke MLB ambitie.

De aanlegkosten van het hoofdveld binnen de hekken rond het veld zijn grofweg € 450-500k. Projectkosten (VTA) circa 20%. Totaal € 550-600k.

De aanlegkosten van veld 2 binnen de hekken rond het veld zijn grofweg € 175-200k.

Projectkosten (VTA) 20% totaal € 225-250k.

Het grootste verschil in de aanlegkosten tussen deze velden zijn te vinden in het zandpakket, drainage, beregening, padding, halfverharding warningtrack en halfverharding binnenveld.

Kosten van aanleg variant 3 en 4 liggen lager dan een MLB veld. Het grootste verschil is te verwachten in het zandpakket van het veld. Dit vanwege de waterdoorlatendheid van het veld. De halfverharding tussen varianten 3, 4 en 5 zijn vergelijkbaar.

Zie schema varianten aan het eind van deze notitie

6. Betekenis specificatie eisen dispensatie.

Bij aanleg van nieuwe velden in Nederland dienen deze velden te voldoen aan de op dat moment geldende eisen en specificaties van de KNBSB, IBAF en eventueel MLB.

Dispensatie op deze eisen en specificaties is in principe niet mogelijk.

Als velden er reeds liggen kunnen landen en clubs bij aanpassing van de eisen dispensatie krijgen. Dit is in Nederland de reden dat alle andere honkbalvelden substantieel afwijken qua specificatie van die van ETO.

Als bestaande clubs nieuwe velden aan willen leggen vervallen de dispensaties en zijn de officiële geldende specificatie eisen van toepassing. Er is een differentiatie in speelniveau (zie bijlage). In het raadsbesluit van 2009 is geen opmerking gemaakt over het vervallen van dispensaties die ETO op het oude complex had. De SOK, een overeenkomst tussen ETO en de gemeente, is gericht op de aanleg van het complex. Bij de uitvoering van de SOK zijn de reglementen van de KNBSB, IBAF en MLB aangehouden.

7. Hoofdconclusies specificaties

Nu het veld er ligt zoals het er ligt, zijn de relevante verschillen tussen de 5 varianten (zie bijlage):

- A. Tussen variant 5 en 1,2,3,4: 5 vereist Bluegrass, rest Raaigras
B. Tussen variant 1 en 2,3,4,5: 1 vereist gravel werpheuvel, rest clay werpheuvel + thuisplaat
C. Tussen variant 1,2 en 3,4,5: 1 en 2 vereisen gravel binnenveld, rest clay.

8. Gras

Het huidige hoofdveld met Bluegrass is aangelegd op een onderlaag van circa 45 cm sterk waterdoorlatend zand met drainage en beregening. Dit om na regen snel weer te kunnen spelen. Er is geen teelaarde toegepast zoals bij de andere velden op het complex wel is toegepast.

Dit betekent dat alle voeding (kunstmest) en water van boven moet worden toegevoegd. Water komt in Hoofddorp uit de sloot in directe omgeving.

Het raaigras op de andere velden is aangelegd op "gewone" zwarte grond/zand. IBAF zegt niets over opbouw. Vereist minder voeding, omdat gras dat ook uit de grond haalt. Zo aangelegd is het veld kwetsbaarder voor regenval omdat het langer duurt voordat het herstelt dan wel droog wordt.

De investering in Bluegrass en raaigras ontlopen elkaar niet veel. Het graszaad is vrijwel even duur.

Het veld muteren van Bluegrass uit variant 5 naar raaigras in variant 1-4 kan als volgt:

- A. Actief: Bluegrass, zandpakket deels weghalen en nieuw raaigras eenvoudigere grondpakket inzaaien. Het gehele veld moet min of meer opnieuw worden uitgezet. Kosten zijn substantieel en ruim boven €100.000. Financieel levert dit in de beheer en onderhoudskosten geen voordeel op.
- B. Semi actief: Alleen graslaag vervangen door raaigras. Ondergrond zo laten. Levert nagenoeg geen voordeel op ten aanzien van de beheer- en onderhoudskosten.
- C. Semi passief: Stoppen met doorzaaien Bluegrass en doorzaaien met raaigras. Dan muteert de mat over tijd van Bluegrass naar raaigras. Levert niet veel voordeel op, want de kostprijs in onderhoud (zie B) verschilt nauwelijks.

In alle varianten zal de beregening (bestaande installatie) evenveel gebruikt worden als dat nu het geval is.

Eindconclusie gras:

- Het behouden van de huidige ondergrond is bedrijfseconomisch preferent.
- Het behouden van Bluegrass is een keuze. Kosten voor beheer- en onderhoud wijken nauwelijks af van muteren naar raaigras.

9. Werpheuvel

Alle relevante 2-5 varianten vereisen clay heuvel.

Het materiaal wordt alleen in USA gemaakt. In Europa is het sinds 2015 beperkt beschikbaar, echter importeert deze leverancier het materiaal zelf ook en berekent de transportkosten dan door in haar prijzen. Er is intensief gezocht naar een Europees equivalent, maar allen blijken onvoldoende bij de eisen te passen. Tijdens de aanleg van het complex is een marktonderzoek uitgevoerd door een onafhankelijk bureau.

Clay moet intensief worden onderhouden. Niet alleen vorm, maar vooral vochtregulatie is het credo. Te natte clay is vervormbaar en maakt het onveilig, te droge clay 'breekt' uit. In beide

gevallen zal intensief en extra onderhoud nodig zijn. Reguliere aanvulling van clay (bij normaal gebruik) is specialistisch werk waarvoor in Europa (nog) geen deskundigheid bestaat. Vandaar een contract met het Amerikaanse bedrijf Brickman Group.

Mutatie van clay naar gravel in variant 1 vereist volledig uitgraven van de heuvel. Dat is kostbaar. Enige 10 duizenden euro's. Het weer terugbrengen van de clay heuvel is duur. Kosten zijn geraamd op circa €55.000 voor manuren en materiaal voor de heuvels op veld 1, veld 2 en de bullpens.

10. Binnenveld

Bestaat uit mix van specifieke clay-elementen, zand, slijk en een aantal toeslagstoffen. (Infield mix) op ondergrond van 30-35 cm van zand en drainage. Bij spelen wordt er een dun laagje van kleine korrels overheen gestrooid om slidings en de snelheid te bevorderen. Het binnenveld heeft onderhoud nodig, vergelijkbaar met de werpheuvel. Het gaat hierbij om aanvullen met infieldmix, gaten vullen en uitlijnen. Het onderhoud is intensiever dan een veld met gravel.

Alleen in varianten 1 en 2 is gravel vereist. Variant 3,4,5 klei-mix (infieldmix).

Voor muteren van klei-mix naar gravel moet hele binnenveld uitgegraven worden en vervangen worden. Zeer kostbaar € 150k en alleen tegen nog hogere kosten, geraamd op circa € 250k omkeerbaar.

11. Andere specificaties

Verlichting: Twee lichtmasten staan op grotere afstand van het veld zodat er ruimte blijft voor tijdelijke tribunes. De overige lichtmasten staan direct aan het veld.

De lichtsterkte voldoet aan de eisen van de KNBSB. Voor het oude complex was een dispensatie op de lichtsterkte afgegeven. Het oude complex had een lagere lichtsterkte. De gelijkmatigheid is beter dan eisen van de KNBSB. Vanwege het vervallen van de dispensatie en de grotere afstand van de twee lichtmasten is het stroomverbruik iets hoger. Daarnaast is de speelintensiteit ook wat hoger. De huidige lichtinstallatie heeft verschillende standen. Het licht wordt tijdens trainingen en onderhoud op een lager niveau gezet.

Elektriciteitskosten circa € 25.000 p/j.

Verder verminderen kan alleen door minder gebruik en lagere energie prijs.

Het huidige energiecontract loopt onder de reeds scherpste (collectiviteit) prijs in de markt.

Indien branduren worden verminderd is effect daarvan slechts 50% aangezien ongeveer de helft van de totale energielast bestaat uit zogenaamd vastrecht, die gelijk blijft.

Ombouw van huidige gaslampen naar LED is economisch niet haalbaar. De investering is zeer hoog, meer dan €500k. Daarnaast kan met LED nog niet voldaan worden aan de eisen ten aanzien van gelijkmatigheid, lichtsterkte en verblindingsfactoren. Het gevraagd vermogen van de installatie is vergelijkbaar als de huidige installatie. De stand van de techniek is nog niet zo ver dat met LED een substantieel voordeel te behalen valt.

Alle andere specificatie elementen zijn óf niet relevant, omdat ze er al zijn óf omdat ze in alle varianten gelijk zijn. De kosten van onderhoud zijn onvermijdbaar. Kunnen alleen beïnvloed worden bij vervanging van infield clay en clay heuvel. Dit heeft dan een direct effect op het spelniveau).

12. Gebruiksintensiteit hoofdveld

Er lijkt een relatie te bestaan tussen vereist onderhoud en daaraan verbonden kosten met de gebruiksintensiteit. Dat zou met name voor de werpheuvel gelden. In de praktijk blijkt dat die analogie niet geheel opgaat. Er worden door twee clubteams competitie gespeeld op dit veld. Die veroorzaken daarmee inderdaad onderhoud aan thuisplaat en heuvel. Aanvullend gebruik betreft trainingen van genoemde teams aangevuld met trainingen van 2 oranje teams. Trainingen hebben geen effect op thuisplaat en heuvel. Onafhankelijk van alle gebruik is grasgroei, bemesting, graskanten, infield mix, onderhoud warning track et cetera. De heuvel op het hoofdveld wordt vooral ontlast door trainingen op de extra aangelegde diamonds (binnenvelden) naast het hoofdveld te doen. Deze diamonds vragen ook onderhoud. Dit lijkt lager te zijn dan bij een intensiever gebruik van het hoofdveld.

Hoofdveld wordt alleen gebruikt door HP 1-ste team, Nationale teams en Rookies. Voor trainingen en wedstrijden. Alle andere teams van HP spelen op de andere velden.

Vermindering intensiteit kan uitsluitend door opzeggen gebruik/huur KNBSB. Kosten zijn lager dan de baten van huuropbrengsten. Daarnaast positionering effecten, zoals het wegvallen van de NTC status.

13. Uitvoering onderhoud

De gemeente is verantwoordelijk voor het uitvoeren van het groot onderhoud. Dat is gebruikelijk bij alle sportieve buitenaccommodaties in Haarlemmermeer. Het gebeurt onder regie en supervisie van Cluster Beheer & Onderhoud van de gemeente. In afwijking daarop zijn gemeente en ETO overeengekomen (huur overeenkomst + aanvullende voorwaarden) dat gemeente verantwoordelijk is voor het dagelijks onderhoud van veld 1 plus de thuisplaat en heuvel van veld 2.

Vanwege specialistische karakter van met name de clay-onderdelen is hiervoor een contract overeengekomen met het Amerikaanse bedrijf Brickman Group. In 2015 circa €75-80.000. Dit heeft als voordelen:

- gespecialiseerde kennis en ervaring
- resultaat verplichting ipv inspanningsverplichting
- Het gemiddelde uurloon is lager dan een Nederlands bedrijf (afhankelijk van de dollarkoers)

Daarnaast is een contract afgesloten met een lokale aannemer. Er wordt gebruik gemaakt van de aannemer waar de gemeente een raamcontract mee heeft. Er wordt 2 FTE ingezet.

ETO levert ook een bijdrage qua coördinatie enerzijds en een aantal uitvoerende onderhoudstaken op het hoofdveld anderzijds. Zo vallen belijning, dug outs, slag tunnels, honken, tarping, onderhoud hekwerken/backstop en padding in het werkpakket van ETO.

14. Onderhoudskosten

2014 eerste jaar:

Alle 5 velden	€321k
Veld 2-5	€70k
Hoofdveld	€251k

2015 schatting	
Brickman	€75-80k
Aannemer	€70k
Materiaal	€30k
Overige gemeentelijke taken overig terrein worden geraamd op 70k	

In het raadsbesluit uit 2009 alsook in de gemeentelijke begrotingen 2014 en 2015 zijn deze kosten niet opgenomen. Alleen de kosten zoals die op Toolenburg golden ad € 70k. In 2013 is door Oranjewoud onderzoek gedaan naar de te verwachten jaarlijkse onderhoudskosten. Ter objectivering daarvan heeft HB advies eveneens een calculatie gemaakt. Beide partijen lieten in 2013 al zien dat 250K/jaar te verwachten was.

Organisatie van het onderhoud voldoet. Door verandering kan geen besparing worden gehaald.

Europese aanbesteding van onderhoud clay-delen zal geen resultaat opleveren omdat er geen Europees bedrijf is dat de expertise heeft. Continuering Brickman Group lijkt het beste. Laagste kosten, hoogste productiviteit, gegarandeerde continuïteit en kwaliteit.

Bestaande contract voor met de aannemer is voordelig. Kan veranderen bij nieuw contract en nieuwe aanbesteding. Bovendien kan dan de bestaande expertise verdwijnen. Alsdan overwegen om organisatie te veranderen en contract via ETO te laten lopen zonder aanbestedingsverplichting waarbij Gemeente wel verantwoordelijk blijft. Dit lijkt mogelijk maar vraagt een juridische toets ten aanzien van de aanbesteding en fiscaliteit.

Deskundigen uit werkgroep zijn van mening dat door een grotere efficiency, leerervaring en buiten grote events om iets lichter onderhoud uitvoeren om niet cruciale evenementen de jaarkosten verlaagd kunnen worden naar circa € 150k bij behoud van variant 3-5. De koers van de Dollar heeft wel effect op dit bedrag. Wellicht variant 3-4 als basis. Daarbij wordt de upgradering naar 5 bewaart voor geval MLB komt. Gezien de ambities in de (toenemende) programmering moet echter financiële ruimte bestaan om tijdens grote events in intensivering van het nodige onderhoud, zowel in manuren, materialen en tijdelijke apparatuur, te kunnen voorzien. Daarbij moet gedacht worden in de orde van grootte van tussen de 15 en 20K.

Daarbij zal ook worden gekeken naar continue onderhoud op vast nivo ten opzichte van meer "event -driven" onderhoudsniveau. Eventueel materiaal gebruik quoteren en plannen over het jaar. Ook hogere inzet vrijwilligers wordt bekeken in niet specialistische werkzaamheden.

Onderhoudskosten zijn afhankelijk van wisselingen weersomstandigheden en ook de koers van de dollar.

15. Samenvatting

Uitgaand van de wenselijkheid dat internationaal honkbal gefaciliteerd moet blijven (variant 3-5):

Nu het veld is aangelegd zoals het er nu ligt, is het bedrijfseconomisch over een periode van 10 jaar preferent om de specificaties van het hoofdveld te laten zoals ze nu zijn.

De verschillen tussen 3, 4 en 5 zijn klein. Structurele mutatiekosten zijn hoog en lijken niet op te wegen tegen het verschil in onderhoudskosten.

Alleen indien de bestaande besluiten over Internationale wedstrijden te blijven faciliteren opnieuw worden overwogen, zal de totale ombouw van het veld onderzocht moeten worden. Dat is zeer ingrijpend en kostbaar en kan alleen in een lange termijn perspectief worden beoordeeld.

Niet alleen op het veld, maar ook op facetten als de posities van honkbal in zijn algemeenheid in de Haarlemmermeer, de investeringen in het gehele complex, de overeenkomsten met HP en ETO zullen daarin moet worden meegenomen.

Met het oog op de komst van het Europese Kampioenschap Honkbal op het Ballpark in 2016 is het gewenst dat het veld op het bestaande niveau in 2016 volgens variant 4-5 wordt onderhouden. Alleen dan kan Haarlemmermeer de verwachtingen waarmaken op basis waarvan de KNBSB besloten heeft om het EK te houden in Hoofddorp.

Hoofddorp september 2015/TZ

Varianten specificaties honkbalvelden

	Honkbal Zonder hoofdklasse	Honkbal met hoofdklasse	Honkbal met internationaal clubteams en landenteams zonder profs	Internationaal landenteams met profs (World Baseball Classic, MLB, Minor League, e.d.)	MLB jeugd en MLB profs
Regels veldopbouw	Vademecum KNBSB	Vademecum KNBSB	Vademecum KNBSB + IBAF	Vademecum KNBSB + IBAF (MLB Ballpark req.)	Ballpark requirements MLB incl. (BPFS) Baseball Playing Field Specifications (materials)
Werpheuvel	Gravel Art. 3.3 Vademecum	Klei Huidige heuvel Art. 3.3 Vademecum	Klei Huidige heuvel Art. 13.2.1 IBAF	Klei Huidige heuvel Art. 13.2.1 IBAF	Klei Huidige heuvel Art. 1.3 BPFS, hfst. 3 MLB Ballpark req.
Binnenveld	Zoals veld 2 Gravel Art. 3.3.1 Vademecum	Zoals veld 2 Gravel Art. 3.3.1 Vademecum	Klei Huidige binnenveld Art. 13.2.1 IBAF	Klei Huidige binnenveld Art. 13.2.1 IBAF	Klei Huidige binnenveld Art. 1.3 BPFS, hfst. 3 MLB Ballpark req.
Gras	Raaigras Zoals veld 2	Raaigras Zoals veld 2	Raaigras Zoals veld 2	Raaigras Zoals veld 2	Bluegrass, zoals huidige hoofdveld. Op zand aangelegd veld. Art. 1.11- 1.12 BPFS
Bullpens (heuvel) Deze zijn gelijk aan speelveld heuvel.	Gravel. Art. 3.3 Vademecum	Klei Art. 3.3 Vademecum	Klei Art. 13.2.1 IBAF	Klei Huidige heuvels Art. 13.2.1 IBAF en BPFS MLB	Klei Huidige heuvels Art. 1.3 BPFS, hfst. 3 MLB Ballpark req.
Lichtinstallatie Huidige installatie is 10 jaar gegarandeerd op 1000 Lux binnenveld, 750 Lux buitenveld.		750 Lux binnenveld 500 Lux buitenveld Art. 8.2.1, 1	1000 Lux binnenveld 700 Lux buitenveld Art. 8.2.1.1 Vademecum en art. 12.6 IBAF	1000 Lux binnenveld 700 Lux buitenveld Art. 12.8.1 IBAF	Jeugd: 1000 Lux binnenveld 700 Lux buitenveld Profs: 1605 Lux binnenveld 1070 Lux buitenveld Art. 3.15 MLB Ballpark req.
Onderhoud	Binnen huidige begroting	Door de heuvel hoger dan het oude complex	Door heuvel en binnenveld hoger dan begroting	Door heuvel en binnenveld hoger dan begroting	Door heuvel en binnenveld hoger dan begroting